

\$ 1

Zbigniew Brzeziński o bombie atomowej - str. 8

ECHO TYGODNIA

Brzezinski

NEZALEZNY MAGAZYN DLA KAZDEGO Nr 235 Toronto 23 - 29 kwietnia 1987

Odpowiedz może brzmieć płk Kukliński ale dopiero jak ucieknie do Ameryki

BOMBA PRASOWA PŁK KUKLIŃSKIEGO

Drukujemy kolejne fragmenty wywiadu z płk Kuklińskim zamieszczonego w najnowszym numerze paryskiej *Kultury*. Kukliński brał udział w przygotowywaniu stanu wojennego uciekł do USA przed jego ogłoszeniem. Występuje z tezą, że można było uniknąć i stanu wojennego i zbrojnej interwencji ZSSR, a winę za to co się stało ponosi Jaruzelski

Mowi Ryszard J Kukliński

Na dalsze nauki społeczno-polityczne i obywatelskie nie musiałem długo czekać. Dostarczył mi je grudzień roku 1970 i jego tragiczne zniwo. Kiedy rzekoma kontrrewolucja na Wybrzeżu była już w agoni, na cmentarzach grzebano zwłoki 44 "burzycieli porządku ludowego państwa". Było wśród nich 30 robotników i 7 nieletnich uczniów szkół zawodowych. W szpitalach znalazło się 1 164 rannych, w tym znaczna liczba młodzieży.

Wymowa tych cyfr była i nadal jest przerażająca, ale dla mnie osobście najbardziej przerażająca była łatwość z jaką władza, która sama mieniła się ludową sięgnęła po siły zbrojne aby je w sposób sprzeczny z ich powołaniem skierować przeciwko własnemu społeczeństwu, ze ktos wydał rozkaz "zablokować", "nie dopuścić", "strzelac" i nie było nikogo - począwszy od ministra Obrony Narodowej, a skończywszy na dowódcy najniższego szczebla - kto by powiedział ja tego rozkazu wykonać nie mogę

Jaruzelski - kat Wybrzeża

Kultura W przeszłości, a nawet dziś rozpowszechniano pogłoski jakoby w grudniu roku 1970 generał Jaruzelski przebywał w areszcie domowym i nie tylko nie miał nic wspólnego z masakrą na Wybrzeżu, ale próbował się temu przeciwstawić. Czy mogłoby Pan bliżej nas wietlić jego rolę w tym okresie?

RJK - Niestety pogłoski te nie odpowiadają prawdzie historycznej. Generał Jaruzelski nie kierował akcjami wojskowymi na Wybrzeżu, ale nie dlatego, że był

w areszcie domowym, lecz z tego prostego powodu, że dowodził w tym czasie całością sił zbrojnych ze swego gabinetu przy ulicy Klonowej. Naczelny wodz nie może dowodzić pułkami, czy nawet dywizjami. Od tego są ogniwa pośrednie.

Wybrzeże było największym ogniskiem protestów społecznych, ale działało tam tylko kilka dywizji liczących razem około 25 tysięcy żołnierzy (13 tysięcy w Trojmieście i 12 tysięcy w Szczecinie). Pozostałe dywizje zostały przegrupowane w rejony Krakowa, Poznania, Wrocławia i Warszawy, bądź w pełnej gotowości pozostawały w odwodzie centralnym. Wojsko zaangażowano bezpośrednio w ponad 100 akcjach do czego użyto ponad 61 tysięcy żołnierzy, 1 700 czołgów, 1 750 transporterów, lotnictwo transportowe, znaczną liczbę smigłowców, a nawet kilkadziesiąt okrętów wojennych.

Tym wszystkim zajmował się właśnie generał Jaruzelski. Ogólnie wiadomo, że podstawą do użycia broni na Wybrzeżu była decyzja Gomułki i jego najbliższych współpracowników, jaką podjęli oni podobno z rana 15 grudnia 1970 roku, ale wojska rozkaz w tej sprawie otrzymały nie od Gomułki i jego współpracowników, lecz od swego ministra Obrony Narodowej, gen Wojciecha Jaruzelskiego. Jedynym ograniczeniem, jakie nałożył on wówczas na będących w akcjach dowódców były instrukcje, że bron może być użyta "po strzałach ostrzegawczych w powietrze, po powtornym ostrzeżeniu i strzałach ostrzegawczych oddanych w ziemię, dopiero w ostateczności kierowa-

Dokonczenie str 4

AUTOBIOGRAFIA WAŁĘSY SENSACJĄ PARYŻA

Wtorek, 21 kwietnia Lech Wałęsa napisał swoją autobiografię. Zachodni dziennikarze uzyskali potwierdzenie tego faktu w rozmowie z przewodniczącym Solidarności.

Książkę pisał sam, przez ostatnie trzy lata, zachowując to w sekrecie i czuje się zadziwiony, że wiadomość ta rozniosła się przed opublikowaniem książki. Kontrakt na druk swej autobiografii podpisał z katolickim wydawnictwem Znak. Książka ma się też ukazać na Zachodzie. Maszynopis ma około 600 stron.

Zainteresowany był nim jeden z wydawców amerykańskich. W pierwszym rzędzie książka ukazuje się w tym tygodniu we Francji, nakładem Fayarda. Tych, którzy obawiają się, że ukazanie się na Zachodzie autobiografii Wałęsy może spowodować jakies szyskany wobec niego ze strony władz, jeden z wydawców zapewnił, że Wałęsa jest obecnie zbyt ważną osobistością, by mogło go spotkać coś złego.

Paryż, wtorek, 21 kwietnia Dobrze dotychczas strzeżona tajemnica wielkiego paryskiego wydawcy wyszła ostatnio na jaw i wywołała wielką sensację. Dom wydawniczy Fayard nabył prawa wydawnicze do autobiografii Lecha Wałęsy.

Tajemnica się wydała dopiero na kilka dni przed ukazaniem się książki na rynku. Książka Wałęsy miała się ukazać w sprzedaży we czwartek 23 kwietnia.

Książka zawiera 600 stron i zdaniem francuskich środków przekazu, będzie sensacją wydawniczą tego roku. Pierwsze wydanie francuskie ukazuje się w 100 tys egzemplarzy. Słowo wstępne nosi tytuł: "Miał pan wiele szczęścia, panie Wałęsa". Ten tytuł to cytat z listu, jaki autor otrzymał od pewnego wielbiciela.

Autobiografię laureata Pokojowej Nagrody Nobla rozpoczyna szeroko zakrojony rozdział pod tytułem **Korzenie**, a stanowiący jakby tło dla całej książki, gdyż omawia środowisko, w którym żył

Lech Wałęsa. Ciekawy, choć pełen gorzkiego rozdział poświęcony jest wydarzeniom z roku 1970, wolne związki zawodowe, kryzys roku 1980, Porozumienia Gdanskie, sprawa bydgoska, stan wojenny i internowanie - to inne rozdziały życia Wałęsy, pokrywające się ściśle z wydarzeniami najnowszej historii Polski.

Tak, jak pokrywa się z nią rozdział zatytułowany ironicznie **Osoba prywatna**, omawiający lata po wyjściu z internowania.

Ostatnia część książki nosi tytuł **Moja ojczyzna**, obejmuje rozdziały, które również mówią same za siebie. Książka Jerzy Dylematy.

Jak sensacją jest ukazanie się książki, tak sensacją stanowi zapowiedź, że drugi program telewizji francuskiej poświęci swój cotygodniowy magazyn literacki **Apostrofy** temu właśnie wydarzeniu. O wystąpienie w tym magazynie telewizyjnym ubiegają się największe sławy literackie. Wałęsa nie będzie, w zastępstwie wystąpi znany aktor i piosenkarz Yves Montand oraz Edmond Maire, przywódca jednej z central związków zawodowych - CFGT.

O autobiografię Wałęsy informuje też amerykański tygodnik **Newsweek**. Wałęsa powiedział, że książkę tę napisał na podstawie kontraktu, zawartego z wydawnictwem Znak. Ukazuje się ona jednak najpierw na Zachodzie, z powodu działania cenzury w PRL.

Wałęsa oświadczył amerykańskiemu dziennikarzowi, że maszynopis przekazał już wydawnictwu Znak, a jednocześnie odmówił ujawnienia, w jaki sposób jego kopia przedostała się na Zachód i przez jakie wydawnictwo zachodnie książka ma być wydana.

Wałęsa powiedział, że nie chce z tej książki wyciągnąć żadnych korzyści finansowych i zaofiarował nawet wydawnictwu Znak dostarczenie papieru, w związku z istniejącymi w PRL trudnościami w zaopatrzeniu.

NIEPOKORNI KOMPOZYTORZY

Związek Kompozytorów Polskich, na walnym zebraniu pod koniec lutego br., podjął uchwałę, której treść właśnie otrzymaliśmy. Oto fragmenty:

Wierni uchwałom, podejmowanym na 22 i 23 walnym zebraniu Związku Kompozytorów Polskich, upominamy się ponownie o stworzenie takiej sytuacji dla bratnich środowisk twórczych, aby wszyscy nie zrzeszeni obecnie pisarze, dziennikarze, plastycy, aktorzy i filmowcy, mogli powrócić do swoich stoárszyzen albo utworzyć nowe, niezależne i samorządne organizacje, odpowiadające ich ambicjom artystycznym, interesom zawodowym i osobistym.

Zobowiązujemy nowo wybrany Zarząd Główny Związku Kompozyto-

rów Polskich do przedstawienia tej sprawy ministrowi kultury i sztuki.

Walne zebranie Związku Kompozytorów Polskich uchwaliło ponadto zaznaczenie ingerencji cenzury w wydawnictwach związku oraz przyznanie honorowego członkostwa Andrzejowi Panufnikowi, od 1954 roku przebywającemu na emigracji, autorowi *Epitafium katyńskiego* i *Koncertu na fagot ku czci ks. Jerzego Popiełuszki* oraz Józefowi Patkowskemu, wieloletniemu prezesowi Związku Kompozytorów Polskich, między innymi w okresie stanu wojennego.

W wyborach do zarządu nawięcej głosów otrzymali Stefan Kisielewski i Witold Lutosławski, którzy jednak nie zgodzili się kandydować na prezesa. Został nim kompozytor Krzysztof Mejer.

● 150 tysięcy osób wzięło udział w wielkanocnej mszy świętej celebrowanej w Watykanie przez Jana Pawła II. W swym wielkanocnym posłaniu - "Urbi et Orbi" - Papież podkreślił, że chrześcijańska wiara w zmartwychwstanie ukrzyżowanego Jezusa jest podstawą szacunku dla wszystkich form życia. "Śmierć Chrystusa - powiedział Papież - jest nowym początkiem. Początkiem życia, bez końca". Jan Paweł II modlił się do Boga, aby sprawił "by człowiek ery technologicznej nie zredukował siebie samego do przedmiotu, ale aby uszanował, od samego początku, właściwą mu godność". Papież wygłosił posłanie "Urbi et Orbi" po włosku, a następnie zyczył światu pokoju w 51 językach.

● Moskwa podała, że partyzanci afgańscy zabili dwóch sowieckich żołnierzy pogranicza dokonując zasadzki na terytorium Związku Sowieckiego. Oświadczenie sowieckie w tej sprawie obciąża winą Stany Zjednoczone za udzielanie pomocy mudzahedinom. Jest to drugie oficjalne przyznanie przez Moskwę, że mudzahedini są zdolni do atakowania terytorium sowieckiego. Wcześniej podano, że partyzanci afgańscy zaatakowali jedną z przygranicznych miejscowości sowieckich, zabijając 1 osobę, a 2 raniąc.

● Zbuntowani żołnierze argentyńscy złożyli broń po spotkaniu z prezydentem Alfonsinem. Prezydent Argentyny Raul Alfonsin udał się do zbuntowanej jednostki wojskowej żądając złożenia broni. Około 150 żołnierzy i oficerów zapowiadających wcześniej

walkę do ostatniego żołnierza złożyło broń. Decyzja o złożeniu broni zapadła po 15-minutowej rozmowie jaką prezydent odbył z przywódcą rebelii, 41-letnim pułkownikiem Aldo Rico. Rebelianci żądali zaprzestania procesów nad wojskowymi oskarżonymi o pogwałcenie praw człowieka w okresie 7 lat rządów wojskowych oraz ustąpienia ze stanowiska szefa sztabu generała Hestora Riosa Erenu. Po powrocie do Buenos Aires Alfonsin powołał kilkusetosobny tłum wzywający na cześć prezydenta i argentyńskiej demokracji.

● Wizyta Shultza w Moskwie zwiększyła szansę sowiecko-amerykańskiego układu rozbrojeniowego. Amerykański Sekretarz Stanu G. Shultz przebywał z trzydniową wizytą w Związku Sowieckim. Odbył on rozmowy z przywódcą ZSSR M. Gorbaczowem oraz sowieckim ministrem spraw zagranicznych E. Szewardnadze. Omawiano m.in. sprawy rozbrojeniowe, spotkanie na szczycie, ostatnią aferę szpiegowską oraz prawa człowieka i obywatela. Zdaniem obserwatorów na skutek rozmów poważnie wzrosły szanse na podpisanie pomiędzy USA i ZSSR układu rozbrojeniowego dotyczącego zainstalowanych w Europie rakiet średniego zasięgu oraz na odwołanie w tym roku spotkania na szczycie pomiędzy prezydentem R. Reaganem i przywódcą sowieckim M. Gorbaczowem. W trakcie wizyty Shultz spotkał się z 19 obywatelami sowieckimi, którym władze sowieckie nie pozwalają na połączenie się w USA z oczekującymi tam krewnymi i małżonkami oraz z około 40 Żydami, którym władze sowieckie nie zezwalają na imigrację. "Nigdy nie rezygnuj-

cie, nigdy nie rezygnujcie" - podkreślił Shultz. W drodze z ZSSR do USA zatrzymał się w Brukseli, gdzie przedstawił wizytę ministrom spraw zagranicznych z państw NATO.

● Stroessner zniósł stan wyjątkowy w Paragwaju. Prezydent Paragwaju Alfredo Stroessner zniósł stan wyjątkowy trwający w tym kraju od ponad 30 lat. Stwierdził on, że niepotrzebne mu już są nadzwyczajne środki bezpieczeństwa, by móc utrzymać porządek i spokój w Paragwaju. Stan wyjątkowy w Paragwaju trwał od roku 1954, kiedy do władzy doszła Partia Colorado, a na czele rządu stanął Alfredo Stroessner. Miguel Saquier, czołowy opozycjonista stwierdził, że "bez względu na to, czy stan wyjątkowy istnieje czy nie, to i tak Stroessner nie wprowadzi reform demokratycznych w Paragwaju".

● Amerykańska załogowa stacja orbitalna dopiero w roku 1996. Prezydent Reagan zatwierdził plan budowy amerykańskiej stacji orbitalnej. Pierwsze segmenty stacji zostaną umieszczone na orbicie w 1994 roku. Ma ona zostać ukończona i obsadzona załogą w dwa lata później. Koszt budowy stacji ustalono na sumę 10,9 mld dolarów. Aby umieścić stację na orbicie wahadłowce będą musiały odbyć co najmniej 16 podróży. Obecnie NASA przygotowuje listę firm, które chciałyby, aby wzięły udział w tym przedsięwzięciu. Lista ta musi zostać zatwierdzona przez Kongres.

● Rządowa komisja ustaliła los zaginionych w Gwatemali. Prezydent Gwatemali Vinicio Cerezo zapowiedział utworzenie specjalnej komisji rządowej, która zajmie się ustaleniem losu tysięcy mieszkańców tego kraju, zaginionych podczas rządów junty wojskowej. "Jest to nowy krok w kierunku powrotu do demokracji" - oznajmił Cerezo. "Zamierzamy ustalić, co stało się z ludźmi, którzy w przeszłości zostali porwani lub zaginęli i ukarać winnych łamania praw człowieka". Podobne śledztwo na polecenie rządu przez ostatnich kilkanaście miesięcy prowadził generał Oscar Humberto Mejia, lecz nie przyniosło ono spodziewanych rezultatów. Według ocen "Amnesty International" w latach 1966-86 w Gwatemali zginęło ponad 100 tysięcy osób, a przeszło 38 tysięcy "zniknęło bez śladu".

● CIA organizuje desanty sabotażystów. Jak podają przedstawiciele amerykańskiej administracji i Kongresu oraz nikaragujskich contras, CIA zorganizowała desanty na terytorium Nikaragui specjalnie wyszkolonych komandosów contras w celu dokonania akcji sabotażowych. Wyposażeni w stare mapy i plany nikaragujskich urzędzeń zakładanych przez Korpus Inżynieryjny amerykańskiej piechoty morskiej, komandosi wysadzili w powietrze kilka stacji wysokiego napięcia powodując przerwanie prądu do głównej części kraju. Akcje te były podjęte na przełomie marca i kwietnia. Komandosi contras byli dostar-

czani na terytorium Nikaragui samolotami pilotowanymi przez Nikaraguńczyków, Belgów, Rodezyjczyków i Amerykanów, zatrudnionych przez CIA. Operacje były dowodzone z ośrodków w Hondurasie i Salwadorze oraz okrętów znajdujących się w pobliżu wybrzeży Nikaragui, na Atlantyku i Pacyfiku. Komitety Kongresu d/s wywiadu zostały poinformowane o podjęciu tych operacji, otrzymując zapewnienie, że pracownicy CIA lub administracji nie biorą w nich udziału. Rzecznik CIA Sharon Foster powiedziała: "Nie komentujemy tajnych operacji w Nikaragui".

● Walka z niktyną. Dyrektor Światowej Organizacji Zdrowia dokonał symbolicznego rozbicia szklanej popielniczki wprowadzając zakaz palenia tytoniu w siedzibie organizacji w Genewie. H. Mahler uważa, że odstępując od palenia w biurach organizacji, której zadaniem jest dbać o zdrowie człowieka, stanowiłby dobry przykład dla innych. Rząd belgijski podał, że od 1 września br. wprowadzony zostanie zakaz palenia tytoniu we wszystkich budynkach publicznych kraju. Za złamanie przepisu zapłać trzeba będzie mandat o równowartości 41 dolarów US. Za powtórne wykroczenie mandat wynosiłby \$ 474. W Belgii zauważa się powolną tendencję spadko-

wą liczby palących. W przypadku jednak kobiet i młodzieży ilość palących wzrasta.

● Jak zweryfikować sowieckie próby nuklearne? Stany Zjednoczone używają do rejestracji sowieckich prób nuklearnych sejsmografów zainstalowanych w ChRL. Urządzenia te, jak podała Pentagon, zostały zainstalowane na terenie Chin w ramach chinsko-amerykańskiego porozumienia o badaniach nad trzęsieniami ziemi. Czułe sejsmografy mogą rejestrować wstrząsy wywołane wybuchami nuklearnymi o małej sile zainstalowane zostały w 9 punktach Chin jesienią ubiegłego roku. Stany Zjednoczone potrzebują informacji na temat sowieckich prób nuklearnych m.in. po to by ustalić czy Moskwa stosuje się do postanowień układu podpisanego w latach 70-tych, który nie zezwala na przeprowadzenie prób o mocy większej niż 150 kiloton.

● 600 "Stingerów" dla partyzantów afgańskich. Według "Washington Post" w drodze do Afganistanu znajduje się 600 wyrzutni - rakiet przeciwlotniczych "Stinger". Rakiety samonaprowadzają się na cel, a wypalone mogą być z ramienia "Stingery" są wystarczająco lekkie by mogły być przenoszone przez pojedynczą osobę. Ma je otrzymać 7 ugrupowań partyzanckich.

NAIWNY kontra

W ciągu ostatnich 3 lat w Stanach Zjednoczonych skazano rekordową liczbę, 26 obywateli amerykańskich za szpiegostwo - w przytłaczającej większości na rzecz bloku komunistycznego. Do tak słynnych już afer szpiegowskich ostatnich czasów jak afera Howarda (udało mu się nawet do Związku Sowieckiego), rodziny Walkerów, Pollarda (szpiegował dla Izraela) doszła obecnie afera wojskowych strażników amerykańskich placówek dyplomatycznych w Związku Sowieckim. Na razie pewne jest, że chodzi o ambasadę Stanów Zjednoczonych w Moskwie i amerykański konsul w Leningradzie, ale wstępne śledztwo rozszerza aferę strażników na Wiedniu, Rzymie i Pradze. Nie mam tutaj miejsca by opisywać sprawę dokładnie. Przypomnę tylko, że dwóch strażników z amerykańskiej piechoty morskiej zostało uwiędzonych przez dwie agentki KGB, oficjalnie zatrudnione w ambasadzie amerykańskiej. Violetta Seina - tłumaczka i Galina Golotina - kucharka tak rozkochały (skądinąd stara jak świat broń szpiegowska) dzielnych marines, że ci przez kilka miesięcy w 1985 i 1986 roku pozwolili im i wielu innym agentom sowieckim na penetrację budynku ambasady - łącznie z najbardziej tajnymi pomieszczeniami. Wywiad sowiecki dotarł nawet do tzw. "banki" czyli przezroczystej plastikowej kabiny, zawieszanej w jednym z pokojów, służącej do kontaktów o najwyższym stopniu tajności (w przezroczystym plastyku praktycznie niemożliwe jest ukrycie podsłuchu).

Administracja amerykańska

określa aferę jako katastrofę, jako niepowetowane ciosy dla bezpieczeństwa narodowego, elitarni marines ze wstydu zapadają się pod ziemię, rozsądni Amerykanie kręcą z niedowierzania głowami, prezydent Reagan zwał winę na niewłaściwą edukację, jaką otrzymuje młodzież w amerykańskich szkołach, a Sowieci śmieją się w kulak i z jeszcze większym animuszem rozgryzają problem, jak jeszcze bardziej efektywnie szpiegowac.

Czarno wrozę

Sprawa nie sprowadza się tylko do tego, że wywiad sowiecki jest o wiele potężniejszy od amerykańskiego. Ani do tego, że Stany Zjednoczone i Amerykanie to demokracja - z natury łatwo więc ich szpiegowac, a ZSSR i Sowieci to totalitaryzm - z natury więc na skutek wszechstronnej kontroli wszystkich dziedzin życia przez tajną policję o sukces szpiegowski trudno. Z pewnością demokracje są mniej odporne na szpiegowanie, a systemy totalitarne bardziej. Z pewnością także, choćby podjęło się wszystkie możliwe antyszpiegowskie środki, życie jak to życie, pełne nielogiczności, irracjonalizmu i przypadkowości zrobi wylom. W końcu i świetnie zabezpieczony Związek Sowiecki ma swoje afery szpiegowskie (z aferą Pienkowskiego na czele).

Ale to co można zauważyć w przypadku Amerykanów, to jakiś dziecienny brak kultury antyszpiegowskiej. Totalne lekceważenie nawet elementarnych zasad narodowego bezpieczeń-

ECHO TYGODNIA
WYDAJĄ I REDAGUJĄ
JACEK ADOLF I GRAŻYNA FARMUS

Adres do wysyłki korespondencji ogłoszeń płatności rachunków zamówień prenumerat
862 Tandridge Crescent, REXDALE, ONT M9W 2P2
TEL. 743 - 5706 w godz 10 - 3 po poł
766 - 3774

ADVERTISEMENTS
● Display ads \$ 7 column inch ● Full page \$ 700 half page \$ 400
● Classified ads \$ 4 (up to 25 words) 5+ each additional word
● Box \$ 1.50 each issue

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów w nadesłanych listach i manuskryptach
Prenumerata półroczna \$ 25 roczna \$ 50

Bomba

Kuklinski twierdzi, że stan wojenny był do uniknięcia, Rosjanie nie zaryzykowałyby wojny z Polską, a Solidarność mogła przetrwać jako legalny związek zawodowy i ruch społecznej odnowy, gdyby było doszło do kompromisu społeczeństwa z władzą. Ale władza nie chciała kompromisu, od początku dążyła do zdławienia ruchu, w którym chciała widzieć kontrrewolucję.

Rewelacje Kuklinskiego, choć tymczasem nie potwierdzone z innych źródeł, zostały jednak bardzo serio potraktowane przez tak poważne pismo, jak paryska *Kultura*. Jeśli teza Kuklinskiego w pełni się potwierdzi, to przekreśli lansowaną przez PRL interpretację polskiej historii po 1980 roku, według której los naszego kraju zależy od Kremla. A jeśli tak jest w istocie, to od niepodległości nie dzieli nas sowieckie czołgi, lecz rodzimy aparat represji.

Jacek Adolf

POD WODĄ PŁYWA
VICTOR SIĘ NAZYWA

➤ Ledwo ochłonęliśmy z wiadomości, że sowieckie bombowce latają nad wodami przybrzeżnymi Kanady, nadeszły nowe rewelacje. Tym razem o tym co w wodach. Od kilku lat krążyły niepotwierdzone plotki, że kanadyjskie służby ochrony wybrzeży natrafiały na dowody obecności obcych łodzi podwodnych. W ub roku The New York Times poinformował czytelników, że dwie amerykańskie łodzie przepłynęły przez pasaż wysp kanadyjskich na dalekiej północy.

Posłanka NDP i krytyk obrony narodowej z ramienia swej partii zarządała od Joe Clarka, by złożył protest i wymógł na Amerykanach uznanie suwerenności tych wód. Ruszył wówczas projekt budowy kanadyjskiego lodolamacza patrolowego, łodzi podwodnej o napędzie atomowym, i umocnienia siatki obrony północy. Dla wszystkich było oczywiste, że nie chodziło o obronę przed Amerykanami. Kanadyjskie służby wywiadowcze milczały, jak zakłete o tym kto i kiedy pływa. W międzyczasie ukręcono głowę skargom rybaków z zachodniego wybrzeża, którzy twierdzili, że z czymś się zderzyli, "cos" widzieli na radarze, "cos" im uszkodziło sieci i pływaki. Ministerstwo obrony prowadziło tajne dochodzenie, płaciło odszkodowanie.

W końcu wyszły na jaw raporty rybaków, z których wynika, że kilkakrotnie napotkali łodzie sowieckie w wąskiej długiej cieśninie dzielącej Vancouver Island od Stanu

Waszyngton - Juan de Fuca. Służby wywiadowcze w Seattle twierdzą, że kanadyjski szpieg pracujący dla Sowietów ułatwił rozpracowanie kodów radarowych. Minister obrony Perrin Beatty nie powiedział w tej sprawie w parlamencie nic konkretnego.

Minister natomiast przedstawił gabinetowi listę wydatków niezbędnych do obrony kraju. Lista nie została podana w pełni do wiadomości publicznej, ale krąży już o niej legenda, które potwierdzają oświadczenia, że sowieckie łodzie podwodne stanowią poważne zagrożenie bezpieczeństwa.

Beatty, jak donoszą ze źródeł dobrze poinformowanych chce zastąpienia trzech przestarzałych łodzi o napędzie dieslowym, podwodną maszyną o napędzie atomowym (koszt od 450 milionów dolarów do 500 milionów).

Donoszą również, że Beatty, najmłodszy minister obrony w historii Kanady (36 lat) domaga się rozszerzenia liczby rezerwistów.

Lista propozycji Beatty'ego będzie przedmiotem kolejnych posiedzeń gabinetu i

nie stanowi ostatecznego projektu.

Dr George Lindsey, szef komórki badawczej departamentu obrony podejrzewa, że Sowietci pływają w cieśninie Juan de Fuca ze specjalnym zadaniem instalowania nasłuchu elektronicznego, do rejestrowania przepływu amerykańskich okrętów wojennych. Probuje także rozpracować kody radiowe i akustyczną charakterystykę wielkich łodzi podwodnych, typu Trident Ohio. Każda łódź podwodna wydaje specyficzne odgłosy, które mogą ją identyfikować. Niewykluczone, że chodzi im o zainstalowanie urządzeń szpiegowskich, przypuszczalnie magnetycznych detektorów, zanim powstanie w Everett, w stanie Waszyngt baza dla lotniskowca USS Nimitz i 20 towarzyszących mu ścigaczy Nimitz ma zawiać do Everett w 89 roku.

Sowieckie łodzie zostały oficjalnie rozpoznane jako Viktor III i Yankee.

Ponurą wiadomością jest, że Kanada nie dysponuje na zachodnim wybrzeżu helikopterami i samolotami do wykrywania i niszczenia łodzi pod-

wodnych. Wkrótce Amerykanie mają otrzymać zezwolenie na patrolowanie naszego wybrzeża. Wyjątkiem jest jedyny samolot patrolowy starego typu Aurora.

WYJĄTKOWY
QUEBEC

➤ Quebec, jak wiadomo, nie uznał Konstytucji Kanady i jego mieszkańcy nadal nie podlegają konstytucyjnym prawom i obowiązkom. Przyczyną tego stanu rzeczy było domaganie się dla frankojęzycznej prowincji specjalnego statusu. Premier Trudeau, który "sprowadził" Konstytucję do Kanady nie zgodził się na te żądania twierdząc, że Quebec powinien pozostać prowincją jak wszystkie pozostałe.

W najbliższych dniach odbędzie się konferencja premierów prowincji z premierem Brianem Mulroneym, której przedmiotem ma być przygotowanie gruntu pod negocjacje z Quebeciem. Premier Mulroney, w jednym z ostatnich wystąpień wprawdzie określił frankofonów jako wyjątkowe społeczeństwo, ale dodał, że Kanada nie jest jeszcze przygotowana na przyjęcie Quebecu. Oczywiście, na warunkach przez tę prowincję wymaganych.

DOME PETROLEUM —
AMERYKANSKI

➤ W ramach dalszej prywatyzacji rząd Kanady podjął decyzję, że sprzeda kontrolowaną przez rząd Dome Petroleum Ltd firmie amerykańskiej Amoco. Cena wywoławcza 51 miliarda dolarów. Po sprzedaży 60 procent zrodzi energii kanadyjskich znajdzie się w rękach obcego kapitału. Dotąd Kanada kontroluje 50 procent wszystkich zrodzi energii. Decyzja była przedmiotem ostrej debaty parlamentarnej, tuż przed wielkanocną przerwą. Ed Broadbent, przywódca NDP zaprotestował przeciw dalszej prywatyzacji w tej dziedzinie zalecając jednak jako wariant alternatywny sprzedaż części udziałów firmom kanadyjskim Trans Canada Pipelines i rządowej Petro-Canada. Trans Canada Pipelines zaofiarowała 4,3 miliarda dolarów i Broadbent uważa, że rząd powinien zgodzić się na niższą ofertę, byle tylko zachować kanadyjską własność.

MIESZKANIA
DLA UBOGICH

➤ Rząd prowincji Ontario planuje zwiększenie liczby tanich mieszkań. Plan ten ma być oficjalnie przedstawiony w tzw. mowie tronowej, czyli przemówieniu programowym premiera w dniu 28 kwietnia. Nowa strategia, według źródeł dobrze poinformowanych, obejmie:

* wybudowanie subsydiowanych budynków wokół Toronto, dla odciążenia miasta,

* wprowadzenie systemu zachęt dla emerytowanych właścicieli domów by wynajmowali mieszkania, których lokatorzy będą subsydiowani,

* obniżenie kosztów budowy i zagospodarowania działek budowlanych,

* zmiana terenów z przewidzianych pod zabudowę przemysłową na zabudowę mieszkalną. Chodzi tu o ziemię której właścicielem jest rząd prowincjonalny.

Rząd prowincji stoi na stanowisku, że subsydia powinny przysługiwać wszystkim, którzy muszą przeznaczyć od 25 do 30

procent swego dochodu na mieszkanie. Minister odpowiedzialny za subsydiowane mieszkania Alvin Curling twierdzi, że pomoc w placeniu czynszów opłaca się i finansowo i społecznie bardziej, niż opieka nad bezdomnymi.

GDZIE ZAMIESZKUJĄ
KANADYJCZYCY?

➤ Oczywiście w wielkich miastach. W regionie Toronto mieszka już 3,43 miliona ludzi. Ludność Toronto wzrosła od poprzedniego spisu powszechnego w 1981 roku o 9,5 procenta.

W Toronto, Vancouver i Montrealu zamieszkuje ponad 30 procent kanadyjskiej populacji. 10 wielkich miast Kanady zasiedla blisko połowa kanadyjskiej populacji.

Niski wskaźnik urodzin i zmniejszona liczba imigrantów sprawia, że w ostatniej pięcioletniej ludność Kanady zaledwie o 4,2 procent. Jest to najniższy wskaźnik wzrostu od 25 lat. Obecnie, jak wykazał ostatni spis ludności Kanady liczy ona 25,35 miliona.

WPĘDZA ICH
DO GROBU

➤ Ontario Housing Corporation, instytucja wynajmująca tanie mieszkania zastosowała praktykę, która wzbudziła ostry protest emerytów i rencistów. O tożsamość opłaconego w OHC czynszu oblicza się według dochodów po odjęciu uznanych niezbędnych wydatków. Należą do nich przykładowo zakup telewizora, mebli, spłata i utrzymanie samochodu, nie należą natomiast oszczędności na pogrzeb złożone w banku. Koszty pogrzebu wahają się od 2 do 3 tysięcy dolarów i większość rencistów woli pokryć je samodzielnie bez pomocy opieki społecznej czy rodziny. Wiele osób ustala też szczegółowo z wybranym domem pogrzebowym charakter pochówku, zakupuje miejsce na cmentarzu.

Według OHC oszczędności pogrzebowe, zwykle rzędu 1500-2500 dolarów przynoszą emerytom dochód z procentu, który powinien być wliczony do dochodów.

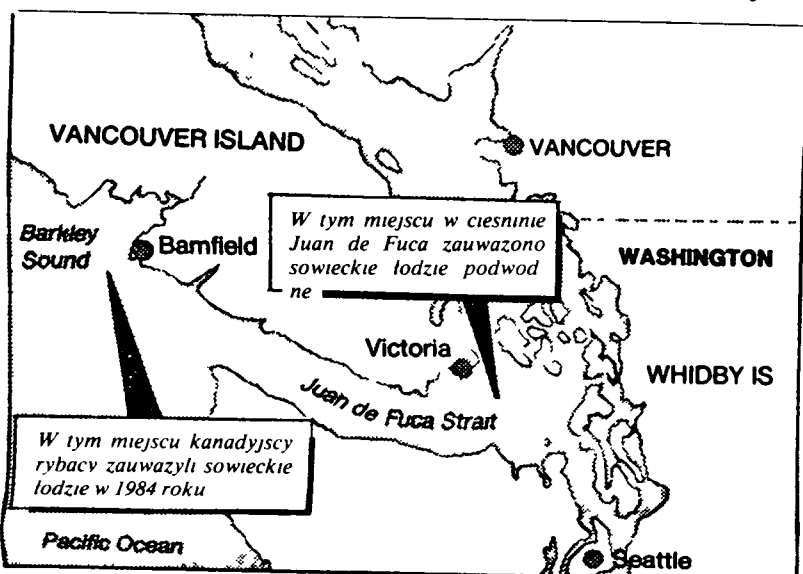
Posel do parlamentu prowincjonalnego Mel Swart określił tę praktykę jako niesprawiedliwą. Pozbawia ona bowiem rencistów średnio 150 dolarów rocznie.

Ontaryjskie ministerstwo odpowiedzialne za subsydiowane mieszkania odpowiedziało, że przepisy te mogą w przyszłości ulec zmianie.

BEZPIECZNA
ROZPUSTA

➤ Już wkrótce ma pojawić się w Kanadzie klub towarzysko-matrymonialny, którego członkowie wraz z kartą uczestnictwa otrzymają zaświadczenie, że nie są chorzy na AIDS, a za dodatkową opłatą również na herpes, hepatitis B, rzeżączkę, syfilis oraz na mniej znane acz niebezpieczne choroby w rodzaju canadicha, tridomonas, czy condylona.

Klub taki egzystuje z ogromnym powodzeniem w USA, gdzie członkostwo w zależności od rodzaju i częstotliwości przeprowadzonych badań kosztuje od 99 do 649 dolarów rocznie. Ceny kanadyjskie będą chyba niższe, bowiem test na obecność antycyjal AIDS pokrywany jest przez ubezpieczenie podobnie jak i niektóre z wymienionych badań.

bezpiecznej rozmowy)

Dwa lata temu tajny raport doradczej komisji prezydenckiej d/s wywiadu domagał się zwolnienia wszystkich 200 sowieckich pracowników ambasady amerykańskiej w Moskwie, argumentując, że stanowią oni poważne zagrożenie Departamentu Stanu. Odpowiedział, że koszt zastąpienia pracowników sowieckich amerykańskimi byłby za duży. A przecież potworne sumy traci Stany Zjednoczone, gdy sowieccy szpiegi okradają ich z technologii, patentów itp. H Ross Perot, miliardier z Teksasu i członek owej doradczej komisji zobowiązał się, że pokryje koszty wymiany z własnej kieszeni. Zignorowano Perota, a on sam wstrząśnięty zrezygnował z członkostwa w komisji.

Na początku lat 70-tych wysadzony w nocy przy zjeździe z autostrady na Bielefeld (Zachodnie Niemcy) nie wiedziałem jak dotrzeć do August Bebel Str. Ruszyłem w stronę swiateł miasta, gdy natknąłem się na rozpiętych i pijanych żołnierzy amerykańskich. Nie wiedzieli gdzie jest szukana przeze mnie ulica, ale ku mojemu osłupieniu, wprowadzili mnie bez najmniejszego problemu do swojej jednostki, gdzie w pokoju, w którym było zwiniętych tysiące map, a na ścianie olbrzymia mapa Bielefeld odszukali adres. W związku z tym, że była 3 w nocy kazali mi się przespacerować w sąsiednim pokoju. Gdy rano wychodziłem sam z jednostki zmieniona warta pożegnała mnie takim samym obojętnym spojrzeniem jak ta, która mnie wpuszczała. Smaku sprawie dodaje fakt, że miałem z sobą olbrzymi plecak, ale nikogo on nie interesował ani, gdy go wnosili, ani gdy go wynosili.

Jestem pewien, że mego przykładu już nie dałoby się od wielu lat powtórzyć (terroryzm i zwiększona - mam nadzieję - czujność) - ale obydwie przykłady świetne, jak sądzę, ilustrują to co nazwałbym brakiem antyszpiegowskiej kultury u Amerykanów.

Spotkałem śmiejących się do rozpuku z upadku marines Kanadyjczyków. Oczywiście śmieli się oni również z samych siebie.

Niejaka Larysa Dubanow uwiodła kiedyś strażnika kanadyjskiej ambasady w Moskwie i podążyła za nim do kanadyjskiej ambasady w Warszawie. W obydwu przypadkach otrzymując od niego tajne informacje. W latach 50-tych KGB pozyskała ambasadora kanadyjskiego w ZSSR Johna Watkina, podstawiając mu jako homoseksualistę - kochankę i nagrywając w detalach scenę miłosną.

Od lat ambasada sowiecka w Ottawie oraz sowiecki konsul w Montrealu odgrywają kluczową rolę w sowieckiej działalności szpiegowskiej na naszym kontynencie (por. Warren Perley, KGB Canadian connection, The Arizona Republic z 15 02 1987). Jeszcze przed dojściem do władzy Brian Mulroney powiedział, że sowieckie szpiegi jest tak dużo w Kanadzie, że pewnie "codziennie potyka się o agentów KGB w Ottawie".

Niestety potykamy się o nich nadal.

ZBIGNIEW FARMUS

NIEUFNI

stwa. Nie sądzę by trzeba z manickim uporem szukać pod każdym łóżkiem czerwonego, ale z drugiej strony nie wolno zajmować stanowiska prymitywnego i upatrywać wariata w każdym kto nawołuje do czujności wobec groźby infiltracji sowieckiego wywiadu.

Nie wiem z czego wypływają brak antyszpiegowskiej kultury. Może winne - jak twierdzi Reagan - jest amerykańskie szkolnictwo. Może przetrącony kręgosłup moralny pewnych kręgów amerykańskiego społeczeństwa. Może lewicujący intelektualisci i raczej lewicowa inteligencja? Sprawa z pewnością jest złożona.

Ale na upadłych marines trzeba spojrzeć przede wszystkim jako na ostatnie, najniższe ogniwo szpiegowskiego "tunelizmu". Traktujcie ich jako spuszczoną karygodnych zanieban w administracji, w odpowiednich ministerstwach, w samej ambasadzie i w samej służbie wartowniczej piechoty morskiej. Oni byli bezpośrednimi osobami wpuszczającymi szpiegów, ale nad nimi było wiele szczebli, które im to umożliwiły. Zdrada ma wiele poziomów.

W pewnym sensie dla następnych afer przetrwał drogę już sam Reagan, który zamiast odłożyć na znak protestu wizytę Shultz w Moskwie, poszedł po linii "business as usual" (lekceważąc m.in. taki upokarzający fakt, jak to, że wszystkie tajne sprawy Shultz będzie musiał załatwiać w specjalnej przyczepie campingowej ponieważ sam budynek ambasady w żadnym miejscu nie dawał gwarancji

BOMBA KUKLIŃSKIEGO

Dokonczenie ze str 1

nie ognia w szczególnie agresywnych nastawieniach, celując w nogi"

Skutki tych uregulowań były fatalne, bowiem najwięcej ofiar było właśnie od kul, które odbijając się o bruk godziły w maszerujący tłum

W Październiku roku 1956 w obliczu radzieckich gróźb i ataków na nowe kierownictwo PZPR fala rewolucyjna zatrzymała się i doszło do jakiegoś niepisanego kompromisu społecznego, który później Gomułka zdradził. Ale to już inna rzecz

Historia nigdy się nie powtarza, ale mechanizmy jej napędzania są zwykle te same

**Moskwa nie mogła
pozwolic sobie
na wojnę z Polską**

Gdyby duet kierowniczy Kania-Jaruzelski od początku powiedział Rosjanom "NIE", wtedy pod naciskiem jawnych ataków i groźb Moskwy, "Solidarność" musiałaby zmienić front walki i stanąć w pierwszym rzędzie w obronie suwerenności i integralności kraju. Jestem pewien, że byłaby bardziej skłonna do kompromisu, a Związek Radziecki cofnąłby się, gdyby kierownictwo partyjno-wojskowe i ludność utworzyły wspólny front

Nawet Stalin nie zaatakował zbrojnie Jugosławii. To samo dotyczyło Albanii, a w ostatnich latach Rumunii, gdy Ceausescu wypowiedział Moskwie posłuszeństwo i odrzucił możliwość podporządkowania Związkowi Radzieckiemu swych sił zbrojnych

Obserwując radzieckie posunięcia militarne z bliska, a nawet stykając się z nimi bezpośrednio, nigdy nie miałem żadnych wątpliwości, że Związek Radziecki mógł sobie pozwolić i był gotów do akcji militarnej w stylu inwazji Czechosłowacji (w zasadzie bez strat ludzkich i materialnych) natomiast z całą pewnością Moskwa nie chciała lub nie mogła sobie pozwolić na wojnę z Polską gdzie po przeciwnej stronie stałoby dowództwo, armia i ludność. Nawet gdyby to miała być wojna bardzo krótka Związek Radziecki musiałby za nią zapłacić zbyt wiele

"Roskie czołgi palą się lepiej"

Pomijając koszty moralne i polityczne, jakie Moskwa musiałaby ponieść w sferze stosunków międzynarodowych, wydaje mi się, że miała ona poważne powody do oceny iż w Polsce nie poszłoby tak łatwo. Tylko dla zmniejszenia ewentualnego oporu ludowego Wojska Polskiego Rosjanie musieliby zaangażować większość swych sił zbrojnych z europejskiej części Związku Radzieckiego, a nawet rzucić do akcji część wojsk z Czechosłowacji i NRD

Rosjanie wiedzieli dobrze, że opluwanie czołgów, z czym spotkali się w zaskoczającej inwazji Czechosłowacji, nie jest w stylu i charakterze Polaków. Zdarwali sobie także sprawę z tego, iż społeczeństwo polskie było bogatsze o doświadczenia czeskie oraz własne z roku 1956 i 1970 i ludność nie tylko nie lękała się czołgów, ale nauczyła się je skutecznie palić i niszczyć w przypadkach gdy były one przeciwko niej kierowane. Orientowali się także, jak od początku kryzysu Polacy reagują na pojawianie się w różnych częściach kraju nowych, choćby niewielkich pododdziałów czy instalacji radzieckich i chyba słusznie oceniali, że nie jest to tylko zabawa w tropy. W tym czasie, jeden z pomocników stałego Przedstawiciela Naczelnego Dowódcy Zjednoczonych Sił Zbrojnych przy WP, z którym utrzymywałem robocze kontakty zalił się do mnie, że Polacy już oficjalnie mówią, że "czołgi radzieckie palą się lepiej od polskich"

Tak więc gdyby ZSRR napotkał na otwarty opór kierownictwa PRL wsparty przez społeczeństwo oraz choćby symboliczne gesty obronne (na przykład rozwinięcie wojsk wokół stolicy kraju), doszłoby zapewne do wojny nerwów, ale jeśli strona polska tę wojnę nerwów wytrzymała, Moskwa prawdopodobnie musiałaby się w końcu cofnąć

Zupełnie inna sytuacja powstała z chwilą gdy w wewnętrznym konflikcie Polaków, partyjno-wojskowe kierownictwo PRL, to jest Kania i Jaruzelski, stanęli po stronie ZSRR, zgodzili się w zasadzie z Rosjanami, że mają do czynienia z kontrrewolucją i obiecywali im, że rozprawią się z "Solidarnością" środkami polityczno-administracyjnymi w własnym zakresie, prosząc jedynie aby im dacie czas

Wobec takiego stanowiska przywódców PRL Moskwa nie miała do czynienia ze zorganizowaną siłą suwerennego państwa gotową do stawiania oporu, ale wyłącznie z bezbronnym społeczeństwem

Kronika zdrady

Otóż w celu wymanewrowania zbuntowanego społeczeństwa, Sztab Kierowniczy zgodził się taktycznie na podpisanie mało precyzyjnej umowy społecznej, aby po wygaszeniu pożaru strajkowego, który ogarnął niemal całą Polskę, w korzystniejszych warunkach przejść do kontrofensywy środkami administracyjnymi, z wprowadzeniem stanu wojennego - jako środkiem ostatecznym - włącznie

Ponieważ już pierwsze - podjęte we wrześniu roku 1980 - próby wymanewrowania społeczeństwa z użyciem różnych środków administracyjnych przynosiły wręcz odwrotny skutek, Sztab Kierowniczy podjął ogólną decyzję o rozpoczęciu przygotowań do wprowadzenia stanu wojennego

W wojsku polskim przygotowania rozpoczęły się 22 października 1980 roku, to jest na dwa dni przed rozprawą rejestracyjną "Solidarności" w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie

W dniu tym - na polecenie ówczesnego ministra Obrony Narodowej generała armii Wojciecha Jaruzelskiego - Sztab Generalny WP rozpoczął w trybie pilnym opracowywanie planu wprowadzenia na terytorium PRL stanu wojennego

Ogólne kierownictwo nad planowaniem od początku do końca sprawował Szef Sztabu Generalnego WP generał broni Florian Siwicki. We wstępnej fazie planowania w Sztabie Generalnym WP uczestniczyli wyłącznie zastępcy Szefa Sztabu, to jest

- generał dyw Tadeusz Hupałowski,
- generał dyw Jerzy Skalski,
- generał dyw Antoni Jasinski,
- generał bryg Mieczysław Dachowski

oraz ja sam, pułkownik Ryszard Kukliński

Później do tego zespołu włączeni zostali dodatkowo - z Zarządu Operacyjnego Sztabu Generalnego WP - generał bryg Waclaw Szklarski, pułkownik dypl Czesław Witt, pułkownik dypl Franciszek Puchała oraz z Zarządu X Sztabu Generalnego WP - pułkownik Stefan Marciniak

Ze sztabem generalnym WP współpracowały

- Sekretariat KOK, który przygotowywał akty prawne stanu wojennego,
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych z wiadomymi zadaniami oraz
- Wydział Propagandy KC PZPR wspólnie z Głównym Zarządem Politycznym WP

Wstępna (właściwie studyjna) wersja planów, łącznie z projektami niektórych aktów prawnych stanu wojennego gotowa była już w listopadzie 1980 roku i jeszcze w tym samym miesiącu została przedstawiona do rozpatrzenia przez Komitet Obrony Kraju, któremu przewodniczył ówczesny premier Pinkowski

Prezentacja planów miała charakter ogólny bez wdawania się w szczegóły, gdyż w ocenie kierownictwa wojskowego część członków Komitetu Obrony Kraju należała do grupy tak zwanych "Smoncesów" czyli ludzi niepewnych, zdradzających pewne skłonności do przemodelowania systemu politycznego PRL, którzy w tym organie władzy zasiadali tylko czasowo. Tym niemniej przedstawiona na listopadowym posiedzeniu KOK przez MON i MSW koncepcja stanu wojennego, w swych celach i generalnych założeniach niewiele odstawała od tej, którą zrealizowano w grudniu roku następnego

Ponure plany

Ministerstwo Obrony Narodowej postulowało

- Zawieszenie praw obywatelskich, ustanowienie nadzwyczajnych uprawnień władzy i administracji państwowej oraz wydanie specjalnego dekretu o stosunkach pracy. Wojsko zazaądało również zastosowania postanowień o powszechnym obowiązku obrony umożliwiających

- przeprowadzenie częściowej mobilizacji, która mogłaby sięgać powołania około 250 tys rezerwistów,
- zmianę z mocy prawa zasadniczej służby wojskowej, przeszkolenia studentów i absolwentów szkół wyższych na czynną służbę wojskową,
- przeprowadzenie szerokiej militarystyki jednostek gospodarki narodowej oraz
- powołanie do jednego miliona osób do służby w Obronie Cywilnej

Po doświadczeniach grudnia 1970 roku Sztab Generalny WP chciał ograniczyć funkcje wojska w okresie stanu wojennego do terroryzowania społeczeństwa w dużych aglomeracjach miejsko-przemysłowych, co dyplomatycznie nazywano "utrzymaniem ładu i porządku wewnętrznego w miastach". Nie widział natomiast dla wojska żadnych zadań w bezpośredniej konfrontacji ze strajkującymi robotnikami. Sztab Generalny WP stał na stanowisku, że funkcja ta powinna przypaść siłom Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W celu odciążenia tych sił oraz udzielenia im pomocy, wojsko zadeklarowało przyjęcie do ochrony obiektów specjalnych oraz przekazania MSW ciężkiego uzbrojenia i sprzętu (broni, amunicji, transporterów opancerzonych, smigłowców itp.)

Minister Spraw Wewnętrznych, Mirosław Milewski, nie bawił się w owianie zamiarów jego resortu w gładką terminologię typu ograniczenie praw obywatelskich, stwierdzając bardzo konkretnie, że konieczne jest

- zdelegalizowanie działalności NSZZ "Solidarność"
- przeprowadzenie szerokiej akcji internowania działaczy opozycji i "Solidarności",
- wydanie zakazu swobodnego poruszania się obywateli oraz ustanowienie godziny policyjnej,
- zawieszenie takich praw obywatelskich, jak nietykalność osobista, nienaruszalność mieszkań i tajemnicy korespondencji, prawa zrzeszania się, wolności słowa, druków, zgromadzeń, wieców, pochodów i manifestacji,
- ustanowienie sądów specjalnych do karania winnych naruszenia praw stanu wojennego

Przy rozważaniu metod działania minister Milewski chciał liczyć na większe niż to przewidywał Sztab Generalny WP zaangażowanie wojska w ewentualnych bezpośrednich starciach ze społeczeństwem

W sumie pierwsza wizja, czy też przemyślenie do wprowadzenia stanu wojennego - od strony postulatów i życzeń, co należałoby zawiesić, zakazać, nakazać, zmilitaryzować, zdelegalizować, gdzie posłać

wojsko, a gdzie siły bezpieczeństwa, kogo ochraniać, a kogo internować - nie była daleka od koncepcji finalnej, która została zrealizowana w 13 miesięcy później

Sródytuły Echa Tygodnia

DOLARY CIĄGLE CZEKAJĄ

10 milionów dolarów, z amerykańskich funduszy rządowych, dla negocjowanej w Polsce kościelnej fundacji rolniczej, jeszcze przez dwa lata czekać będzie na ewentualne powstanie możliwości przekazania ich na pomoc rolnictwu rodzinnemu w PRL

**Inicjatywa Kongresu
Polonii Amerykańskiej**

Owych 10 milionów przyznał Kongres Stanów Zjednoczonych na wniosek prezydenta Reagana, we wrześniu 1984 roku, kiedy dyskusje między Kościołem a rządem w Warszawie, na temat założenia fundacji i jej uprawnień, trwały jeszcze w najlepsze. Mimo, że rozmowy te załamały się ostatecznie pod koniec ubiegłego roku, suma ta nadal czekała w skarbcu Stanów Zjednoczonych. Jednak obowiązujące w USA przepisy finansowe spowodowałyby, że bez nowych inicjatyw Kongresu zobowiązanie to wygasłoby we wrześniu tego roku i 10 milionów przepadłoby. Wobec tego, z inicjatywy Kongresu Polonii Amerykańskiej, republikancki członek Izby Reprezentantów ze stanu New Jersey Smith, podczas opracowywania programu pomocy dla zagranicy w podkomisji budżetowej komisji spraw zagranicznych Izby Reprezentantów, postawił wniosek o przedłużenie tego zobowiązania na następne dwa lata

Wniosek został przyjęty i po uchwaleniu w dniu 9 kwietnia projektu budżetu przez pełną komisję spraw zagranicznych, sprawa jest w zasadzie przesądzona. 10 milionów dolarów czekać będzie na możliwość przekazania ich Polsce do września 1989 roku

Kongresman Smith oświadczył, że liczy na to, iż będzie to pozytywnym sygnałem dla rządu Jaruzelskiego, uswiadamiąjącym mu, że program pomocy rolnictwu indywidualnemu powinien zostać podjęty. Cytując list od prezesa Kongresu Polonii Amerykańskiej Alojzego Mazowskiego, Smith powiedział też, że w chwili obecnej, kiedy oba rządy, amerykański i polski, starają się o wznowienie dialogu, posunięcie takie powinno wywrzeć polityczny i moralny nacisk, zmierzający do urzeczywistnienia programu pomocy

Decyzja, podjęta w Kongresie Stanów Zjednoczonych, wpisuje się w szerszy kontekst stosunków PRL-USA. Złożony w zeszłym miesiącu, w podkomisji Izby Reprezentantów do spraw europejskich, raport ekspertów na temat polityki amerykańskiej wobec PRL, wyraża następującą ocenę sytuacji

Postawione przez Stany Zjednoczone warunki normalizacji stosunków z Polską wydają się obecnie zbliżone z interesami innych czynników, wywierających wpływ na rozwój sytuacji w Polsce

Polskie państwo, polskie społeczeństwo, międzynarodowe koła finansowe, włączywszy w to Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy, nawet i ZSSR, wydają się bliskie osiągnięcia wzajemnego zrozumienia, że dla pożądanego biegu wydarzeń w Polsce konieczne jest by zostały spełnione następujące warunki

Trwały dialog między rządem a społeczeństwem, w sytuacji, w której nie byłoby więźniów politycznych, zmiany strukturalne w gospodarce, oparte na zasadzie efektywności, reforma gospodarcza, oparta na zasadach rynkowych, polityka eksportowa, zwiekająca szanse spłaty zadłużenia, podniesienie stopy życiowej społeczeństwa

Raport podkreśla, że Stany Zjednoczone, po zniesieniu sankcji, muszą uzyskać pewność, że strona polska rzeczywiście podejmie uzgodnione kroki. W przeciwnym razie posunięcia korzystne dla Polski powinny być wstrzymane.

Zdaniem ekspertów, Stany Zjednoczone nie mogą powrócić do polityki jednostronnego faworyzowania Polski, prowadzonej w latach 1970-tych. Niewskazana jest również polityka niezaangażowania, jaką prowadziła wobec Polski administracja Reagana od końca 1981 roku do końca roku 1986. Eksperti opowiadają się za tym, by Stany Zjednoczone poparły wnioski PRL o kredyty z Międzynarodowego Funduszu Walutowego i Banku Światowego. Kredyty te dałyby Polsce fundusze na odbudowę gospodarki, bez nakładania nadmiernych ciężarów na amerykańskiego podatnika. Pomoc dla Polski musi jednak być uzależniona od spełnienia konkretnych, szczegółowych warunków.

Eksperti wypowiedzieli się też w sprawie długów PRL wobec Stanów Zjednoczonych. Są oni za tym, by wziąć od strony polskiej zastaw, zarówno za długi, których spłaty się odkłada i refinansuje, jak i za ewentualne nowe kredyty banków prywatnych dla PRL. Eksperti nie precyzują, jaką formę miałyby mieć taki zastaw.

Eksperti oczywiście wiedzą o decyzji Episkopatu o przerwaniu prac nad zakładaniem fundacji rolniczej, ale jednocześnie zalecają poparcie tej inicjatywy przez rząd amerykański. Proponują ewentualne zwiększenie amerykańskich funduszy na pomoc polskim chłopom, gdyby władze PRL zrezygnowały z torpedowania kosciołowej fundacji rolniczej.

Kredyty dla PRL

Dyrektor generalny Międzynarodowego Funduszu Walutowego stwierdził, w wywiadzie dla Radia Wolna Europa w dniu 10 kwietnia, że Polska do tej pory nie złożyła formalnego wniosku o kredyty z Funduszu, jednakże trwa normalny proces uzgadniania stanowisk i w przyszłym miesiącu odbędzie się, zwykle w takich wypadkach na podstawie art. 4 konwencji Funduszu, konsultacje między rządem PRL a Międzynarodowym Funduszem Walutowym.

Nie są to jednak w żadnym wypadku negocjacje finansowe.

Wydaje się, że wypowiedź dyrektora MSW potwierdza nieoficjalne stwierdzenia koł związanych z Funduszem, że Polska może liczyć na kredyty z Międzynarodowego Funduszu Walutowego najwcześniejszej w pierwszym kwartale przyszłego roku.

Niecałe pół miliarda dolarów

Najważniejsza wydaje się wysokość tych pożyczek oraz warunki, na jakich zostaną udzielone. Raport ekspertów komisji spraw zagranicznych Izby Reprezentantów Kongresu Stanów Zjednoczonych stwierdza, że kredyt Międzynarodowego Funduszu Walutowego może się mieścić w przedziale od 30 procent do 60 procent polskiego udziału w Funduszu, czyli od 245 milionów dolarów do 490 milionów.

Negocjacje w tej sprawie zapewne przeciągną się do połowy 1988 roku. Co więcej, piszą eksperci Kongresu, fundusze te wypłacane są w czterech ratach, a każda z nich przelewana będzie dopiero wówczas, gdy PRL osiągnie cele gospodarcze wyznaczone w negocjacjach z Funduszem. Pierwsza rata wyniesie więc zapewne tylko 80-90 milionów dolarów, a dalsze kredyty będą uruchomione dopiero po poprawie sytuacji ekonomicznej.

Nie ma więc mowy o większych piędziach z Międzynarodowego Funduszu Walutowego, tym bardziej, że jak podano na konferencji prasowej po waszyngtonskim posiedzeniu Komitetu Tymczasowego, będącego najwyższą władzą Fundu-

szu, w ciągu zeszłego roku kraje członkowskie pozyczyły z Funduszu o 1,8 miliarda dolarów więcej, niż wpłaciły do niego tytułem wkładów i spłaty zadłużenia.

Fundusz więc, jak mówił przewodniczący obradom holenderski minister finansów Rubing, musi zwrócić szczególną uwagę na problemy krajów najbardziej trudnych, które mają największe trudności ze spłatą zadłużenia.

Podczas posiedzenia waszyngtonskiego wskazano również, że wiele krajów, nawet krajów nie najuboższych, po prostu nie ma środków finansowych na to, aby zwiększyć swój wkład w Funduszu. W komunikacie końcowym komitet Funduszu z zadowoleniem powitał sugestie, aby to banki prywatne zastosowały takie środki ściągania zaległego zadłużenia, jak wymiana długu na obligacje i akcje przedsiębiorstw krajów zadłużonych, a także, aby nowych kredytów udzielano tym krajom tylko za zabezpieczeniem materialnym, czyli pod zastaw.

Jak mówi się w kołach Funduszu, problem tego zastawu jest - paradoksalnie - najtrudniejszy w stosunkach z krajami o upanastwowionej gospodarce i centralnym planowaniu, zarówno ze względów doktrynalnych - w krajach socjalistycznych, jak i braku gwarancji, że przedsiębiorstwa te będą kiedykolwiek przynosiły zysk, czyli, że akcje ich będą coś warte.

Jak powiedział minister Rubing, uczestnicy obrad nie wykazali gotowości do obniżenia stopy procentowej zaległego zadłużenia, czego domagają się liczne kraje - dłużnicy Funduszu. Postulowano natomiast aktywizację banków prywatnych, które po niedawnych, przykrych doświadczeniach z Brazylią, Meksykiem, Peru i Polską, stronią od udzielania nowych kredytów państwom już zadłużonym.

Podczas waszyngtonskiej sesji komitet Funduszu zajmował się głównie sprawami o wymiarze globalnym, takimi jak budzące zaniepokojenie spadki cen surowców i produktów rolnych, możliwość wojen celnych o podłożu protekcyjnym i trudności z utrzymaniem rozsądnych i stymulujących handel międzynarodowy kursów walut.

W komunikacie końcowym znalazło się stwierdzenie, odnoszące się przede wszystkim do krajów trzeciego świata, ale także do Polski.

"Dla przeprowadzenia koniecznych zmian strukturalnych, wiodących do wzrostu gospodarczego, absolutnie podstawowe znaczenie ma wola polityczna przeprowadzenia takich zmian ze strony rządu i akceptacja takich zmian przez społeczeństwo".

W wywiadzie dla Jacka Kalabinskiego z Radia Wolna Europa, minister Rubing zaprzeczył pogłoskom, jakoby dyskutowana była podczas obrad sprawa ewentualnego członkostwa ZSSR w Międzynarodowym Funduszu Walutowym i Banku Światowym.

HANDEL USA - PRL

Wartość wzajemnej wymiany handlowej USA-PRL w 1986 roku osiągnęła kwotę 412 milionów dolarów. Przewiduje się, że wartość obrotów w roku bieżącym wzrosnie o mniej więcej jedną trzecią, w wyniku przywrócenia Polsce klauzuli największego uprzywilejowania w handlu ze Stanami Zjednoczonymi.

Do wzrostu wymiany przyczynić się może też ustawowe uregulowanie przez PRL kwestii tak zwanych *joint ventures*, czyli przedsiębiorstw zakładanych wspólnie z firmami zagranicznymi. Jednak możliwości importowe Polski będą nadal ograniczone koniecznością wykazania znacznej nadwyżki w handlu zagranicznym, w celu wygospodarowania dewiz na spłatę zadłużenia, które wciąż jeszcze rośnie.

SKONFISKOWALI KOMPUTER

Marek Muszynski z wrocławskiej Solidarności, aresztowany przed demonstracją przeciwko podwyżkom cen żywności, został szybko osadzony i wypuszczony z aresztu następnego dnia. Skazano go na grzywnę w wysokości 50 tys. zł, za "posiadanie materiałów, które mogłyby być użyte do wywołania niepokojów społecznych".

Domowy komputer uznano również za niebezpieczny, skoro nakazano jego konfiskatę. Marek Muszynski zapowiedział, że zaskarży wymierzony mu wyrok.

Demonstracja we Wrocławiu, mimo akcji prewencyjnej, odbyła się. Grupa 15 młodych ludzi przemaszerowała przez centrum miasta, niosąc transparenty z hasłami: **Podwyżki cen równają się strajkom, Żądamy reform**. Demonstrujący rozdawali ulotki Solidarności. Blisko tysiąc osób zebrało się wokół demonstrujących.

REPRESJE

W Gdanskku aresztowany został doradca ekonomiczny Lecha Wałęsy Jacek Merkel, jego brat Janusz, działacze ruchu Wolność i Pokój Krzysztof Galinski, Andrzej Miszak, pracownicy Politechniki Janusz Granatowicz oraz Marek N (agencje nie podały jego nazwiska). Przyczyn zatrzymania milicja nie ujawniła. Po osmiu godzinach wszyscy zostali zwolnieni.

WARUNKI PRACY W HIL

Z rozmowy z działaczami "Solidarności" Huty im. Lenina (Nowa Huta)

Umierają w rok po przejściu na emeryturę

Mało kto zdaje sobie sprawę, że w hutnictwie jest więcej ciężkich wypadków, smiertelnych, albo inwalidzkich - niż w górnictwie. Nie mają takiego rozgłosu, jak katastrofy w kopalniach, ale - chociaż pojedyncze - zdarzają się regularnie. W naszej Hucie jest od kilku do kilkunastu wypadków smiertelnych rocznie. Warunki pracy są tak złe, że średnia życia hutników z tak zwanych gorących wydziałów, gdzie przechodzi się na emeryturę wcześniej, wynosi 61 lat. Czyli statystyczny hutnik po przejściu na emeryturę żyje tylko rok.

Bezpieczeństwo i higiena pracy pogarszają się z dnia na dzień. W Hucie jest wiele stanowisk i całe wydziały, które należałoby zamknąć ze względu na przekroczenia dopuszczalnych norm zagrożeń i niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia pracowników. Na niektórych stanowiskach ludzie często nie mają pojęcia, na co są narazeni. Wyniki badań medycznych przeprowadzanych w Hucie nie są publikowane i nie wiadomo, co się z nimi dzieje.

Główne zagrożenia, to emisja toksycznych substancji, zapylenie, wibracja, wysoka temperatura, hałas. Sam pracowałem na stanowisku, gdzie przez cały czas było ponad 100 decybeli. Te czynniki nakładają się na siebie i wzajemnie wzmacniają, powodując wiele różnych chorób, jak chociażby schorzenia kręgosłupa, górnych dróg oddechowych, czy owrzodzenie żołądka. Mówię tu tylko o tych, które nie są uznane za choroby zawodowe.

W Hucie są jeszcze specyficzne niebezpieczeństwa: ciężary zawieszane na suwnicach bez zabezpieczenia, płynny metal, zdewastowane podłogi, na którym ludzie potykają się i ślizgają. Na ciężkie wypadki narazeni są zarówno pracownicy wydziałów produkcyjnych (wielkich pieców, stalowni, walcowni, koksowni), jak pomocniczych i służb utrzymania ruchu (elektrycy lub slusarze).

Ciągle zmęczenie

Huta ma bardzo wysłużony park maszynowy, a remonty w zasadzie służą

tylko przysposobieniu podstawowych urządzeń do dalszej produkcji i niewiele się robi dla bezpieczeństwa pracy. Nacisk na produkcję powoduje, że ludzie się spieszą i nie przestrzegają podstawowych wymogów bhp. Dalej system czterobrygadowy wywołuje ciągłe zmęczenie, gdyż jest niezgodny z biologicznym funkcjonowaniem organizmu, a dwa dni przeznaczone na regenerację wiele osób poświęca na zdobywanie dodatkowych zarobków. W Hucie jest sporo chłopów-robotników, którzy w ciągu godzin pracy starają się maksymalnie wypocząć po intensywnej pracy w gospodarstwie. Wiem o kilku przypadkach, gdy ktoś położył się spać w kącie i został zagazowany, albo mu coś zrzucili na głowę.

Po 5 latach wyglądają jak stare kobiety

Na to wszystko nakładają się warunki zewnętrzne - niedożywienie, zmęczenie, trudnościami życia codziennego. Bywa, że całe rodziny są zatrudnione w Hucie, każdy ma inną zmianę i spotykają się w biegu. Taki dom trochę przypomina hotel, nie daje możliwości wypoczynku. Szczególnie ciężko jest kobietom pracującym na trzy zmiany. Na moim wydziale młode dziewczyny w oczach tracą zdrowie i siły i po 5-6 latach wyglądają jak stare kobiety ().

Pierwszym i najważniejszym zadaniem dla nas, działaczy, jest zdobycie możliwie pełnych i szczegółowych danych dotyczących konkretnych zagrożeń i zaniedban na poszczególnych stanowiskach i wydziałach, wyników badań nad ich skutkami dla zdrowia, wreszcie też informacji o wypadkach przy pracy. Te materiały muszą się znaleźć w prasie związkowej, która ma za zadanie je rozpropagować. Powinny też dostarczyć pracownikom argumentów na zebrania, organizowane na wydziałach z udziałem administracji i dyrekcji oraz znaleźć się w indywidualnych i zbiorowych petycjach do władz lokalnych i centralnych. W tych sprawach stan wiedzy jest kiepski - kampania Związku powinna uswiadomic, jak tragiczne są warunki pracy, zarówno szerokiej opinii publicznej, jak i ludziom, których to dotyczy. Każdy pracownik powinien sobie zdawać sprawę z tego, na co jest narazony.

(*"Tygodnik Mazowsze"* nr 179)
(*Sródtytuły Echa Tygodnia*)

WAŁĘSA NIEZASTĄPIONY

Wtorek, 21 kwietnia. Sekretarz generalny francuskiej centrali chrześcijańskich związków zawodowych wysłał do Stoczni Gdanskkiej depeszę następującej treści: Dowiedziawszy się, że elektrykowi Lechowi Wałęsie, który miał wyjechać do Włoch, oświadczono, że jako pracownik niezbędny dla funkcjonowania stoczni nie może uzyskać obecnie urlopu, proponujemy wysłać do stoczni na czas nieobecności Lecha Wałęsy, w jego zastępstwie, swego sekretarza generalnego, który jest z zawodu elektrykiem.

Jest to druga oferta tego rodzaju, wysłana do Stoczni Gdanskkiej przez zachodnie związki zawodowe. Wałęsa był zaproszony do Włoch na sympozjum, organizowane przez włoskie związki zawodowe. Władze PRL uniemożliwiły mu wyjazd, zasłaniając się opinią dyrekcji stoczni, że jest on w pracy nie do zastąpienia i nie może otrzymać urlopu na czas trwania sympozjum.

POLACY NA SWIECIE

Bardzo aktywna organizacja Solidarności Wolnych Polaków w Bawarii, zorganizowała ostatnio wystawę Solidarności. Ekspozycje były poprzednio wystawione w polskim muzeum w Rapperswilu w Szwajcarii i w RFN, na Uniwersytecie Katolickim w Eichstadt.

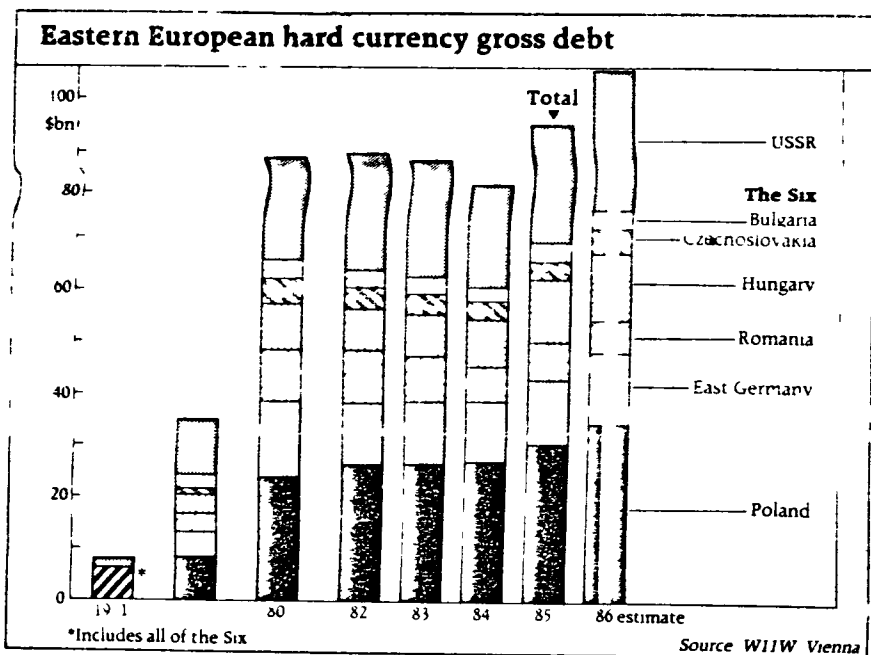
W uroczystości otwarcia wystawy wziął udział prof. Bartoszewski, laureat zeszłorocznej nagrody zachodniemieckich księgarzy i wydawców, zwanej potocznie "małym Noblem".

Sprawa jest prosta. Tylko zachodnie kredyty są w stanie zapewnić import niezbędny dla podniesienia jakości eksportu Europy Wschodniej. Przed 1980 rokiem zachodnie banki i agencje rządowe udzielały pożyczek i kredytów nie troszcząc się specjalnie o wypłacalność wierzycieli. Uważano, że rządy państw Europy Wschodniej stanowią małe ryzyko - "good risk". Tylko niewielu zachodnich ekonomistów przewidywało i ostrzegało przed wymykającym się spod kontroli finansowaniem nierzadko zbędnych inwestycji w krajach socjalistycznych.

Kryzys polityczno-ekonomiczny w Polsce udowodnił jeszcze raz mankamenty systemu gospodarczego państw socjalistycznych. Niesprawność zarządzania, sztucznie i na siłę utrzymywane latami zasady gospodarowania, sprzeczne z logiką i ze zdrowym rozsądkiem, doprowadziły do monumentalnego zadłużenia i niewypłacalności tych krajów.

W końcu 1986 roku zadłużenie netto (bez odsetek) wszystkich krajów Europy Wschodniej wynosiło 58,2 miliardów dolarów amerykańskich. Było to o ponad 6 miliardów dolarów więcej niż w końcu roku 1985 (patrz tabela), głównie z powodu spadku wartości dolara USA.

Zadłużenie Europy Wschodniej wraz z odsetkami
(Podajemy za Trade Finance Report, Euromoney)

Okolo połowę zadłużenia stanowią pożyczki i kredyty w dolarach amerykańskich, większość pozostałych pożyczek to zadłużenie w markach niemieckich i frankach szwajcarskich.

Zapotrzebowanie na nowe kredyty krajów Europy Wschodniej będzie określone przez nowe plany pięcioletnie poszczególnych państw socjalistycznych. Wszystkie te kraje kładą nacisk na modernizację parku maszynowego oraz na produkcję wyrobów lepszej jakości. Oznacza to nowe możliwości dla zachodnich producentów i eksporterów. Pod warunkiem, że kraje socjalistyczne będą dysponować funduszami na te cele.

Do roku 1980 prawie 100% pożyczek i kredytów pochodziło z zachodnich banków oraz zachodnich rządowych agencji kredytowych.

W ciągu ostatnich kilku lat, w związku z ogólnym kryzysem światowym - zwłaszcza na początku lat osiemdziesiątych - banki i rządy zachodnie zasadniczo zmieniły politykę finansową, szczególnie w stosunku do krajów mniej rozwiniętych

(Less Developed Countries), oraz Europy Wschodniej. Zmusiło to kraje socjalistyczne do szukania innych źródeł i metod uzyskiwania kapitału na niezbędne im nowe lub niedokonczone inwestycje.

Aczkolwiek niektóre z krajów socjalistycznych, przede wszystkim Węgry, NRD, Bułgaria i Czechosłowacja, powracają powoli do łask banków zachodnich, to na skutek opisanej wyżej sytuacji zdolne były udowodnić w ostatnich latach, że są w stanie urozmaicić swoje strategie pozyczenia. Kraje te pojawiły się w ciągu paru ostatnich lat na finansowych rynkach Zachodu i przy pomocy takich instrumentów finansowych jak mowiąc z angielska, bonds, securities, debentures, syndicated loans regularnie uzyskują kapitał.

A oto pokrótce jak przedstawia się obecnie sytuacja w niektórych krajach Europy Wschodniej.

POLSKA

Perspektywy niestety malują się w ciemnych kolorach. Ciężko obciążona długiem - najbardziej ze wszystkich krajów bloku - Polska, nie jest w stanie uzyskać żadnych średnioterminowych (1-5 lat) ani długoterminowych (powyżej 5 lat) pożyczek. Kraj nie posiada również niezbędnych środków finansowych, aby uporać się z problemem zadłużenia na bieżąco, czyli ze spłatą odsetek. A rosną one z roku na rok. Jedyną nadzieją to Międzynarodowy Fundusz Walutowy (International Monetary Fund) lub Bank

Światowy (World Bank), do których Polska przystąpiła w czerwcu 1986 roku i które mogłyby dostarczyć kredytów długoterminowych. Lecz stawiają one rygorystyczne warunki, które kraj musi zaakceptować.

A potrzeby są palące. Największe priority to niedokonczone projekty z lat siedemdziesiątych oraz inwestycje rozpoczęte na początku lat osiemdziesiątych. Wraz z zakończeniem tych projektów oraz szeregiem nowo planowanych inwestycji Polska ma nadzieję odzyskać utracone rynki zbytu na Zachodzie. Polska szykuje się do ofensywy eksportowej w styczniu bieżącego roku rozpoczął działalność Bank Rozwoju Eksportu, wprowadza się nowe przepisy w sprawie spółek z mieszanym kapitałem, nowych bodźców proeksportowych itd.

Spółki z mieszanym kapitałem - "joint ventures" - mają na celu przyciągnąć zachodnich inwestorów. Brytyjski koncern ICL jest w trakcie negocjacji z polskimi partnerami. Omawiana jest kooperacja z Fiatem, w której Fiat uruchomiłby nową linię produkcyjną wartos-

Autor tekstu jest wysokim urzędnikiem dużego banku kanadyjskiego. Specjalistą do spraw handlu z Europą Wschodnią.

Głód kredytów

ci prawie dwu miliardów dolarów. Jako część spłaty tej inwestycji Fiat ma się zobowiązać, że w latach 1990-2000 kupi 500,000 samochodów wyprodukowanych na nowej linii. Konkurentem Fiata w tej nowo planowanej inwestycji jest japońska firma Daihatsu.

Druga połowa bieżącej pięcioletki przewiduje gruntowną modernizację przemysłu elektronicznego, chemicznego oraz maszynowego.

Czy fundusze inwestycyjne na powyższe zamierzenia - jeżeli takowe uda się Polsce otrzymać - będą wykorzystane efektywniej niż w latach siedemdziesiątych? Wydaje się, że bardziej radykalne zmiany w systemie ekonomicznym mogą dać odpowiedź twierdzącą na to pytanie. Niestabilna sytuacja polityczna kraju jest również ważnym elementem, który należy uwzględnić.

WĘGRY

Węgry są najbardziej aktywnym pożyczkobiorcą wśród krajów Europy Wschodniej. Pomimo ogólnie nienajlepszego funkcjonowania gospodarki, Bank Narodowy agresywnie stosuje najbardziej wyszukane techniki finansowania, nierzadko uczestnicząc w transakcjach na światowych rynkach finansowych.

Z początkiem bieżącego roku, zaczęto reformować wewnętrzny system bankowy w celu zapewnienia większej efektywności. Obecnie na Węgrzech jest pięć banków handlowych, trzy nowo otwarte, dwa kompletnie zreorganizowane. Finansują one zyskowne zakłady oraz mają na celu stać się udziałowcami innych przedsiębiorstw i spółdzielni. W tym roku powstał również na Węgrzech bank - Unicbank - którego udziałowcami obok Węgrów są inne banki zachodnie, głównie niemieckie i austriackie.

Od roku 1970 wiele zachodnich firm przystąpiło do spółek kapitałowych z przedsiębiorstwami węgierskimi. Większość tych spółek funkcjonuje zadowalająco, przyczyniając się do zwiększenia eksportu na zachodnie rynki, zwłaszcza w takich przemysłach jak elektroniczny, chemiczny, farmaceutyczny. Jest to niezbędne dla Węgier, szczególnie w świetle rekordowego deficytu dewizowego, jaki wystąpił w tym kraju w roku ubiegłym.

CZECHOSŁOWACJA

Kraj ten rzadziej jest obecny na zachodnich rynkach finansowych, jednakże cieszy się dobrym statusem pożyczkobiorcy.

Czechosłowacja zamierza w bieżącej pięcioletce zmodernizować przemysł ciężki. Planuje się zakup zachodnich technologii dla przemysłu chemicznego, tekstyl-

specjalnie dla
ECHA TYGODNIA

nego oraz energetycznego. Z tego powodu zachodni ekonomiści przewidują wzrost zadłużenia oraz większą aktywność Czechosłowacji na światowych rynkach finansowych.

Ponieważ Czechosłowacja posiada dobrą reputację na tych rynkach, regularna działalność tego kraju jako wydawcy obligacji (bonds) będzie mile widziana.

Podobnie jak w innych krajach socjalistycznych, Czechosłowacja kładzie nacisk na podniesienie jakości i zwiększenie eksportu.

NRD

Po Węgrzech, NRD jest najbardziej aktywnym pożyczkobiorcą wśród krajów Europy Wschodniej.

Stopa życiowa Wschodnich Niemiec należy do najwyższych wśród krajów socjalistycznych. Historyczne powiązania z Republiką Federalną Niemiec dają NRD uprzywilejowany dostęp do zachodnich rynków i finansów. Jednakże nieuniknione porównania z bogatym sąsiadem wywierają presję do zmian na lepsze i modernizacji.

Tradycyjny przemysł ciężki wymaga gruntownej przebudowy, co przewidują plany nie tylko na bliskie, ale i na dalsze lata. Aby utrzymać tradycyjne rynki zbytu na Zachodzie, przemysł ten musi przejść z ekstensywnego do intensywnego wzrostu. Dwie inne dziedziny gospodarki NRD, które wymagają pilnej modernizacji to chemia i energetyka. Plany zakładają komputeryzację tych przemysłów. Zakładając, że kraj ten będzie w stanie sfinansować powyższe zamierzenia, wielu zachodnich eksporterów - nie tylko z Republiki Federalnej Niemiec - z pewnością będzie miało możliwość wejścia na ten trudny rynek.

RUMUNIA

Kraj ten, po Polsce przeżywa obecnie największe trudności gospodarcze. Chociaż zadłużenie Rumunii zostało zredukowane w ubiegłym roku do 5,5 miliarda dolarów, jednakże uzyskano to nadzwyczajnymi restrykcjami nałożonymi na obywateli. Dotkliwie ograniczenia w dostawie ogrzewania oraz użytkowania prywatnych samochodów zostały wprowadzone z powodu poważnych braków energii.

Import z krajów zachodnich został zredukowany do minimum. Rumunia jest krajem, który bezwarunkowo należy na handel wymienny (countertrade) z zachodnimi dostawcami. Stosuje się ten wymóg do wszelkich, nawet najbardziej priorytetowych zakupów. W zamian za nowoczesne technologie z Zachodu

Rumunia oferuje maszyny ciężkie, stal oraz inne pół-produkty. Przeprowadza się obecnie "reformę" handlu zagranicznego, która ma na celu ułatwić zachodniemu eksporterowi wybór towaru jaki on byłby skłonny zaakceptować jako zapłatę. Dotychczas eksporter zachodni był ograniczony do wyboru towaru oferowanego przez resort, który kupował od tego eksportera. Większość zachodnich firm twierdzi, że wiele wyrobów rumuńskich jest przestarzała, złej jakości i że trudno jest je sprzedać na Zachodzie. Dotyczy to zwłaszcza nie tylko Rumunii, ale wszystkich pozostałych krajów Europy Wschodniej.

BULGARIA

Kraj ten unika stosowania wyszukanych metod uzyskiwania kapitału na rynkach finansowych, jest nadal zwolennikiem zaciągania pożyczek w bankach.

Bieżąca pięcioletnia przewiduje inwestycje w energetyce, przemyśle elektronicznym, chemicznym oraz w przemyśle sprzętu transportowego. Rolnictwo i przemysł spożywczy też mają być zmodernizowane, aby lepszej jakości płody rolne i przetworzy spożywcze mogły lepiej konkurować na zachodnich rynkach zbytu. Bułgarski handel jest mocno zależny od Związku Radzieckiego, który pochłania około 60% bułgarskiego eksportu. Bułgaria próbuje wprowadzić decentralizację handlu zagranicznego, powołano w tym celu trzy nowe banki, które mają rozwijać eksport. Opracowuje się też zasady tworzenia spółek z mieszanym kapitałem.

JUGOSŁAWIA

Ostatnie problemy polityczne Jugosławii utrudniają wprowadzanie zaleceń Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Jugosławia, z dwudziesto-miliardowym zadłużeniem, została zobowiązana przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy do bardziej rygorystycznej kontroli finansowej, rozluźnienia kontroli cen, zmiany struktury stopy procentowej. Zalecenia te mają na celu powstrzymanie inflacji w tym kraju.

Bieżący plan nawołuje do polepszenia jakości produktów spożywczych, wina oraz mebli - ważnych pozycji eksportowych Jugosławii. Turystyka, tradycyjne źródło dewiz, otrzyma zielone światło dla tworzenia spółek z mieszanym kapitałem, w celu budowy nowych obiektów i ośrodków turystycznych oraz poprawy jakości usług.

Kraje Europy Wschodniej stawiają przed sobą śmiałe zadania odbudowy gospodarki. Wszystkie te kraje kładą nacisk na poprawę jakości swych wyrobów, na większą efektywność systemu. Nie są to nowe zadania, kraje te usiłują wprowadzić w życie te zamierzenia od czterdziestu lat, w większości przypadków z żadnym albo mizernym skutkiem. Wiemy na przykładzie Polski, że pomimo zakupu wielu nowoczesnych technologii zachodnich w latach siedemdziesiątych oraz dostępu do praktycznie nieograniczonych możliwości finansowania z Zachodu, często na wyjątkowo atrakcyjnych warunkach, kraj ten nie tylko nie zbudował nowoczesnej, efektywnej gospodarki, ale doprowadził do olbrzymiego zadłużenia i niewypłacalności, za które płaci dzisiaj naród polski.

Czy przy obecnie otwierających się nowych możliwościach napływu kapitału do Europy Wschodniej szanse wyjścia z kryzysu trwającego z mniejszym lub większym nasileniem od z góra czterdziestu lat zostaną należycie wykorzystane?

W P

WACŁAW IWANIUK

O święta naiwności

"Okropnie nris Jacek Adolf potraktował Nas, emigrantów. Ponieważ jego tekst ukazał się w piśmie emigracyjnym bardzo wysokiej rangi - w Echu Tygodnia, cieszącym się wielkim autorytetem moralnym w Kanadzie, trzeba się zastanowić, czy nasz portret, portret polskiego emigranta, przedstawiony czytelnikowi w Kanadzie, jest prawdziwy".

Są to słowa wyjęte z ust samego Redaktora, tyle tylko że on skierował je do dziennikarki Ewy Berberyusz, zaś piśmie "wysokiej rangi" jest "Tygodnik Powszechny", w którym ukazał się zniechęcający nas reportaż dziennikarski z Krakowa. Ale nie dajmy się otumaniać i nie ulegajmy pięknym słówkom skierowanym pod naszym adresem przez samego Redaktora. Prawdopodobnie chciał nas polecić, używając nie tylko autorytetu, ale i wiedzy fachowej, od lat gromadzonej o życiu Polonii, cytując on "druzgocące" fakty, których pani Berberyusz nie dostrzegła, ale pan Adolf, spec i obrońca nasz, w porę zneutralizował. O, czesć Ci Wielki Adolfe, jak często wola w takich momentach drugi filar "Tygodnika Powszechnego", Kisielewski, mając na myśli, naturalnie, różnych asów krajowych

Fakty zgromadzone przez redaktora Adolfa, by nas wybielic, mówią same za siebie. Naturalnie można przeprowadzić badania w ciemni optycznej przy ultrafioletowym świetle, ale dobrze jest wyjść czasem na ulicę i zobaczyć co się dzieje. Od lat wychodziłem i wychodzę, staram się od siebie coś dać, nie tylko na moją, ale i na tutejszy użytek.

Byłem i brałem udział przy zakładaniu Kongresu Redaktora Adolfa nie w udziałem. To nie wymowka, a stwierdzenie faktu.

Byłem i brałem udział przy organizowaniu Stowarzyszenia Kombatantów Redaktora Adolfa nie w udziałem. To nie wymowka, a stwierdzenie faktu.

Założyliśmy Klub "Smocza Jama" który przez kilka lat prowadził działalność kulturalną Redaktora Adolfa tam nie było. To nie wymowka, a stwierdzenie faktu.

Organizowaliśmy imprezy literackie i teatralne, urządzaliśmy wystawy malarskie Redaktora Adolfa z nami nie było. To nie wymowka, a stwierdzenie faktu.

Fundusz Wydawniczy od lat popiera pisarzy emigracyjnych, wydając ich książki. Swego czasu urządził Tydzień Kultury Polskiej. Redaktor Adolf nie brał w tym udziału. To nie wymowka, a stwierdzenie faktu.

Naturalnie, można mieszkać na księżycu i okiem Twardowskiego dostrzec, co się dzieje na ziemi. Redaktor Adolf myśli, że dostrzegł, ale co? Niemcy mają Dom Goethego z płatnym personelem, a gdzie jest nasz Dom Mickiewicza?

Francuzi mają Instytut Francuski, zorganizowany w Toronto na naukowych zasadach, a gdzie jest nasz Instytut Polski, Instytut Słowackiego czy Norwida?

Ukraińcy mają własne galerie, a gdzie są nasze, gdzie jest nasze Muzeum, nasz teatr, nasz Dom Kultury Polskiej?

Nie głupi, nie śmieszni, ale bolesny argument przytoczył red. Adolf o "siedmiu gazetach". Czy Pan wie, Panie Redaktorze, co to jest prawdziwa gazeta? Nie trzeba szukać daleko, pomysł o "Starze" albo "Globe and Mail", wystarczy spojrzeć co i jak wydają Włosi. Prawdziwa gazeta, Panie Redaktorze, to budynek redakcyjny i biurowy, to płatni dziennikarze należący do związku i ubezpieczeni, to korespondenci krajowi i zagraniczni, również płatni, to redaktorzy różnych działów, wśród których kulturalny jest chyba najważniejszy, zwłaszcza w warunkach emigracyjnych. Gazeta to język zawodowych dziennikarzy, pisarzy i literatów, artystów i grafików, to szata zewnętrzna, bez wtrącania tekstów tu i tam

na ołaboga! Widzi więc Pan, że w Toronto nie ma żadnej polskiej gazety, są pisma wydawane metodą chatupniczą, gdzie grafoman rozpiera się obok prawdziwego pisarza, czy dziennikarza, gdzie prawdziwe teksty, zwłaszcza poetyckie, wtrzymane są by zapęłnić dziurę, z wyjątkiem godnym podkreślenia w "Głosie Polskim", gdzie redaktor Zyman ceni autorów i dba o kulturę słowa.

Prawda boli. Naturalnie, że prawda boli, że te domki z poleczkami polskich książek, te sukieneczki pod kościołem, ten pęd na szmure z kraju i na dobry występ, te dolary wrzucane do szkatulek na szlachetne cele, to już nie minimalizm. Panie Redaktorze, to okłamywanie się, równanie w doł. Zas zbiory polskie w bibliotekach publicznych, owszem, są, ale to nie nasz wysiłek kulturalny i nie dzięki Polonii. Za to winimy być wdzięczni polityce kulturalnej Kanady, która stara się podnieść poziom umysłowy grup etnicznych, gdy redaktor "Echa Tygodnia" widzi nasze miejsce w ciemnogrodzie na ulicy Queen.

Niestety, redaktor Adolf, nie zna Polonii. Nie zna jej dostatecznie dobrze. Przez trzydzieści blisko lat patrzyłem na nią od strony przestępstw kryminalnych i administracyjnych. Ten obraz jest bardziej chyba przekonywujący i ma szerszy oddźwięk w umysłowości wykształconego Kanadyjczyka, od polskich paczkarni, wysyłanych dolarów, kapusniaków, barszczy, płyt Szopena czy pokątnie gromadzonych zbiorów polskiej sztuki.

Zawsze cieszyła mnie nowa kulturalna, czy niepodległościowa inicjatywa. W miarę możliwości starałem się w niej wziąć udział i gdybym się nie bronił, nie walczył o czas, jaki każdy piszący winien mieć, do dziś biegałbym od rana do wieczora po różnych zebraniach, konferencjach i pogadankach. Bo Polonia nie uznawała i nie uznaje pisarzy, artystów, aktorów - ludzi sztuki. Było tak czterdzieści lat temu i jest dzisiaj, bo gdyby uznawała, to mielibyśmy w Toronto polskie muzeum, polski teatr, polskie galerie, polskie instytuty, domy kultury, no i prawdziwy wydział literatury polskiej na tutejszym uniwersytecie. A ze owieczki pędzą raz na Demarczyk, a drugi raz na rewie pani Kesik, fakt ten niczego nie dowodzi, redaktor Adolf, jako socjolog chyba wie, że pęd do zbiorowego pokazania się jest w nas wrodzony, pobudką zaś może być byle impuls, poczawszy od zbiorowej manifestacji przed konsulem, skończywszy na imprezie z udziałem pani Demarczyk, zwłaszcza pani Demarczyk, bo tu kulturalna polityka usprawiedliwia i pokrywa wewnętrzne zakłamanie. Człowiek kulturalny przejawia swoje zainteresowania i potrzeby artystyczne codziennie i w każdym środowisku, w braku odpowiednich instytucji, tworzy je i udziela się w nich. Ten tłum, który poleciał na Demarczyk, zasnie z całą pewnością snem dolarowym na rok lub dwa i obudzi się na dźwięk nowego nazwiska w kulturze polskich imprez estradowych, albo z czasem przeczuci się na rewie pani Kesik.

BEZ BRONI NUKLEARNEJ?

cznych, tym ważniejsza staje się weryfikacja na terytorium drugiej strony

Ale strategiczne bezpieczeństwo nie musi wynikać tylko z kontroli zbrojeń. Możemy też przyjąć, jednostronnie, strategię dostosowaną do przewidywanych warunków technologicznych i politycznych w następnej dekadzie i w następnym stuleciu. Bron nuklearna staje się coraz doskonalsza, przede wszystkim coraz celniejsza, co pozwala na precyzyjne uderzenia, mające rozbroić drugą stronę. W tej sytuacji koniecznością staje się wprowadzenie pewnych elementów obrony strategicznej zarówno na lądzie jak i w przestrzeni kosmicznej.

Stworzenie ograniczonej obrony strategicznej, przy jednoczesnym ostrożnym ograniczaniu liczby amerykańskich broni ofensywnych pierwszego uderzenia, takich jak rakiety balistyczne MX i rakiety D-5 wyrzucane z łodzi podwodnych, pomogłoby ustabilizować układ między potęgami atomowymi, bo zmniejszaoby zagrożenie Stanów Zjednoczonych przez Sowiety, a nie zwiększałoby przy tym potencjalnego zagrożenia Sowie- tow przez Amerykę. Ograniczona obrona strategiczna, osłaniająca tylko amerykańskie dowództwo wojskowe oraz urządzenia kontrolne, rakiety ustawione na lądzie, lotniska bombowców i strategiczne bazy łodzi podwodnych, kosztowałyby

mniej, niż Sowiety musiałyby wydać - odpowiadając na tę obronę - na zwiększenie swego potencjału pierwszego uderzenia. Choćby nie wiem jak Rosjanie protestowali na początku, względy gospodarcze i strategiczne zmusiłyby ich zapewne do zajęcia podobnego stanowiska.

Otwierając publiczną dyskusję na temat obrony strategicznej, prezydent Reagan oddał przysługę krajowi i przyszłym pokoleniom. Powinien podjąć wstępne kroki dla zintegrowania środków ograniczonej obrony strategicznej, dostępnych już teraz, z całym naszym strategicznym systemem. Rychła decyzja rozwinięcia tej obrony nie tylko zwiększyłaby nasze strategiczne bezpieczeństwo (nie zwiększając zarazem zagrożenia Sowie- tow z naszej strony), lecz także wywarłaby większą presję na Rosjan, by brali pod uwagę zawarcie znaczących porozumień o kontroli zbrojeń. Na świecie, w którym istnieje bron nuklearna, wzajemne bezpieczeństwo strategiczne jest o wiele lepsze, niż eskapistyczne marzenia i zwodnicze slogany.

ZBIGNIEW BRZEZINSKI

Zbigniew Brzezinski w latach 1977-1981 był asystentem prezydenta Stanów Zjednoczonych do spraw bezpieczeństwa kraju. Jego najnowsza książka nosi tytuł *Game Plan. How to Conduct the U.S. Soviet Contest*.

Przedstawiony tu tekst ukazał się w *The New York Times Magazine* 5 kwietnia 87.

Pojęcie "świata bez broni nuklearnej" jest iluzją. Przyjmijmy na chwilę, że cała bron nuklearna została zniszczona. Jeśli nie zniszczy się również środków mogących służyć do budowania tej broni lub jeśli nie podda się ich absolutnie niezawodnemu nadzorowi, to pozostanie kilka krajów, które nadal będą zdolne wyprodukować bron nuklearną. Czy istnieje państwo, które w czasie wojny, zagrażającej jego istnieniu, powstrzymałoby się od wyprodukowania broni nuklearnej, gdyby było w stanie ją produkować?

Wiedzy o tym, jak wytwarzać bron nuklearną nie da się wymazać. Ludzką świadomością nie da się manipulować, jak magnetofonem. Świat, który zniszczył całą bron nuklearną, lecz obejmuje kraje, które wiedzą, jak ją produkować, nie byłby bezpieczniejszym światem. Co więcej, niektóre kraje lub nawet organizacje terrorystyczne, mogłyby się zdecydować na oszustwo. Biorąc pod uwagę, że system sowiecki jest zamknięty, że był dotychczas obłudny i podstępny, i że rozciąga się na olbrzymich przestrzeniach, nie można pomijać ryzyka, że Kreml mógłby potajemnie przechować pewną ilość broni nuklearnej i środków jej przenoszenia do celu.

Wyobrazić sobie świat wolny od broni nuklearnej to wyobrazić sobie świat, w którym państwa naprawdę szczerze współpracują w utrzymywaniu nie naruszalnych ograniczeń własnej wiedzy, zezwalają na kontrolę wszystkich swoich urządzeń naukowych i akceptują kontrolne inspekcje na całym swoim terytorium, nie wyłączając baz wojskowych i zakładów przemysłowych. Każdemu wolno marzyć o takim świecie, ale nie jest mądre zachęcanie publiczności by wierzyła, że się to marzenie wkrótce spełni.

Świat wolny od broni nuklearnej mógłby się też stać niebezpiecznie dogodny dla wojny konwencjonalnej. Nigdy poprzednio historia nie zanotowała, by dwa dominujące supermocarstwa współzawodniczyły ze sobą tak zaciekłe - przez 40 lat, pełnych prowokacji i bezpośrednich konfliktów - a jednak uniknęły otwartej wojny. Jest prawdopodobne, że bez broni nuklearnej, w czasie blokady Berlina w 1948, czy w czasie kryzysu berlińskiego w latach 60-tych, czy podczas wojny koreańskiej, czy kiedy na Kubie szerzył się komunizm, jakis incydent mógł doprowa-

dzić do wielkiego, amerykańsko-sowieckiego zderzenia. W II wojnie światowej zginęło około 60 milionów ludzi. Gdyby wojna konwencjonalna przestała grozić zagładą świata, trudno byłoby to uznać za wielki postęp ludzkości.

Poza tym, aby świat wolny od broni nuklearnej stał się bezpieczny, nie tylko musiałaby zniknąć amerykańsko-sowiecka rywalizacja, musiałaby też zostać rozwiązana, na drodze pokojowej, wszystkie inne konflikty dotyczące Stanów Zjednoczonych i Związku Sowieckiego. Wierzyć, że świat wkrótce się pograży w takiej błogoci bez precedensu, to po prostu uciekać od rzeczywistości.

Przez całe lata Rosjanie byli orędownikami zakazu wszelkiej broni nuklearnej. Dlaczego? Nie jest nawoływaniem do zimnej wojny stwierdzenie, że głosząc kazania o świecie bez broni nuklearnej, Moskwa chce się przyczynić do stopniowego rozbrojenia Zachodu, sama zachowując swobodę prowadzenia własnych zbrojeń. Sowiecka opinia publiczna nie ma wpływu na strategiczne decyzje Krem- la, ale amerykańska opinia publiczna ma wpływ na strategiczny potencjał Stanów Zjednoczonych - a więc na stabilność i skuteczność odstraszenia.

Po Reykjaviku ruszył wysiłek bezmyślnych sloganów o utopiach, wolnych od broni nuklearnej. Odwróci to prawdopodobnie uwagę zachodniej publiczności od poszukiwania dążenia do prawdziwego bezpieczeństwa na strategiczną skalę. Takie bezpieczeństwo można wzmacniać poprzez stopniowe, postępujące porozumienia w dziedzinie kontroli zbrojeń, a także poprzez działania jednostronne. Redukcje, dokonywane krok po kroku, starannie obmyślane po to, by zmniejszyć niebezpieczeństwo pierwszego uderzenia, powinny być naszym głównym celem w negocjacjach. Oznacza to dążenie nie tylko do redukcji ogólnej liczby broni nuklearnej, lecz także ograniczenia ilości takich pocisków, jak bardzo celne rosyjskie SS-18, które nadają się do pierwszego uderzenia. Powinnismy też dążyć do tego, by blokować wprowadzenie broni jeszcze bardziej zaawansowanej i strategicznie groźnej oraz do wprowadzenia metod weryfikacji, na miejscu, wszystkich ograniczeń i redukcji. Im większy postęp w redukcji broni strategi-

KACPOUC BOGÓW

Igor Neverly uważa się za człowieka, u którego pasją życia i działania dominuje nad pasją pisania, za amatora, czasami tylko sięgającego po pióro. Obdarzony niezwykłą biografiją, czerpie z niej materiał do niemal wszystkich swoich utworów.

Książka pod tytułem *Zostało z uczy bogów*, wydana ostatnio przez Nową, w części opublikowana w piśmie *Metrum* w 1981 roku, jest opowieścią o dzieciństwie i młodości autora, przypadających na lata orzełomu w Rosji, upadku caratu, rewolucji lutowej, bolszewickiego zamachu stanu oraz wojny domowej. Tytuł, nawiązujący do wiersza Tułczewa, jest sarkastycznym komentarzem do przeobrażeń historycznych naszego stulecia. Miały one być boskim dziełem tworzenia nowego, sprawiedliwego świata, stały się tylko prologiem do dziejów terroru politycznego.

Burzliwe losy pisarza jakby same z siebie wysnuwają dramat. Lesniczówka dziadków w puszczy Białowieskiej, będącej prywatną własnością carów, sceny z życia ostatniego pomazanca, podpatrywane przez ciekawego chłopca.

Z dzieciństwa szczęśliwego i ustabilizowanego, Neverly nagle wpadł w wir zdarzeń nieobliczalnych i niezrozumiałych. Po wybuchu wojny wyjeżdża w głąb Rosji. Porywa go entuzjazm młodości, zostaje komsomolcem, instruktorem *politgramoty*, wędrującym z elementarzem Bucharina.

Poznawszy rewolucyjną praktykę, staje się opozycjonistą, uczestnikiem zebrań młodzieży socjaldemokratycznej, nawet autorem antybolszewickich ulo-

tek. Wyrzucony z uczelni, więziony, zesłany, ponownie aresztowany, postanawia zbiec do Polski. Na polskim brzegu rzeki Horyn urywa się opowieść Newerlego o jego młodości.

Koleje biografii łączą się z przeobrażeniami samej rewolucji. Autora nie interesują jednak rozgrywki na szczycie, lecz losy ludzi, mitycznych dowódców Armii Czerwonej, inteligentów, socjalistów, czy takich jak on młodych idealistów. Opisuje błyskotliwe kariery i nagłe, tajemnicze śmierci, kompromisy i oportunistyzm wreszcie rozczarowania i zyciowe klęski tych, dla których pierwsze piwo z monopolu radzieckiego stało się symbolicznym momentem odrzucenia rewolucji.

Dzieło, rozpoczęte strzałami Aurory, uważa za wykojenie historii, ale dostrzega także wplątane w nią masy ludzkie, złożone wspólną winą i strachem przed odwetem starych porządków. Każdy przecież ma coś na sumieniu, wziętą ziemię, syna w Armii Czerwonej, zabitego dziedzica. Oglądanie rewolucji od dołu, oczami świadków i uczestników, wyraziste szczegóły, przygody i emocje dorastającego chłopca, czynią z tej autobiografii niemal powieść awanturniczą.

Szczególną atrakcją jest język, obrazowo-zmysłowy, bujny, potoczny. Już niewielu tak pisze po polsku. A przecież polszczyzna była dla Newerlego nową zdobyczą, czy może odzyskaną, poznawał ją dopiero jako człowiek dorosły. Mieszanie krwi rosyjskiej, czeskiej i polskiej i kultur, rosyjski opozycjonista i emigrant polityczny, został z wyboru polskim społecznikiem i pisarzem. Życio-

EDWARD SOŁTYS

Rosjanie w Polsce

Obecność wojsk radzieckich w Polsce trwa już niemiłosiernie długo i nie widać końca tej nieprzyzwoitości. Ich obecność w kraju jest niby ciągle taka sama, ale ich obraz w oczach Polaków ulega zmianom. O ile w pierwszym okresie, bezpośrednio po wojnie, postawy wobec nich były aż nazbyt wyraziste, to stopniowo, wraz z upływem czasu następowała adaptacja obu stron. Trwa to po dziś dzień. Można zadać sobie pytanie: Jak są oni obecnie widziani? Nie jest to pytanie łatwe dla zrozumienia współczesnej Polski.

Ogólne ramy obrazu Sowietów w Polsce zakresła grubą i oczywiście wcale nie czerwoną kreską antyradzieckości. Jej intensywność różni się w zależności od środowiska, ale jej obecność jest niewątpliwa. Są nawet kręgi, w których obecność antyradzieckości może zdumiewać. Często, nie bez racji zresztą, zachodzi jej dyfuzja z antykomunizmem. I to na tyle, że trudno jest je od siebie oddzielić i wyważyć siłę wpływu na ludzkie postawy. Z kolei, jak wykazują badania, antykomunizm polskiego społeczeństwa jest tak złożony i niespojny, że jego opis i wyjaśnienie wymagałoby ram szerszego artykułu.

Sposób widzenia żołnierzy sowieckich, ale także i ogólna ocena tej armii zależą od bardzo prozaicznej okoliczności, jaką jest zwykła możliwość kontaktu z nimi. Ludzie spoza terenów, gdzie rozlokowane są ich garnizony mają do nich stosunek nie tyle empiryczny, ile można

by rzecz, ideologiczny. Wiedza o nich i postawy wpływają jedynie z ogólnej wiedzy i postaw wobec ZSRR. Dominuje tu dystans połączony z niechęcią, ale jednocześnie i respektem. Z tej perspektywy Armia Czerwona rysuje się jako groźna i niebezpieczna siła. Zna się ją głównie ze zdjęć zadartych w górę nosów rakiet prezentowanych na przykład w czasie defilad na Placu Czerwonym. Taka sytuacja sprzyja powstawaniu słabo zweryfikowanych stereotypów. Rodzą się różne skojarzenia z nowoczesnością i potęgą

Inaczej ocenia się i odczuwa obecność wojsk radzieckich w kraju, gdy widuje się co jakiś czas ich oddziały i egzemplarze pojedyncze na ulicach i drogach. Pierwsze takie doświadczenia wprawiają w zdumienie. To właśnie oni? W przepoconych często i niedoprasowanych mundurach? Aż nazbyt często otyli oficerowie nie wyglądają wcale posepnie, raczej śmiesznie. Szeregowi żołnierze wcale niezadko są drobnej postury i sprawiają niekiedy wrażenie wyrostków ubranych w przyduże mundury. Wzbudzą wręcz politowanie. Można też spotkać dyktę w powybitych oknach powracających z poligonu samochodach i gazety imitujące firanki w oknach oficerskich domów. Nie od dziś wiadomo, że ci nałogowi obrońcy pokoju lubią wódkę, a niestrzeżwi mężczyźni wyglądają dosyć swojsko. Jeśli dodać do tego rzucaną się w oczy nieporadność w obcym dla nich kraju, to nietrudno zrozumieć dlaczego budzą wesołość, a nie tylko grozę.

Jest jeszcze jeden powód, dla którego Sowietów w Polsce nie budzą jedynie niebezpiecznych skojarzeń. Lubią handlować. Niemal tak samo jak wycip. Przed laty przeważał handel dorywczy i amatorski. Choć bywali już stałymi partnerzy i stałe miejsca wymiany. Stopniowo jednak kształtował się rynek poważniejszy, tracił zaś na znaczeniu drobny handel futrami, biżuterią, aparatami fotogra-

ficznymi i zegarkami. Istnieje obecnie cały rynek gdzie handluje się w ilościach hurtowych. Paliwo, materiały różnego rodzaju, także narzędzia i maszyny da się nabyć wprost z wojskowych magazynów, tyle że obowiązują duże ilości. Cała cysterka, czy pojemność wagonu kolejowego obrazują skalę tych operacji. Ryzyko jest duże, ale też i partnerzy poważni. Klienci muszą być stałymi, a jeśli pojawiają się nowi to muszą mieć dobre referencje. Koszty są nieduże, a zysk bajeczny.

Blizsze kontakty z żołnierzami sowieckimi pozwalają dostrzec także coś więcej. Gdy na przykład widzi się na ulicy krzepkie Rosjanki w wieku dojrzałym z wata cukrową w ręku, trudno jest sobie wyobrazić, że te żony oficerów mimo takiej dziecinady stac na coś więcej. Tymczasem bywają one ostoją życia religijnego w swoich rodzinach. Znam przykład pewnej Ukrainki - żony oficera sowieckiego w Polsce, która była mistrzem ceremonii w religijnym obchodzeniu świąt Wielkanocnych w gronie kilkunastu rodzin oficerskich. Mówi, że wszędzie, gdy wyjeżdża z mężem zabiera ze sobą butelkę wody święconej, którą daje jej matka. Bywa także, że żołnierze sowieccy kupują duże ilości dewocjonalii w polskiej "Ars Christianae". Ale prawdą jest też, że są one konfiskowane, jeśli zostaną znalezione przez kadrę oficerską. A co powiedziec o zdarzeniu, gdy w czasie towarzyskiego przyjęcia, też zresztą w gronie oficerskim, jedna z obecnych par potajemnie ochrzciła dziecko.

Wielu z nich zależy na kontaktach towarzyskich z Polakami, ale rzadko im się to udaje. W rozmowach są bardzo ostrożni. Chyba, że wypiją. Wówczas można wysłuchać piosenki, np. o oficerskim życiu, o żołnierskiej doli i dowiedzieć się, że przeklęty to los. Niestety nawet wódka nie przelamuje w pełni ich ostrożności i o polityce trudno jest z nimi porozmawiać. A jeśli już tak, to serwują gazetowe ko-

STR 9
munąły lub obracają w żaft co ryzykowniejsze wypowiedzi.

Pewną wskazówką co kryje się pod zaskorupiałą powierzchnią strachu i ostrożności są ucieczki z wojska. Co jakiś czas, w miastach garnizonowych i okolicy odbywają się polowania na ludzi. Towarzyszy temu scenariusz jak z filmów sensacyjnych. Na ulicach robi się gęsto od uzbrojonych w broń maszynową patroli żandarmerii wojskowej i polskiej milicji. Ostatniej jesieni, gdy z garnizonu w Brzegu uciekł żołnierz, patrole były również mieszane. Szosy w dość dużym promieniu od miasta były zablokowane kolczatkami. Jeden z takich patroli widziałem jeszcze pod Strzelcami Opolskimi. Z kolei, gdy 2 lata temu zbiegł z Bornego Sulinowa uzbrojony po zęby żołnierz, postawiono na nogi duże pododdziały wojsk sowieckich. Zdążył zrabować cywilne ubranie w jednym z gospodarstw rolnych i rozszarpać granatami patrol sowieckich żołnierzy. Otoczono go wreszcie dużym, kilkudziesięciokilometrowym okręgiem okopanych żołnierzy. W końcu zastrzelono go z helikoptera. Takie akcje są stałą tradycją sowieckich garnizonów w Polsce. Na przykład głośny był przed laty w Szczecinku przypadek masakry dokonanej za miastem przez sowieckiego oficera na swoich kolegach i kierowcy wozu terenowego, którym jechali. Tym razem pogon miała ułatwione zadanie, gdyż po jakimś czasie zastrzelił się sam. Dlaczego oni to robią? Odruch zdradliwych emocji, czy racjonalna decyzja? Szalenstwo, czy rozpaczliwy skok ku wolności?

Kontakty z Sowietami niewątpliwie pozwalają dostrzec w nich ludzi. Jednakże o krok dalej pojawia się refleksja. Może oni nie są tacy zli, a całe zło komunizmu pochodzi od SYSTEMU? Może oni sami są tylko niewinnymi jego ofiarami? Z pewnością dużo w tym prawdy. Ale w takim razie, pojawia się następne pytanie. Skoro wszyscy są ofiarami systemu, nawet wojsko, to kto do licha jest jego budowniczym?

Z C I E

rys Newerlego mogłoby być również wzorcową biografią pokolenia, czy formacji, socjalistów ukształtowanych przez dziewiętnastowieczne idee, witających rewolucję jako początek powszechnej wolności i sprawiedliwości.

Za symbol czasów możnaby uznać, że droga życiowa Newerlego, rozpoczynająca się gdzieś w sąsiedztwie apartamentów carskiego pałacyku myśliwskiego, prowadzi go nieuchronnie do kijowskiej celi śmierci i zesłania na wyspy Sołowieckie.

Co z takiego doświadczenia zostaje? Kac po uczcie bogów i rezygnacja. "Przeżyłem dwie wojny światowe i jedną domową. Zwycięstwo rewolucji, więzienia sowieckie, polskie, niemieckie, obozy zagłady, dwa ustroje społeczne, które legły w gruzy na moich oczach. Przeżyłem nadzieje, przemiany, dumę, hanbę i klęskę naszego wieku." To gorzkie słowa człowieka wielokrotnie zdradzonego przez historię, od dawna żyjącego na uboczu. Pisarza, który publikuje tak rzadko, że jest niemal nieznaną poza szkolnymi lekturami, *Chłopcem z Salskich stepów* i *Pamiętką z Celulozy*. Tym bardziej więc zachęcam do przeczytania książki *Zostało z uczty bogów*, a także wydanej właśnie oficjalnie powieści *Wzgórze błękitnego snu*. Utwory to niecodzienne, na jałowiejszej ziemi naszej literatury.

Tygodnik Mazowski, 21 I 87

Omówiona książka Newerlego uzyskała Kulturalną Nagrodę Solidarności za ubiegły rok. Wydana została w podziemnym wydawnictwie Puls.

MasterCard
W CREDIT UNION?

TAK!

O szczegóły pytaj we wszystkich Oddziałach

Credit Union
św. Stanisława
i św. Kazimierza

220 Roncesvalles Ave
tel 537 2181

12 Denison Ave
tel 863 0996

2987 Bloor St W
tel 236-1225

4260 Cawthra Rd
tel 848-4303

JEDEN, KONKRETNY POWÓD

Dlaczego wyjechałem z Polski? Dlaczego nie wróciłem? Mogę ci zaraz podać jeden, konkretny powód

I

Przestałem dobrze znosić przesłuchania. Wiesz, jak dawno byłem związany z opozycją i co robiłem. Wiesz, że nie jestem strachliwy. Ale to jest kwestia fizjologii, wszystko zależy, jak to znosisz. Zwłaszcza po pewnym czasie. Jakis czas zwykle się boisz, w każdym przechodniu widzisz szpicla, po każdym dzwonku oczekujesz aresztowania. Potem to przechodzi. Zasady są ci już niezłe znane, szpicla uczysz się rozpoznawać, wiesz, na czym nie wolno ci popełnić błędu. Pływasz. Wreszcie pierwsze przesłuchanie. Wiadomo było, że i tak cię nie minie. Bez aresztu śledczego nie ma politycznej dojrzałości. Tego ci nikt nie opowie, to musisz sam przeżyć. Po nim jesteś już komandos, bo jeżeli się od razu nie załamiesz - to krzepniejesz. Oczywiście do czasu, aż przyjdzie najgorsze, aż zaczniesz to źle znosić. To się właśnie mnie przytrafiło. Nawet nie mogę powiedzieć, że się bałem, bo czego? No, bicia, pewnie. Tylko, że tak naprawdę, to do końca się nie wierzy, że będą bic Innych, może. Mnie nie. To zupełnie, jak ze śmiercią, przytrafia się tylko drugim. Bać się można też zamkniętych drzwi. To po pewnym czasie może stać się obsesją. Otwierasz drzwi i okna gdziekolwiek się znajdziesz. Nie lubisz małych pomieszczeń. Ale poza tym? W końcu wszystko jest dla ludzi

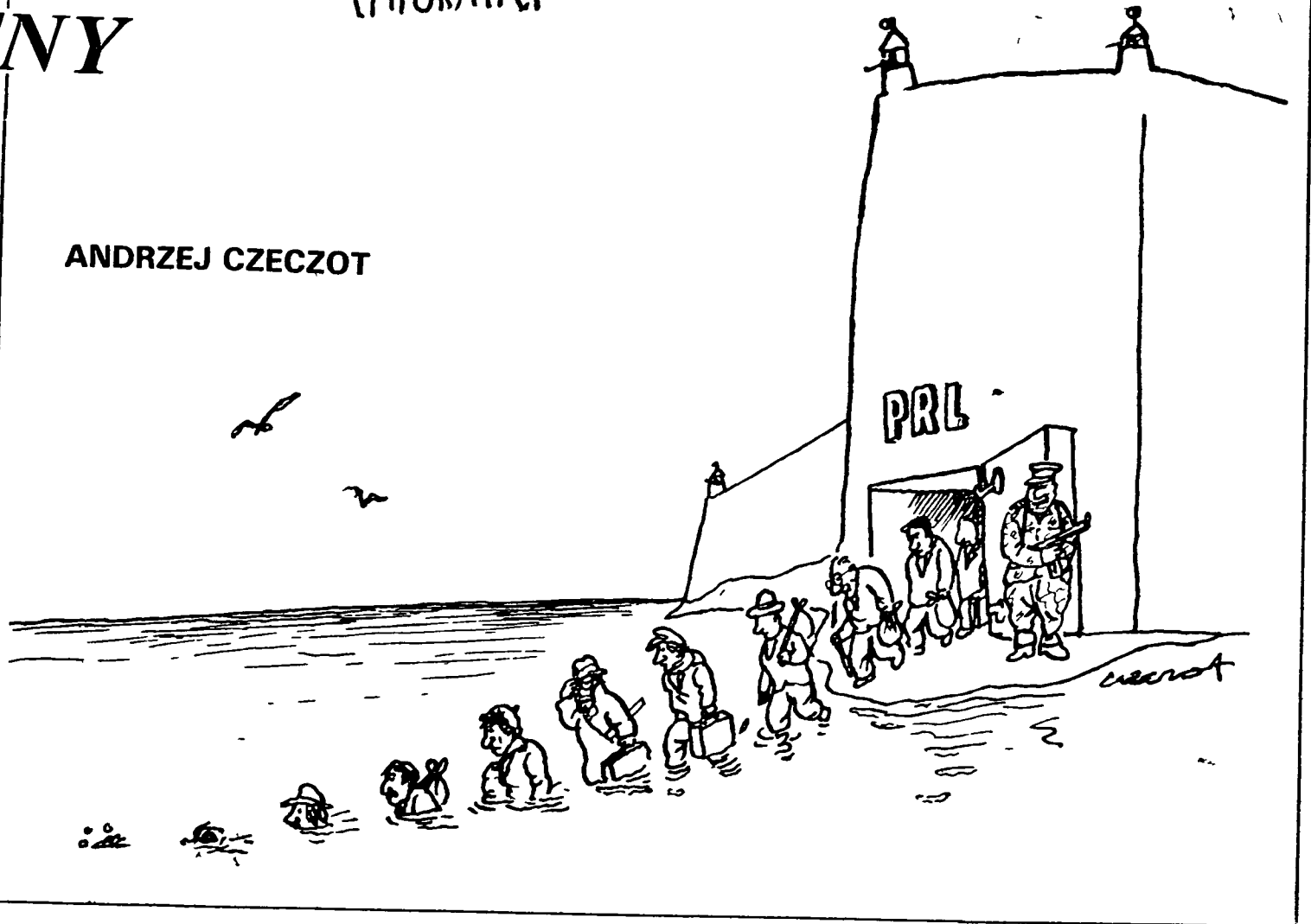
Jednego naprawdę nie mogłem zniesić. Tego, że oni za dużo wiedzą. Oni ci powiedzą wszystko, co robiłeś, co myślałeś, co już dawno zapominałeś i czego oprócz ciebie nikt nie wiedział. Można się śmiać, że to tylko ubecy, zadni nadludzie, ale jak tu teraz siedzimy tylko we dwoje, szczerze ci powiem, że oni NAPRAWDĘ wszystko wiedzą. A jak wiedzą, to co za sens w tym, żebym ja milczał? Jak bym nie wyjechał, to pewnie zacząłbym sypać

II

Czy ty wiesz, co to znaczy naprawdę nic nie mieć? Jak byłem w Polsce, to się nawet wiele nad tym nie zastanawiałem. Mam, czy nie mam. Inne sprawy były ważne. Ale i mnie zdarzyło się coś dziwnego. Szedłem w łagodny, majowy dzień do Klubu Stowarzyszenia Dziennikarzy na Foksal w Warszawie. Liście kasztanów nie były jeszcze w pełni rozwinięte i zaraz po deszczu te mokre, ledwie wydobyte z pąków liście sprawiały wrażenie aż nadnaturalnej świeżości. Pamiętasz, Foksal się kończy, gęsto obsadzona starymi kasztanami, z prawej Dziennikarze, na wprost pałacyk Architektów, a na lewo, jak przypomnienie, gdzie jesteśmy, Klub Przyjaciół Polsko-Radzieckiej. Pozniej zresztą tabliczka "Stowarzyszenie Dziennikarzy PRL" działała jak najlepsze przypomnienie, ale w czasie, o którym ci opowiadam, pokazanie się w Klubie SDP nie stawiało jeszcze człowieka poza towarzyskim nawiasem. Umówiony byłem na konkretną godzinę i nie powinienem był się spóźnić. Ale przed wejściem do Klubu stał samochód i ja też przystanąłem. Nie pamiętam nawet, jakiej był marki, wyobrazisz sobie? Cien kasztanów i kropki przeszłego deszczu na masce. Kierownicę miał malenką, sportową, ob-

EMIGRANCI

ANDRZEJ CZECZOT

ciągniętą skórą. Tylko dwa, wysokie, także skorzane siedzenia. Dzwignia zmiany biegów w skorzanej pochewce, coś leżało obok, może okulary, może rękawiczki, jakies pismo. Czy uwierzysz, że stałem przed tym samochodem jak zahipnotyzowany? Czas mijał, a ja patrzyłem na niego tak zachłannie, jakbym się nie miał nigdy oderwać. Ani wcześniej, ani później żaden samochód nie zrobił już na mnie takiego wrażenia. Myślałem. Nigdy takiego nie będę miał. Nigdy.

To było tak, jak gdybym myślał o własnej śmierci.

III

Powiedziałem ci już, jak reagowałem na ciasne pomieszczenia. To nie wszystko. Zaczęłem czuć to samo nawet na ulicy. Raz taka okropna, przyniatająca duszność ogarnęła mnie przed wjazdem do Pałacu Wilanowskiego. Pamiętasz, jak przestronne jest skrzyżowanie starej Alei Wilanowskiej z Wisłostradą? No więc właśnie tam, pod wysokim niebem letniego wieczoru poczułem się, jakby ktoś wpakował mnie do klatki. Po nieważ dostałem odmowę paszportu. Po nieważ składałem jeszcze raz papiery na paszport i bałem się odmowy. Ktos, kto tego nie przeżywał, nie potrafi sobie nawet wyobrazić, co to jest NIE. MOC wyjechać z jakiegos kraju. Nawet, jeśli tym krajem jest własna ojczyzna. O nie, nie miałem zamiaru dać im jeszcze raz szansy odpowiedzi mi NIE.

IV

A może w ogóle wypaliłem się w tym wszystkim, co robiłem?

W stanie wojennym działałem sumiennie dalej: lokale, gazetki, składki, punkty kontaktowe, kogos przechowywać, kogos przeprowadzić, informację podać dalej, ale wewnątrz pojawiła się pustka. Nie wierzyłem już, że to wszystko ma sens. Że to może cokolwiek zmienić. Ja wiedziałem tylko, że nie wolno mi przestać, bo jak ja przestanę i inni przestaną, to co będzie? Ale już nie czułem - dlaczego. Och, to tak łatwo zrozumieć! Przez lata próbowałem i próbowałem i praktycznie nie posuwałem się ani o krok na-

przód. Ot, od aresztowania do aresztowania. I co z tego wynikało?

Widzisz, dla nas wszystkich "Solidarność" była jak upojenie. Samym sensem istnienia, działania. Nadzieją. Wcale nie tylko dlatego, że na wszystko, jak nam się zdawało, odzyskiwaliśmy wpływ. Ani dlatego, że oddychaliśmy wolnością, niektórzy pierwszy raz w swoim życiu. Ale dlatego, że skutek, jaki odnosiło nasze działanie był w zasięgu oczu i dłoń. Wszystko miało sens. Pikieta i strajk i czerwono-białe opaski i sztafard i zebrań i postulaty - to wszystko miało zaprowadzić nas do lepszej, prawdziwszej Polski. Ale gdy w stanie wojennym zatrzymaliśmy się w jednym punkcie, powtarzając, że to "sytuacja pata" i że musimy przetrwać impas? Jak długo można żyć w impasie? Któregos dnia znajoma poprosiła mnie, żebym wytłumaczył jej, jaki sens mają nasze wysiłki, bo zapewne mają, skoro to robimy, tylko ona nie umie sama zrozumieć. Była pewna, że dostanie ode mnie jakąś receptę. A co ja jej miałem, bieduli, powiedzieć, skoro sam przestałem wierzyć? Co zrobiłem? Zacytowałem jej motto z "Milczenia morza" Vercorsa i jakos przeszliśmy na inny temat.

Jak długo można robić coś, w czego sens przestało się wierzyć, i w czego spełnienie już się nie ufa? Przecież sama wiesz, że choćby nie wiem co, Ruskich się nam pokonać nie uda.

V

Wiesz, że bywałem za granicą, zanim odmówili mi paszportu. Pojechałem raz i drugi do Niemiec, Francji i Włoch. Po powrocie zacząłem tęsknić. Snilem, że tam jestem, że żyję, jak tamci ludzie, chodzę po tamtych ulicach, kupuję w tamtych sklepach. Nawet nie szło mi tak bardzo o to, żeby mnie na wiele było stac, bardziej o to, żeby to była także moja codzienność, żebym na to mógł patrzeć. Na kolory. Na to wypiełgnowane, europejskie życie, takie ładne i takie odległe.

No więc chyba zważyła mnie tęsknota.

VI

Znasz moją zawodową specjalność. Nic na to nie poradzę, że wszystko, co w niej ważne, dzieje się na Zachodzie, nie na Wschodzie. Jak długo mieszkałem na Wschodzie, wiedziałem, że z każdym dniem zostaje w tyle. Inni mnie wyprzedzali. Ja najwyższe mogłem próbować utrzymać się z nimi w kolumnie, choć na ostatnim miejscu. Sprowadzać periodyki i książki, czytać, douczac się. Kontrolować, co się tam dzieje, żeby, w razie czego, umieć dogonić. Jak długo można? Ja też chciałem coś robić, wiedziałem, na co mnie stać. Tylko że tak daleko od Centrum moje wysiłki nie były nikomu na nic przydatne. Inni zrobili to samo wcześniej, lepiej, dokładniej. Mieli aparaturę, mieli dostęp do źródeł, pieniądze, byli w miarę ruchliwi. Ja siedziałem na tej mojej prowincji, jak przykutych i czułem, że rdzewieję.

Widzisz, ja z natury swojej nie jestem masochistą. Nie umiem umartwiać się tylko z tego powodu, że urodziłem się pod niewłaściwą szerokością geograficzną. Wybrałem swój zawód i specjalność, bo chciałem być w tym dobry, być kims, coś zrobić, czymś się zapisać. Poczuc smak życia, pracując nad czymś, co mnie pasjonuje. No, sama powiedz, czy to nie jest powód, żeby przyjechać z prowincji bliżej Centrum?

VII

A ty byś chciała, żeby twoje dziecko uczyło w szkole o wyższości socjalizmu nad kapitalizmem?

*

No więc dlatego nie wróciłem. Miał być jeden, konkretny powód? No tak, właśnie ci go podałem.

Katarzyna BANACHOWSKA

Jak sama pani Michalina Skawska w swoim felietonie "O rety Czesio wizytuje, i po co ja się w to daje wciągnąć" (230 numer Echa, 19-25 marca 1987) przyznaje, to nie ją odwiedza pan Czesio, tylko jej przyjaciółkę Henię. Tym samym to nie ona doswiadcza na własnej skorze uroków kilkumiesięcznego, a czasem nawet i dłuższego, wizytowania.

To może i dobrze, bo dzięki temu potrafi zachować dystans do całej sprawy i równomiernie skrytykować obie zainteresowane strony, tzn. i Czesia i Henię. I chyba ten dystans spowodował że po raz pierwszy od bardzo długiego czasu spotkałam osobę, która w odwiedzinach z kraju potrafi dostrzec coś więcej niż tylko zjadliwe obwiniania i pretensje zainteresowanych stron.

Niestety, ja tego zrobić nie mogę. I to nie dlatego, że nie chcę. Po prostu tyle się tych zjadliwych obwinień i pretensji nabrało, że nie potrafię na całą sprawę spojrzeć z dystansu.

Gwoli wyjaśnienia. Jestem w Kanadzie od osmiu lat, i przeżyłam osiem wizyt. Średnio jedna na rok. Przeciętna wizyta trwała dziewięć miesięcy.

Jak łatwo z tego rachunku wynika, historię całego mojego pobytu w Kanadzie dałoby się opisać wizytami i odwiedzającymi, bo albo ktoś u mnie był, albo kogos oczekiwałam, albo też dochodziłam do siebie (czytaj chorowałam) po wizycie.

Efekt?

Chocby gromy z jasnego nieba walily, listy szły za listami, pogrozki za pogrozkami, prośby o wsparcie za prośbami o danie szansy - nigdy nikogo już nie zaproszę!

Wydaję się być rozgoryczoną? Tak jestem.

Sama jestem zjadliwa? Być może. Jestem niesprawiedliwa? I to być może. Ale zanim mnie ktokolwiek odsądzi od czci i wiary za moje nieprzejednanie, pozwól sobie co nieco wyjaśnić.

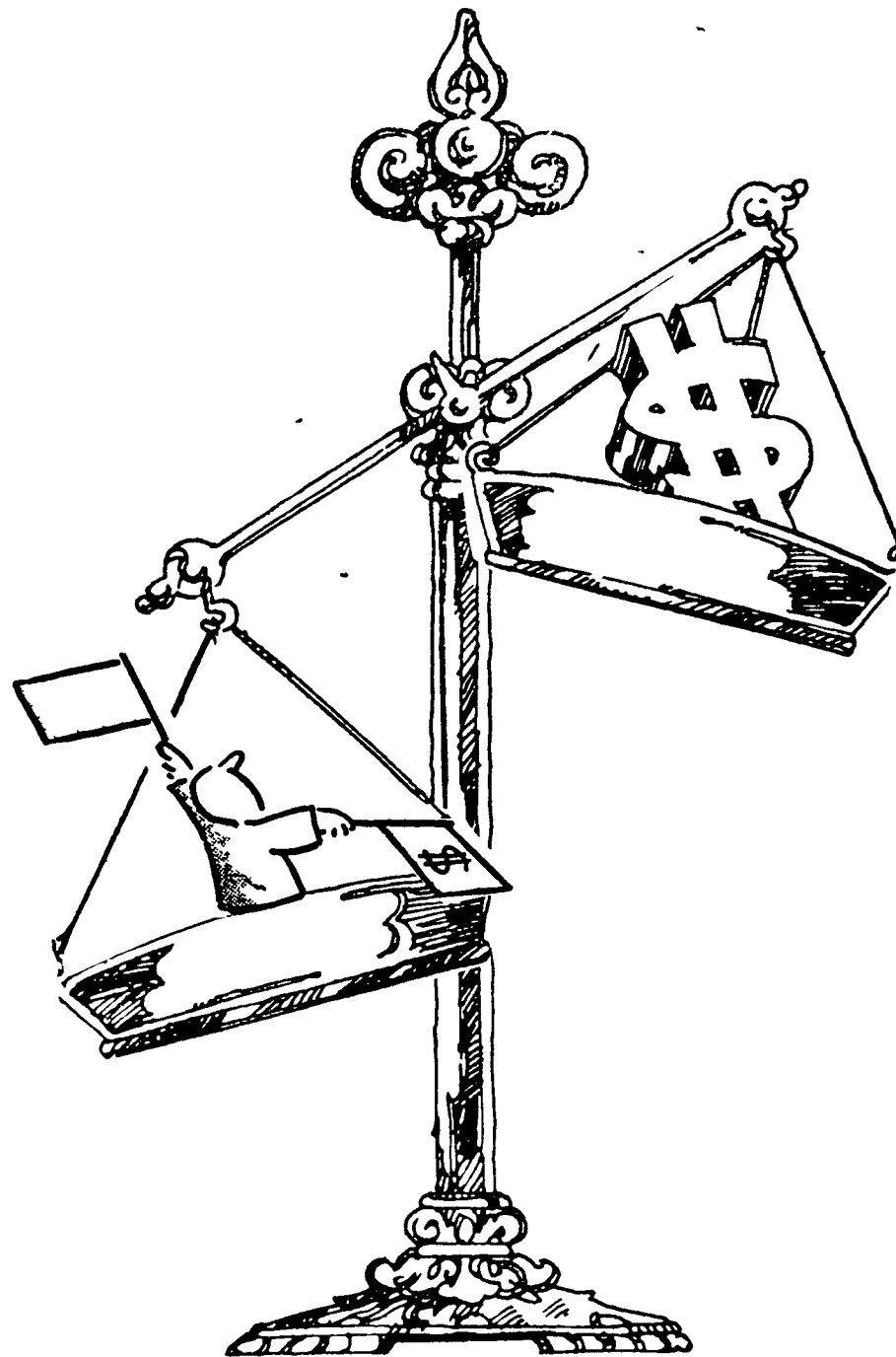
Nie, nie będę rozpisywać się o tym jak byli tesciowie, matka, ojczym, siostra - jedna i druga, brat - z jednej strony i z drugiej. I nie będę pisała również o tym, że mamie nie samkowało nic co było ugotowane przeze mnie, a brat wciąż uważał, że z racji starszeństwa może rządzić naszym życiem, a ojczym co dzień podkreślał kim to on w Polsce nie jest, i jaki nam zaszczyt czyni przebywając z nami. Nie będę o tym pisać, bo ma to niewiele wspólnego ze specyfiką odwiedzin rodziny z kraju. Ma to niewiele wspólnego z odwiedzaniem mnie tutaj, w Kanadzie. Najprawdopodobniej do tych samych problemów z rodziną doszłoby gdybyśmy mieszkali w Polsce. Tylko, że gdybyśmy wciąż mieszkali w Polsce, nikt nie przepadałby za nami aż tak bardzo, by chcieć spędzić kilka miesięcy w naszym towarzystwie (nawet na nasz koszt i rachunek).

Natomiast to o czym chcę napisać, to o kilku charakterystycznych cechach wizytujących, tych cechach, które ukształtowały moją obecną postawę. Moznaby je nazwać cechami głównymi - bo zdarzają się nagminnie i powodują, że w melanzu z wyżej wspomnianymi, typowo rodzinnymi konfliktami stają się powodem dalekosieżnych, (sięgających aż za ocean!) poważnych perturbacji w układach rodzinnych. Te wspomniane wyżej cechy charakterystyczne nazywam pieszczotliwie "grzeszkami". Grzeszkami, bo tak jak z grzechami, wiemy, że nie powinniśmy ich popełniać, ale je popełniamy. I oczywiście jak to z grzechami bywa, jedni mają "grzeszków" więcej, inni mniej. I prawie każdy ma jakieś szczególne upodobania i ciągoty do poszczególnych grzechów i "grzeszków".

Grzeszek 1

WYOBRAŻENIA O AMERYCE

Wyobrażenia o Ameryce, zaczerpnięte bądź to z filmów hollywoodzkich, bądź też z opowiadań bywałych w świecie, bądź też będących czystą projekcją marzeń, są pierwszym powodem do zgrzy-

Inna strona wizyty Czesia

W wyobrażeniach te, same w sobie niegroźne, stają się z czasem wielką frustracją wtedy kiedy dochodzi do ich niespełnienia, a spełnić się przecież nie mogą.

Moja siostra przyjechała z wizją ukształtowaną dobrymi, starymi hollywoodzkimi filmami. A więc najlepsze restauracje, bardziej wystawne od mojego domu, zakupy w najlepszych sklepach, itd. A owszem pisałam jej jak naprawdę jest. Ale pozostało to bez echa, jakby grochem w ścianę. No i oczywiście frustracja, gdy trzeba kupować w BiWay, albo wychodzić (i to rzadko) tylko do Swiss Chalet. No co, bliźni to w moim życiu ani, ani. Co siostra niby widzi, ale co rusz to przytknie, że chciałaby tego, albo tamtego. I w żaden sposób nie może zrozumieć, że nie będę jej stawiać czegoś, czego sama nie mam. No niby rozumie, ale co rusz przytknie.

I niby rozumie, ale co rusz napomknie o Wacusi. Co to jest w Chicago i siostrę zabrał na Jamajkę jak wizytowała, albo o Frani, która poznała bogatego hodowcę indyków i wyszła za niego za mąż. I tak ciągle, i tak niby niechętny, jak z grzechami, aby tylko nie za odważnie. A mnie w gardle sciska ze złości, bo czy to jest moim obowiązkiem wynagrodzić mojej siostrze staropaniństwo i znaleźć jej narzeczonego, na dodatek z indykami? A siostra niby wie, niby rozumie, ale rozczarowana i sfrustrowana jest. No i przelewa tę frustrację w agresję skierowaną na najbardziej bezbronny (czyli mnie).

Grzeszek 2

MAMONĄ OGARNIĘCI

Jeszcze pół biedy na początku, ale w miarę upływu czasu chęć wywiezienia jak najwięcej za wszelką cenę przeradza się w obsesję. Gdzieś tak w połowie wizyty, za-

czynia się pojawiać postawa "wszystkie chwytaki dozwolone", aby tylko zarobić i uzbierać jak najwięcej. Przecież, my i tak tu zostajemy, więc nasze koszty się nie liczą. A więc to nie ważne, że posłałam na bilet 300 dolarów amerykańskich, i to nie ważne, że dzielnie znoszę, niemałe przecież, koszty pobytu, ubezpieczenia, wizyt, wycieczek i czego tam jeszcze, żeby tylko zadowolic, pokazać, bo może mój gość już nigdy więcej nie zobaczy Niagary?

A tata jak na początku kupował coś moim dzieciom, tak później myślał tylko o wnuczkach w Polsce (w myśl zasady, że te tujsze to i tak wszystko mają), a później to i nawet o tych polskich wnuczkach zapomniał, chyba wtedy jak mu się zaczęła robić coraz realniejsza wizja posiadania własnego samochodu na starość. Rekord w tej materii pobiła moja tesciowa, która dorbiała jeszcze na trzy godziny przed odlotem samolotu. Po czym całą drogę na lotnisko narzekała jak to strasznie jest zmęczona i jak potwornie wygląda - tak źle, że będzie jej wstyd pokazać się sąsiadkom na oczy. A mnie do dzisiaj skręca, szczególnie po liście szwagierki, w którym dość bezpardonowo dała mi do zrozumienia, że to było bardzo nieładnie z mojej strony sprowadzić mamusię do opieki nad moimi (złe wychowanymi - czytaj między wierszami) dziećmi, i nie zapłacić jej ani grosza. A przecież mamusia jest taka schorowana, spracowana i osłabiona. Szkoda, że szwagierka nie widziała osłabionej mamusi zapychającej co dzień skoro świt do sprzątkania - gdy było blisko zasuwaną pieszo żeby zaoszczędzić na bilecie. A to, że mamusia osłabiona, to czy nie przypadkiem dlatego, że na wszelkie możliwe sposoby obmyśla jakby to się tu dostać jeszcze raz, bądź też ciebie, moja kochana szwagierko przysłać?

I to wszystko odbywa się przy powszechnym i gromkim utyskiwaniu krewnych na naszą okropną oszczędność, jak to jest delikatnie nazywane. No i oczywiście wszyscy odwiedzający są najbiedniejsi z biednych, a przynajmniej tak się przedstawiają, bez względu na to czy stawiają domy, czy też jeżdżą na całą kanikule nad morze.

No Boga, mnie do niedawna nawet na dwa tygodnie na Hawaje nie było stać! I tu wkraczamy w następną sferę, sferę podwójnych reguł.

Grzeszek 3

JEŚLI JA TO ROBIE, TO JEST TO W PORZĄDKU, JEŚLI TY

A więc odwiedzający ma prawo być oszczędnym, bo wraca do Polski. Ja tego prawa nie mam, bo zostaję w Kanadzie. Z tej samej przyczyny, moim obowiązkiem jest zaopatrzenie całkiem licznej gromadki rodzinnej w różnego asortymentu artykuły chodliwe, tudzież luksusowe. Szczęśliwie w tej materii była moja kuzynka, która na ofertę otrzymania pewnej sumy pieniędzy na kosmetyki, które miała sobie kupić w Polsce w Pewexie, (bo to taniej) odpowiedziała, że ona przecież w Polsce nie wyda pieniędzy na kosmetyki. A co, ja POWINNAM te pieniądze wydać w Kanadzie, tylko z tego powodu, że mieszkam w Toronto? Nota bene, kuzynka pieniądze wzięła, a kosmetyki również dostała.

Dodatkowo dość obcesowo zarzuca nam się niegospinnosc. Prawie zawsze moje opowiadania o trudnych początkach wywoływały zdziwienie, że nikt nam z bogatej Polonii nie pomógł. To dziwne, bo ja nie pamiętam, żeby w Polsce, bogaty dzielił się z biednym (No chyba żeby biedny umierał z głodu. Lecz czy nie jest tak samo tutaj?). Przynajmniej nie zdarzyło się to mnie, choć należałam przecież do "ubogiej rodziny". Zresztą z powodu tego to ubożego położenia wzięła się chęć, a potem realizacja, wyjazdu z Polski. A dziś jakby nikt nie pamiętał o tym, że należałam do tych ubogich i nawet ciocia, która zamykała się przede mną w czasie moich studenckich lat, bo uważała, że za dużo jadłam, jest mi teraz bardzo zwyczajna, i w każdym liście wspomina, o moich częstych gościnach w jej domu.

Grzeszek 4

NA TERAZ TO KANADOLE MUSZĄ PEKNAĆ!

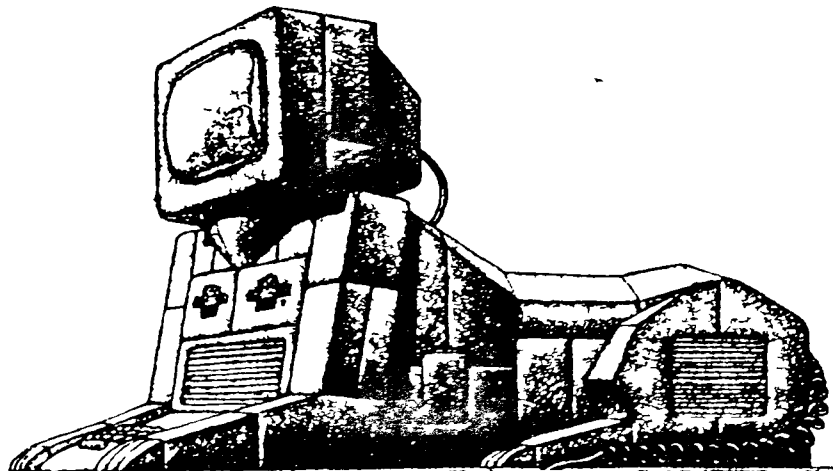
Tytuł tego podrozdziału zaczerpnęłam z podsłuchanej rozmowy. Niewątpliwie najtrudniejszy okres przypada na dwa ostatnie tygodnie, kiedy to amplituda niezrealizowanych oczekiwań sięga zenitu, a tutaj nic się nie dzieje, i my zamiast pędzić do banku i zaciągać pożyczki, (po tysiącach dla każdego krewnego, co najmniej dwa razy tyle dla odwiedzającego, w dowód wdzięczności, że raczył podtrzymać kontakt z krajem), siedzimy sobie spokojnie i nawet nie kupujemy tych obmyślonych, obstalowanych i upatrzonych prezentów. I ani nam w głowie pękać!

A potem jest odlot. A potem jest cisza. A potem, po kilku miesiącach nadchodzi podziękowanie (jednak!). A potem nadchodzi seria listów opisujących jak to ciężko, czym my się bardzo przejmujemy (jeszcze), bo przecież sami nie mogliśmy tego sćcierpieć i dlatego wyjechalismy. A potem nadchodzi cichutki sygnał, że może by tak się dało, na króciutko chociażby? A potem sygnałów jest coraz więcej i są one coraz częstsze i natarczywsze. A potem my przyrzekamy sobie, że tym razem ustalimy wszystko zaraz na początku. A potem nic z tych ustaleń nie wynika. A potem

Nie miejcie więc pretensji do mnie, że tym razem musicie czekać nieco dłużej. Dajcie mi trochę odetchnąć, a przynajmniej nabrac do tego dystansu. Czego sobie i wszystkim zainteresowanym życzy

HANNA KOZICZAK

Myślące komputery

SZTUCZNA INTELIGENCJA

Wyobraźmy sobie, że pewnego dnia budzimy się jak zwykle, jemy śniadanie i udając się do pracy samochodem włączamy sobie automatycznego szofera-komputera. Nie musimy kierować więc mamy trochę czasu aby podyskutować z osobistym doradcą-komputerem na temat taktyki, którą powinniśmy przyjąć na porannej naradzie, żeby uniknąć odpowiedzialności za opóźnienia w projekcie. Na naradzie wykręcamy się sianem, bo nasz osobisty doradca-komputer przewidział wszystkie ataki na naszą osobę i podsunął nam taktykę obronną. Idiota kierownik nie wiedział, że ostatnio w USA pojawił się nowy model osobistego doradcy-komputera o współczynniku inteligencji

IQ 195 za jedyne \$400 00, który kupiliście sobie w czasie waszej ostatniej służbowej wizyty do Kalifornii. Idiota kierownik wciąż używa prymitywnego doradcy-komputera z "Canadian Wire". To prawda, że kosztuje połowę taniej, ale za to ma IQ wynoszący zaledwie 180. Z takim sprzętem nie miał żadnych szans, żeby dobrze przygotować się do porannej narady.

Po naradzie wracamy do własnego biurka i włączamy automatycznego projektanta-komputera, który zadaje nam szereg pytań odnośnie wymagań do projektowanego właśnie samolotu. Nie znamy się za bardzo na projektowaniu samolotów (choć w resume podaliśmy, że mamy wieloletnie doświadczenie z samolotami - co naprawdę znaczyło, że latałyśmy od kilku lat na wakacje na Florydę), ale to nie ma dużego znaczenia, bo szczegółowo techniczne rozwiązuje projektant-komputer, a nam wystarczy wiedzieć, co samolot powinien robić tak ogólnie tylko.

Nareszcie południe - koniec pracy (kiedyś pracowało się 8 godzin dziennie, ale po pojawieniu się inteligentnych komputerów nie starczy pracy dla wszystkich, nawet przy 4-ro godzinnym dniu pracy). Wracamy do domu. Drzwi otwiera nam dozorca-komputer, który rozpoznaje nas przy pomocy kamery. Tylko że szczerka na nas przezrazliwie jak na złodzieja. Nie do wiary, zepsuł się już trzeci raz w tym miesiącu. Obiecujecie sobie nie kupować więcej sprzętu automatycznego w "Honest Ted". Żeby za te parę dolarów oszczędności najadacie się tyle wstydu! Przecież sąsiedzi słyszą, że szczerka na nas włączy komputer.

Po poobiedniej drzemce uruchamiamy naszego nauczyciela komputera z gwarancją "money back", że w ciągu pół roku pozbedziemy się naszego rodzimego akcentu. Jesteśmy już w Kanadzie 6 lat, a tu ciągle pytają się nas skąd przyjechalismy.

W telewizji reklama na temat jak zrobić się niesmiertelnym za jedyne \$999 00. Na ekranie sala operacyjna. Chirurg przeprowadza operację mózgu używając laserowo-magnetycznej wysoko rozdzielczej holografii, fazowo-radiowej encelografii i ultrasonicznego radaru kopiuje neurotyczną zawartość mózgu pacjenta do superkomputera robota. Sprawdza jeszcze raz czy nie ma różnic pomiędzy zawartością mózgu i komputera. Nie, nie ma. Można się już pozbyć starego schorowanego ciała. Na ekranie ukazuje się migający napis: W TEN SPOSOB MOZESZ BYĆ

NIESMIERTELNY! Po informacji dzwonić (wolne od opłaty) 1-800-9999-9999-9999

Wróćmy do teraźniejszości. Niektórzy ta wizja przyszłości wydają się może utopijna, szokująca lub co najmniej niezwykle odległa. Czyżby? W rzeczywistości ta przyszłość staje się powoli teraźniejszością. Inteligentna maszyna jest już tuż, tuż. Pojawienie jej wywoła głębokie zmiany w naszym życiu codziennym, nauce i przemyśle. Przygotujmy się do tego. Zostawmy więc na boku sensoryjną stronę tego tematu i przeanalizujmy poszczególne elementy tzw. sztucznej inteligencji.

Już od najdawniejszych czasów człowiek fascynował się inteligencją inną od ludzkiej. Temat ten inspirował pisarzy, filozofów i naukowców. Przewijał się w legendach, wierzeniach i religiach. W dobie rewolucji naukowej technicznej pojawiło się nowe wcielenie tej samej idei: sztuczny człowiek. Pojawiające się początkowo sporadycznie szokujące pomysły (jak np. kobieta-demon w filmie "Metropolis" z 1926 r.) zamieniają się z wolna w lawinę. Nikogo już nie dziwiących, wymyślnych inteligentnych maszyn (np. komputer w "2001 A Space Odyssey", robot zabójca w filmie "Terminator"). Trudno się przecie dziwić czemuś, co pojawia się codziennie w naszym telewizorze. Nie dziwimy się, ale nadal nie dopuszczamy myśli, że spotkamy taką maszynę w naszym życiu. Zaraz, zaraz, a wczoraj konwersowaliśmy z maszyną. Tak z automatycznym urzędnikiem bankowym, czyli tzw. "green machine". No nie, powiecie, to zwykły automat i trudno przyrównywać go do inteligentnego człowieka. To prawda. Z drugiej jednak strony wykonuje pracę, którą kiedyś wykonywał inteligentny człowiek. No to jak to jest naprawdę? Żeby odpowiedzieć na to pytanie musimy najpierw zdefiniować pojęcie inteligencji.

The New Colombia encyklopedia podaje: "Inteligencja jest ogólną zdolnością psychiczną wykorzystywaną do wykonywania obliczeń, rozumowania, percepcji wzajemnych powiązań i analogii, uczenia się, posługiwania się językiem, pamiętania, umiejętności klasyfikacji i selekcji oraz umiejętności przystosowania się do nowej sytuacji. Definicja ta wyjaśnia na przykład dlaczego ktoś słabo władający danym językiem uważany jest przez innych za poślówka, ale nie jest ona zbyt przydatna do rozwiązania naszego problemu. Dużo lepsze jest do tego celu kryterium zaproponowane w latach 50-tych przez prekursora sztucznej inteligencji Alana Turinga, które wygląda następująco: egzaminator zadaje pytania poprzez końcówkę komputera (lub telefon) równocześnie komputerowi i człowiekowi. Zadaniem jego jest ustalenie, która z końcówek jest obsługiwana przez człowieka, a która przez komputer. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że egzaminator ma łatwe zadanie i poprzez proste pytanie "Ile jest 35289 podzielone przez 9117?" zdemaskuje komputer. Człowiek prawdopodobnie musiałby zastanowić się przez pewien czas zanim udzieliłby odpowiedzi, a komputer podał by wynik natychmiastowo z

dokładnością do 8 cyfr po przecinku. Ale niekoniecznie. Przecież człowiek mógłby posługiwać się kalkulatorem, a inteligentnie napisany program mógłby opóźnić i podać nieco błędną odpowiedź, żeby oszukać egzaminatora. Oczywiście egzaminator może zadać więcej dużo trudniejszych pytań i zdemaskować komputer. Ale zadanie to staje się coraz trudniejsze.

Powód jest prosty. W ostatnich latach wzrosło niezmiernie zainteresowanie sztuczną inteligencją i o ile poprzednio interesowali się nią głównie naukowcy to teraz do akcji włączył się wielki "business". Firmy tworzą działy sztucznej inteligencji i łożą wielkie sumy na jej rozwój. Niektóre produkty jak np. urządzenia mówiące, urządzenia do rozpoznawania mowy, urządzenia do rozpoznawania obrazów, systemy do animacji komputerowej, roboty, systemy do tworzenia inteligentnego oprogramowania i tzw. systemy-ekspertów można już teraz znaleźć na wystawach technicznych. Ale prawdziwe inteligentne maszyny kryją się wciąż w laboratoriach badawczych. Mimo, że dzięki ulepszeniom technologicznym sprawność (szybkość, pojemność pamięci, języki oprogramowania itp.) komputerów rośnie około tysiąc razy w ciągu dwudziestu lat, specjaliści od sztucznej inteligencji zorientowali się, że posługują się niewłaściwymi metodami i sprzętem, żeby być w stanie stworzyć maszynę zbliżoną do człowieka. Wymyślona przed wieloma laty architektura komputera nadaje się dobrze właściwie tylko do obliczeń matematycznych, a stosowane metody i języki programowania do modelowania zagadnień algorytmicznych, czyli dających się łatwo przedstawić jako sekwencyjne procedury. Wiele więc firm takich jak Hecht-Nielsen Neurocomputer, Synaptic, Neural Tech, Revelations Research, Nestor zajęło się budowaniem nowego typu komputera, którego architektura oparta jest o model komórek nerwowych w ludzkim mózgu. Równocześnie powstają nowe metody i narzędzia programowe. Powstają nowe nieproceduralne języki programowania jak PROLOG, FP, HOPE, częściowo LISP i inne. (O metodach tych i językach napiszę w następnych numerach).

Jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin z szerokiej gamy zagadnień związanych ze sztuczną inteligencją są tzw. systemy eksperci (ang. expert systems). Zadaniem ich jest doradzanie specjalistom z różnych dziedzin jak lekarzom, inżynierom, ekspertom finansowym, kierownikom działów technicznych itp. Innymi słowy jest to taki komputer ekspert, który pomaga specjalistom rozwiązać dany problem. Obecnie na rynku dostępne są narzędzia do tworzenia takich systemów (tzw. expert system shells) w cenie od \$ 1500 00 do \$500 000 00. Dzięki pojawieniu się ekspertów zdefiniowano nowy szczebel zastraszania komputerów tzw. "przetwarzanie wiedzy". Począwszy od lat pięćdziesiątych komputery stosowano głównie do obliczeń numerycznych (rozwiązywanie problemów matematycznych metodami komputerowymi) używając do tego

tzw. języków maszynowych i ALGOL'u. W latach sześćdziesiątych powstały systemy przetwarzania danych (np. systemy plików lub księgowości magazynowej) przy użyciu takich języków jak COBOL i PL/I. W latach siedemdziesiątych pojawiły się systemy przetwarzania informacji (jak np. systemy wyszukiwania informacji, rezerwacji miejsc) oparte o tak zwane bazy danych. Lata osiemdziesiąte przyniosły nam przetwarzanie wiedzy. Zaraz, zaraz zapyta ktoś, co to znaczy przetwarzanie wiedzy? Jak można przetwarzać wiedzę? Doskonałe pytanie. Problem reprezentacji wiedzy jest kluczem do sztucznej inteligencji. Wiedza ludzka rośnie wykładniczo. Obecnie rozszerza się z szybkością około 200 000 000 słów na godzinę. Zaczynamy odczuwać jej nadmiar. Już nawet dla wąskich specjalistów wyszukanie odpowiednich informacji następcza coraz to większe trudności. Jak poruszać się w rozrastającej się dżungli wiedzy? Najlepiej zbudować sobie maszynę, która nam w tym pomoże. I tak powstały systemy ekspertów.

Wiedzę można podzielić z grubsza na dwie kategorie: wiedzę faktograficzną i heurystyczną. Wiedza faktograficzna jest ogólnie zrozumiała - jest to zbiór faktów (w terminologii expert systems "Frames") i powiązań pomiędzy nimi (w terminologii expert systems "semantic network"). Wiedzę heurystyczną zamodelować jest dużo trudniej. Ogólnie można określić ją jednak jako zestaw reguł ("rules" w terminologii expert systems) i mechanizmów wnioskowania (jak np. indukcja, dedukcja itp.). W systemach ekspertów używa się dwóch podstawowych mechanizmów wnioskowania: rozumowanie kroczące ("forward chaining") i rozumowanie do tyłu ("backward chaining"). Przeanalizujemy to na przykładzie następującej struktury logicznej:

A Dana osoba lubi prowadzić szybciej niż 120 km/godz

B Dana osoba lubi prowadzić szybko

C Dana osoba chce kupić samochód sportowy

Powyższy zestaw faktów może być użyty w dwojaki sposób. W pierwszym przypadku mamy do czynienia z młodą osobą, która lubi jeździć szybko samochodem. Jej rozumowanie wyglądać będzie następująco:

JEZELI A TO B TO C

czyli lubię jeździć powyżej 120 km/godz, a to znaczy, że lubię jeździć szybko, a to znaczy, że powinienem kupić sobie sportowy samochód. Założeniem to jest A, a wnioskiem C. Jest to rozumowanie kroczące. Przykładem rozumowania do tyłu może być sprzedawca samochodów sportowych, którego rozumowanie wyglądać będzie następująco:

JEZELI C TO B TO A

czyli chcę sprzedać samochód to interesuje mnie klient, który jeździ szybko, czyli powinienem się go zapytać czy lubi jeździć z szybkością powyżej 120 km/godz. Założeniem to jest C a wnioskiem A. Oczywiście jest to uproszczony przykład, gdyż w rzeczywistości sprzedawca posługiwał się będzie jeszcze innymi kryteriami jak np. wygląd samochodu itp., ale nam chodzi tylko o przedstawienie mechanizmu. Te dwa sposoby rozumowania nie są sobie równoważne i z reguły dochodzi się do innych wyników. "Rozumowanie do tyłu" nie prowadzi z reguły do optymalnego rozwiązania, ale stanowi dobrą metodę na dojście do użytecznego wniosku.

Przy okazji rozwiązywania problemów z dziedziny sztucznej inteligencji i reprezentacji wiedzy zorientowano się, że tradycyjna logika dwuwartościowa nie jest przydatna do szeregu problemów ze sfery logiki ludzkiej. Opracowano więc szereg wariantów tzw. logiki wielowartościowej. Ale o tym już następnym razem.

Independent Computer Experts

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO

OKRĘG KANADA

A P E L do Polonii w Kanadzie

W zeszłym roku Związek Harcerstwa Polskiego zakończył obchody 75-cio lecia swego założenia. W tym okresie swojej działalności Harcerstwo było w Polsce, jak i na emigracji, trwałą siłą życia narodowego. Odgrywa dużą rolę w wspólnocie polonijnej, niż podobne organizacje skautowe u innych narodowości. Warunki działania Harcerstwa uległy dużym zmianom. W Kanadzie stawiane mu są nowe zadania wychowawcze, utrzymanie tożsamości pochodzenia oraz pielęgnowanie kultury narodowej. Oczy zorganizowanej Polonii zwrócone są ku Harcerstwu z nadzieją, że zasili Ono szeregi organizacji polonijnych działaczami o dużych wartościach moralnych i społecznych. W obecnej chwili ZHP w Kanadzie odgrywa ważną rolę pomostu pomiędzy nowo przybyłą emigracją, a już od dawna osiadłą Polonią.

Podstawą działalności Harcerstwa w Kanadzie są jego stacje. Nazwane na wzór zabudowań strzegących granic naszego Narodu, spełniają symboliczną podobną tutaj rolę. W ich właśnie pomieszczeniach odbywają się kursy kierowników pracy harcerskiej, konferencje i zjazdy instruktorskie, biwaki i zimowiska, a w okresie lata pełne są gwary i piosenki harcerskie.

Ziemie pod centralne stacje harcerskie zakupiono w 1954 roku, a pierwsze budynki powstały krótko po tej dacie. Budowane w okresie organizowania Harcerstwa, w trudnych warunkach dla ówczesnych emigrantów, wymagają teraz kosztownych napraw i konserwacji. Ażeby podjąć terazniejszym wymaganiom, wiele budynków należy przebudować, czy też unowocześnić. Obliczamy, że koszt tych niezbędnych napraw wyniesie ponad \$70 000. Pozostawione w obecnym stanie, naprawy grożą jeszcze większymi kosztami w przyszłości.

Nie mogąc podjąć temu wydatkowi, zwracamy się o pomoc do całej wspólnoty polonijnej w Kanadzie. Patronat nad tą zbiorą przyjęli przywódcy zorganizowanej Polonii, rozumiejąc jak ważną jest sprawa przyszłości Harcerstwa w naszym Kraju.

Ufamy, że apel nasz dotrze do wszystkich organizacji polonijnych, wspólnot kościelnych, do każdej rodziny polskiej, do wszystkich, którym leży na sercu utrzymanie i rozwój Organizacji pracującej od tylu lat z takim poświęceniem dla młodzieży polskiej. Wierzmy, że każda ofiara przyniesie w przyszłości obfity plon.

Prosimy o przesłanie donacji dla FRIENDS OF CANADIAN POLISH YOUTH na adres 36 Leamington Ave., Toronto, Ont M8Z 2W4.

Charytatywna ta organizacja jest w imieniu Harcerstwa w Ontario władaczem całego majątku. Pokwitowania donacji uprawniają do zniżek podatkowych.

CZUWAJ!

H Sokolska, hm Komendantka Chorągwi

B Kuczewski, hm Komendant Chorągwi

S Brodzki, hm Przewodniczący Okręgu

B Włodarczyk, hm Okr. Kier St Harc

W Kalinowska, dz harc Okręgowa Kier Kier KPH

ks Z Olbrys, hm Kapelan Okręgu

Na Walnym Zebraniu Związku Ziem Wschodnich R.P. Koło Toronto w dniu 4 kwietnia br. dokonano wyboru nowego Zarządu w następującym składzie:

Antoni Budrewicz - prezes
Adam Laskowski - sekretarz
Jan Kwaczek - skarbnik
Czesław A Łaskiewicz - członkowie
Władysław Babijczuk
Władysław Dziemianczuk

W wyniku dyskusji na temat zebrania publicznego jakie odbyło się w Toronto w dniu 7.11.86, a na którym omawiano sprawę stosunków polsko-ukraińskich, zebrani członkowie Zw. Ziem Wschodnich powzięli uchwałę wyrażającą protest, przeciwko niefortunnym wypowiedziom profesorów Andrzeja Kawczaka i Jerzego Wojciechowskiego na tymże zebraniu.

UCHWAŁA

Stosunki polsko-ukraińskie były niedawno przedmiotem niefortunnnych wypowiedzi niektórych wybitnych osób polskiego społeczeństwa w Kanadzie. Nie brały one pod uwagę ważnych okoliczności historycznych lub oceniały je niewłaściwie. Za szczególnie szkodliwe uznac należy ogólnikowe przypisywanie narodowi polskiemu winy za głęboką niechęć, cechującą stosunki między oboma narodami i urazy wywołane wypadkami na przestrzeni stuleci w ciągu których współżyły one ze sobą. Traktowanie Polaków jako narodu gnębieli, którzy wyrządzili Rusinom lub używając współczesnej terminologii Ukraincom - głęboką krzywdę, jest historycznie nieprawdziwe.

Doswiadczenia ostatnich dziesięcioleci aż nadto jasno wykazują, że koniecznym warunkiem odzyskania wolności i utrzymania jej w przyszłości przez Polskę i Ukrainę jest zgodne współdziałanie obu krajów. Wymaga to jednak zrównoważonej i obiektywnej oceny przyczyn stojących na przeszkodzie takiemu współdziałaniu. Opinie wygłoszone w Toronto na zebraniu w dniu 7 listopada 1986 r. przez profesorów, Jerzego Wojciechowskiego i Andrzeja Kawczaka (obu ekspertów nie w dziedzinie historii lecz filozofii!) zle się przysłużyły widokom na zrównoważoną ocenę, zarówno Polaków jak i Ukrainców.

Zarząd PCAG postanowił podać do publicznej wiadomości stanowisko, jakie zajmuje wobec dialogu polsko-ukraińskiego i przyszłych stosunków między obydwojema narodami. Zarząd uznał to za konieczne, wobec dyskusji jaka miała miejsce na łamach prasy po wystąpieniach panelu dyskusyjnego na temat przyszłości stosunków polsko-ukraińskich. Chcielibyśmy przedstawić następujące fakty:

1. PCAG nie czuje się odpowiedzialna za wszystkie poglądy przedstawione na tym spotkaniu, ani za wypowiedzi panelistów. Paneliści są członkami Studium Polnocno-Amerykańskiego do Spraw Polskich, ale przede wszystkim każdy z nich wypowiadał swoje własne poglądy. Uważaliśmy, że ranga instytucji w ramach której paneliści prowadzą swoje prace jest wystarczającym argumentem na to, że przedstawione poglądy będą wygłaszane w interesie Polski.

2. Przeciwnicy kontaktów z Ukraincami zarzucają nam stale, że próby takie muszą się wiązać z koniecznością rezygnacji z ziem wschodnich. Stanowisko Zarządu PCAG w tej sprawie jest zgodne ze stanowiskiem Rządu RP na uchodźctwie, które stwierdza, że wschodnią granicą Polski jest granicą Traktatu Ryskiego z 1921 roku. Nie znaczy to, że będzie to granica ostateczna. Z wypowiedzi Ministra Spraw Zagranicznych RP (wrzesień 1985) wynika wyraźnie, iż "Czynnik emigracyjny, nawet tak wysokie (jak rządy na uchodźctwie, przyp. red.) nie mają prawa przesądzać w imieniu swoich narodów spraw zasadniczych i że wobec tego, załatwianie spraw terytorialnych między nimi trzeba zostawić do czasu zebrania się parlamentów tych Narodów, po odzyskaniu przez nie wolności".

O DIALOGU POLSKO-UKRAIŃSKIM

"Akt sprawiedliwości dziejowej"

Stanowisko Walnego Zebrania Zw. Ziem Wschodnich R.P. - Koło Toronto

Takie fakty jak masowe morderstwa bezbronnej polskiej ludności na Wołyniu i we Wschodniej Małopolsce pod koniec drugiej wojny światowej, przez zbrojne watahy ukraińskie i napady na rozbite oddziały wojska polskiego w ostatnich dniach kampanii wrześniowej 1939 r. - nie mówiąc już o rzeziach dokonanych na Polakach w 17 i 18 wieku na ówczesnych wschodnich kresach przedrozbiorowej Rzeczypospolitej Polskiej - niesłychanie ciężko obciążają Ukrainców. Nie stoją one w żadnej proporcji do tych czy innych błędów polskiej polityki lub uchybień polskiego społeczeństwa. Darmo jednak szukać po stronie ukraińskiej otwartego przyznania się do winy w popełnieniu tych wstrząsających zbrodni - jak również we wrogich aktach wobec Polaków w ciągu dwudziestolecia niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej po pierwszej wojnie światowej.

Związek Ziem Wschodnich - zgodnie z polityką prawnego Rządu Polskiego na uchodźctwie - stoi na stanowisku, że zmiany terytorialne, dokonane w Polsce przez reżym narzucony przez Sowietów, nie mają mocy obowiązującej dla polskiego narodu. W związku z tym nabiera zasadniczego znaczenia sprawa przywrócenia państwowości polskiej po pierwszej wojnie światowej na ziemiach w Małopolsce Wschodniej, zamieszkałych w większości przez Rusinów (Ukrainców). Jest rzeczą błędną dopatrywać się winy w fakcie, że wówczas "armie polskie wkroczyły na teren

etnicznie ukraiński i siłą wprowadziły tam rządy Polaków". Trzeba bowiem pamiętać o trzech rzeczach: 1) że na tych ziemiach od połowy 14 wieku nie było żadnego tworu państwowego ruskiego (ukraińskiego), lecz były one od tego czasu nieprzerwanie częścią państwa polskiego, 2) że ludność przedrozbiorowej Rzeczypospolitej Polskiej była etnicznie bardzo zróżnicowana, 3) że w chwili rozkładu monarchii austro-węgierskiej na skutek przegranej wojny, formacje wojskowe ukraińskie starały się siłą opanować Małopolskę Wschodnią, a w szczególności miasto Lwów, gdzie element ukraiński był w znacznej mniejszości. Wojsko polskie wkroczyło na te ziemie, aby wprowadzić tam państwo polskie, odradzające się po przeszło stuletniej niewoli, gdyż w chwili rozbioru był to teren od wieków należący do Rzeczypospolitej Polskiej.

Chodziło zatem o akt sprawiedliwości dziejowej, która przekreśliła rozbiory. Mówiąc innymi słowami odradzająca się Rzeczpospolita Polska działała najzupełniej legalnie i zgodnie ze swoją wiekową tradycją państwa złożonego z wielu elementów etnicznych. Uznanie tego aktu widzieć należy w umowie zawartej między Naczelnikiem Państwa Józefem Piłsudskim i atamanem Semenem Petlurą w dniu 21 kwietnia 1920 roku.

Przewodniczący
Walnego Zebrania Z Z W
A BUDREWICZ

w sprawie dialogu polsko-ukraińskiego

"Przebaczamy i prosimy o przebaczenie"

OSWIADCZENIE ZARZĄDU P.C.A.G.

Warto również przypomnieć dalsze oświadczenie Rządu RP przy okazji spotkania w Wiedniu, w listopadzie 1986 r. na konferencji poświęconej przestrzeganiu praw człowieka przez państwa sygnatariuszy Aktu Końcowego Konferencji w Helsinkach. Czytamy tam: "Oczywistym bowiem jest, że samodzielna działalność na rzecz odzyskania niepodległości w poszczególnych krajach ujarzmionych przez Sowietów jest niezbędna, ale nie mniej ważna jest również współpraca i kontakty między ujarzmionymi narodami, umożliwiające wspólny i zgodny wysiłek prowadzący do tego celu".

Rząd RP dołoży wszelkich starań aby zaciągnąć więzy przyjaźni z przedstawicielami naszych wszystkich sąsiadów i utrzymać bliskie stosunki we wspólnej działalności niepodległościowej". Te dwie wypowiedzi Rządu RP na uchodźctwie wyznaczają kierunek działalności PCAG w stosunku do kontaktów z innymi grupami etnicznymi z Europy Środkowo-Wschodniej, jak również z Ukraincami. Traktując kwestie granic jako warunek współpracy, osiągnięto bardzo niewiele dla usunięcia wzajemnych uprzedzeń. Jest sprawą oczywistą, że chcąc tą współpracę nawiązać, nie można "ozpocząć od wyciągania kwestii najbardziej kontrowersyjnych. Potrzebne jest uznanie innych celów za bardziej podstawowe i to takich celów, które będą nas jednoczyć, a nie dzielić. Dlatego mówimy mamy wspólnego wroga i robmy wszystko, żeby naszym Narodom umożliwić niezawisły byt państwowy. Nie jesteśmy upowaznie-

ni do decydowania o granicach ustalonych traktatem między niepodległymi państwami. Zostawmy kwestie granic Narodom, gdy uzyskają one niepodległość. Teraz tworzymy warunki do współpracy i atmosferę wzajemnego zrozumienia. Nie bojmy się podać im rękę, a nawet uderzyć się w pierś. Byliśmy przez wieki, a nawet obecnie jesteśmy, w daleko lepszej sytuacji politycznej niż Ukraińcy, a od tego kto ma więcej, również więcej się oczekuje.

Spojrzymy na stanowisko biskupów polskich zawarte w liście do biskupów niemieckich z 1966 roku - "Przebaczmy i prosimy o przebaczenie". Ile podejrzani i złych słów padło wtedy pod adresem biskupów polskich i to nie tylko ze strony rządu PRL. Patrząc z perspektywy 21 lat wiemy, że biskupi polscy mieli rację. Jeśli chcemy zmienić stosunki między narodami, naprawić błędy przeszłości, spojrzymy najpierw na swoje błędy, wywołać podobną postawę u naszego rozmówcy.

Zarząd PCAG uważa za konieczne rozwijanie kontaktów polsko-ukraińskich zarówno na szczeblu organizacyjnym, jak i przez kontakty indywidualne, spotkania, dyskusje, itp. Nie sądzimy, że unikanie drażliwych spraw i pozostawianie ich jedynie w kompetencji tzw. "najwyższych czynników" przybliży niepodległość Ojczyzny.

Prezes
LECH PRUSINSKI

Jak zmniejszyć Income Tax Jak wykorzystać "MORTGAGE" do obniżenia podatku?

Od dawna zazdrościliśmy Amerykanom, którzy mogą potrącać opłaty hipoteczne (odsetki) od podatku dochodowego. W Kanadzie w zasadzie robic tego nie wolno. Czy rzeczywiście? Przepisy po-

datkowe pozwalają jedynie na potrącenie tych kosztów, które w konsekwencji mogą przynieść zwiększone dochody. Założenie tego jest proste: czym wyższy dochód tym większy będzie udział Urzędu Podatkowego w tych dochodach. A więc o ile z próbą zwiększenia dochodów związane są koszty, to zrozumiale, że koszty te można wykorzystać do zmniejszenia podatku.

Jeśli pożyczka hipoteczna została zaciągnięta w celu kupna własnego domu to kosztów tej pożyczki nie można odliczać od podatków. Natomiast, jeśli zaciągnęło się "mortgage", a pieniądze użyło w celach inwestycyjnych, to wtedy koszty tej pożyczki są "tax deductible".

Przykład 1 Koszty pożyczki zaciągniętej na kupno domu, który wynajmu-

jemy mogą być razem z innymi kosztami utrzymania domu potrącone od podatku. Jeżeli wynajmuje się tylko część domu, to analogicznie można potrącić część kosztów pożyczki. Część ta jest proporcjonalna do wynajmowanej powierzchni.

Przykład 2 Jeżeli zaciągnie się pożyczkę na dom, a uzyskane pieniądze zainwestuje w coś, co może przynieść dochód to znów koszty pożyczki są "tax deductible".

Załóżmy, że ktoś ma akcje wartości \$20 000, a jednocześnie spłaca pożyczkę hipoteczną, której wysokość wynosi również \$20 000 (a której nie można potrącać od podatku). Teoretycznie można przeprowadzić następującą transakcję:

1) sprzedac posiadane akcje, 2) za uzys-

kane pieniądze spłacać pożyczkę hipoteczną, 3) zaciągnąć nową pożyczkę hipoteczną, 4) za uzyskane pieniądze kupić akcje. Ponieważ w tym wypadku pożyczka hipoteczna została zaciągnięta w celu kupna akcji koszty jej kwalifikują się do potrącenia od podatku.

Jednakże w tego rodzaju przedsięwzięciu trzeba dobrze obliczyć czy koszt wszystkich powyższych transakcji nie przewyższy oszczędności na podatku.

ANNA DUBISKA

Blizsze informacje, ogłoszenie str 19

POZIOMO

- 1-A kobieta bohaterka powstania listopadowego
1-F stos drzewa
1-J rozległ się echem
2 A nadzwyczajny torbaczkowiec Ameryki Płn
2 D drewniane trepki
2 L zebranie kierdla owiec
3 B bożek miłości
3 J pole widzenia kamery filmowej
4-A rzeka w Polsce
4-C wvsuszony dorsz
4-M do Młodości
5 A opowiedziana dziatwie na do branoc
5 E pisarz franc XIX w autor ówczesnych powiesci science fiction
5 K niewymowne pisane z prawej do lewej
6-C malw roj
6-H na wielokrotnie reperowanych skarpetach (pisane z prawej do le-

wej)

- 7 E wędruje z taborem
8 A owoc tropikalny
8-I Rosjanin anarchista teoretyk XIX wieku
9 E strus pampasow
10-C sposob wykonywania kultu
10 I cecha charakterystyczna
11 A wielka sala na uczelni
11 L nowozelandzki mielot

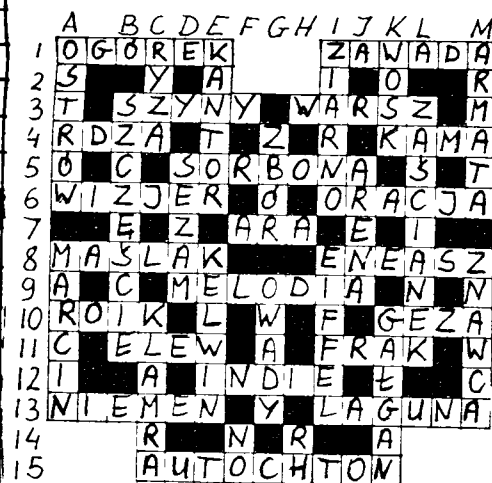
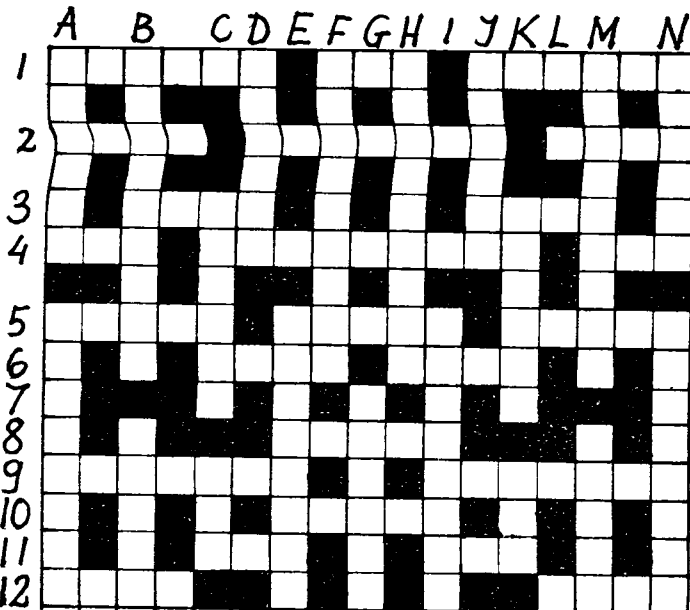
PIONOWO

- 1 A postępowanie sądu w celu wymierzenia sprawiedliwosci
1 B bezczelność zuchwalstwo
1 D zakuty w zbroję
1 F ptak spiewający z rzędu wroblowatych
1 H staroswieckie adaptery
1 J pokonany przez Edypa
1 M Kozacy z Dzikich Pól (zza Dniepru)

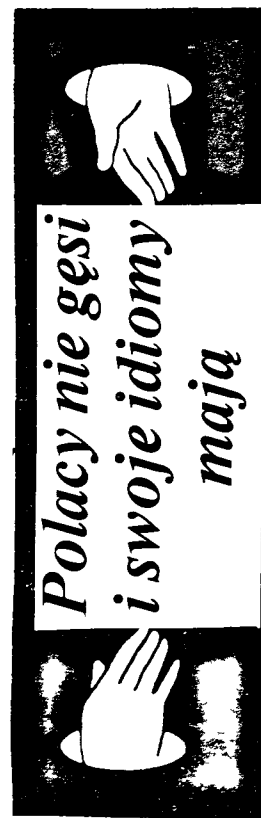
1-N wielkie jezioro w ZSRR

- 3 C kilof
3 K lud indyjski tworecy kultury prekolumbijskiej
5 A panstwo bałkarskie
5 E wybitny rezyser włoski
5 I pisarz rosyjski XX w
5 N substancje chem używane przy produkcji skóry użytkowej
7 G panstwo w Afryce
8 B zwykle wioskowy osilek i wyrzęb
8 M pociecha dziadkow
9 C jednostka pow ziemi w krajach anglosaskich
9 K ugryziony przez A dama

Krzyżówka własna Nr 233

Rozwiązanie
krzyżowki Nr 232

IGRASZKI Z POLSZCZYZNĄ

- *isc komus na rękę* - być życzliwym w uczynkach,
- *mieć kogos w ręku* - uzależnić kogos od siebie,
- *zrobic cos od ręki* - zrobic natychmiast bez odkładania,
- *machnąć na cos ręką* - zrezygnowac z czegos bez zalu, załatwic sprawę bez czekania,
- *podac komus rękę* - pomoc komus,
- *mowic z ręką na sercu* - mowic prawdę,
- *starac się o rękę panny* - starac się o zgodę na jej poslubienie,
- *byc pod ręką* - być tak blisko, żeby nie było potrzeby szukania, ani kłopotliwego wydobycia z miejsca trudno dostępnego,
- *mowic do ręki (nie do ucha)* - proponowac lub dac pieniądze, za przysługę,
- *dac się wziąć za rękę* - skorzystac z pomocy

Czy żyły wodne są groźne?

Mieszkalem za mlodu we wsi N pod Lwowem. Niedaleko nas wybudowalo sobie nowy dom mlode malzenstwo. Po kilku latach, gdy juz do czekali się dzieciska, mąż nagle umarl. Wdowa nie bawem powrotnie wyszla za maza, ale niedlugo się nim cieszyła. Tym razem los padl na nią. Wdowiec ponownie ozenil się, ale z kolei mloda zona nie dlugo się nim cieszyła. O ich domu zaczęto mowic, że jest 'nawiedzony'. Nie pamiętam, ile razy nastapila 'wymiana' rodzicow dzieciska, ale kiedyś, gdy pojechali wszyscy na jarmark, wybuchla burza piorun uderzył w chatę, spalil ją i odtąd w tym miejscu nikt wolal domu nie budowac.

Kiedys opowiadalem na pewnym przyjeciu towarzyskim o niekorzystnym wpływie żył wodnych na samopoczucie i stan zdrowia człowieka, wtedy właśnie uslyszalem powyższą historie - musiały się tam krzyzowac bardzo silne żyły wodne. Oczywiście cie trudno dzis sprawdzic, jak tam było naprawdę.

Pod naszymi stopami płyną gdzieś w głębi ziemi rzeki i strumienie. Rozwidlają się i krzyzują strefy mineralizacji uskoków geologicznych i jaskinie. Dając się wykryc metodami radiestezyjnymi, muszą wysylac jakies sygnały czy 'promienie'. Poruszając się po ziemi, mieszkając na niej, jesteśmy często lub nawet stale, poddani temu niewidzialnemu oddziaływaniu. Zachodzi pytanie: dobrze to czy zle - dla człowieka, dla zwierząt, dla roślin?

Gdy po wielu latach oczekiwania moi rodzice dostali nowe mieszkanie w pachnącym wapnem i cementem bloku, gdy skonczylo się noszenie węgla do pieca i niewygody wspólnej ubikacji, na podwórzu cała rodzina była pełna szczęścia. Nowe mieszkanie nalezalo poświęcic. Przyszedl do nas ksiądz proboszcz parafii z Dł. Szembeka, poswie-

cił mieszkanie, przeegzaminowal mnie ze znajomości pacierza, pogrozil palcem, a na koniec wyciągnal medalik na lancuszkę, pokręcił nim nad werśalką i powiedzial: 'Niedobre miejsce do spania jest woda'. To było moje pierwsze zetknięcie z radiestezją. W moim pionie mieszkan do roku 1981 wszystkie zony odwodniły, moja mama spiacła na tej nieszczęsnej wersalce, nabawila się cukrzycy, bo juz mogłem sprawdzic pod tym pionem mieszkan, przebiegala żyła wodna o duzej sile promieniowania.

Spróbujemy podsumowac wiedzę, jaką dotąd zebrała nauka i praktyka, a także mądrość ludowa. Witruwiusz w książce 'O architekturze' dal opis metody na wybor miejsca pod przyszle miasto (oczywiście rzymskie). W tym celu, na wybranym obszarze wypasano bydło, aby po zabiciu zbadac wątroby poszczególnych sztuk. Jeśli u większości zauwazono zmiany chorobowe, rezygnowano z budowy w tym miejscu, swiadczy to że o pewnych dzis lekceważonych zjawiskach, wiedziano od dawna. Polska ludowa mądrość głosi, że chata, na której bocian wije gniazdo, jest zabezpieczona od pioruna i zdrowa, ponieważ unika on instynktownie miejsc napromieniowanych. Wpływ promieniowania żył wodnych bardzo zle znoszą swinie, psy, bydło, kury i wiele innych ptaków. Bydło niechętnie pasie się na pasach silnych zaburzeń radiestezyjnych, a czasem nawet nie chce jesc trawy skoszzonej z takich obszarów. Natomiast chętnie przebywają na tych obszarach koty, pszczoły, mrówki i węże, a także sowy.

A jak reagują rośliny na obecność podziemnych żył wodnych?

Dęby (szczególnie samotne) klony, wierzby, jesiony i leszczyna bardzo często rosną właśnie na żyłach. Nie preferują ich jako środowisko buki, brzozy, a szczególnie jablonie, morele i czereśnie. Drzewa te rosnące na strefach napromieniowanych chorują, są skarlłowaciale, nie owocują. Paprotka piękna i zielona przyniesiona ze sklepu, po kilku dniach, mimo codziennego podlewania, zaczyna marniec i gubic liście, ona też nie lubi rosnąć na napromieniowanym miejscu.

B RZEPECKI

SPECJALNA OFERTA TYLKO DLA NOWYCH PRENUMERATORÓW

52 NUMERY ECHA TYGODNIA • 1 ROK

\$ 42.50

Pół roku 26 NUMERÓW

\$ 19.50!

Wypełnij kupon i wyślij wraz z czekiem lub Money Order na adres Echa Tygodnia

Zamawiam prenumeratę roczną Cena \$ 42.50

Zamawiam prenumeratę półroczną specjalną Cena \$ 19.50
(niepotrzebne skreślić)

IMIĘ I NAZWISKO

Adres

Kod pocztowy

KŁOPOTY Z ANGIELSKIM

CZASOWNIK WISH DLA ZAAWANSOWANYCH ORAZ IF ONLY

Wish = życzyć sobie, pragnąć, chcieć

wish + would + bezokolicznik wyraża gorące pragnienie ze zniecierpliwieniem odnoszące się do teraźniejszości lub przyszłości przykłady

- 1 Chcę, żebyś nareszcie nauczył się mówić po angielsku
- 2 Chcę, żebyś nareszcie tak zrobił jak ci powiedziano

3 Chcę, żeby nareszcie przestało padać

4 Chcę, żebyś nareszcie zdecydował

DRYL na utrwalenie użycia zdan typu

- Chcę, żeby nareszcie się to stało = I wish it would happen

- 1 I wish you would learn speaking English
- 2 I wish you would do as you are told
- 3 I wish it would stop raining
- 4 I wish you'd (you would) make up your mind

Tych zdań trzeba się nauczyć na pamięć powtarzając je głośno (nie w myśli) Potem samodzielnie układamy wypowiedzi podobne pod względem struktury zdania

wish + Simple Past wyraża żal, że jakies życzenie nie może się spełnić teraz lub w przyszłości co język polski oddaje słowami szkoda że

DRYL na utrwalenie zdan typu

Szkoda że to się dzieje = I wish it didn't happen

ALBO

Szkoda że to się nie dzieje = I wish it happened

Proszę zwrócić uwagę na słowo NIE (NOT) Kiedy w polskim zdaniu to słowo jest w angielskim odpowiednio go nie ma! Kiedy w polskim brak NIE w angielskim odpowiednio jest NOT To nie omyłka w druku!

- 1 Szkoda, że musimy już wyjść
- 2 Szkoda, że ona nie może mnie teraz odwiedzić
- 3 Szkoda, że nie mam więcej wolnego czasu
- 4 Szkoda, że nie umiem grać na fortepianie
- 5 Szkoda, że nie wiesz

Angielskie odpowiedniki powyższych zdań

- 1 I wish 'e didn't have to leave already
- 2 I wish she could see me now
- 3 I wish I had more time to spare
- 4 I wish I could play piano
- 5 I wish I knew

wish + Past Perfect wyraża żal, że jakies życzenie nie mogło się spełnić w przeszłości

DRYL na zdania typu

Szkoda że tak się nie działo = I wish it had happened

Szkoda że tak się działo = I wish it hadn't happened

- 1 Szkoda, że musieliśmy wyjść
- 2 Szkoda, że nie miałem więcej wolnego czasu
- 4 Szkoda, że nie umiałem grać na fortepianie
- 5 Szkoda, że nie wiedziałem

angielskie odpowiedniki powyższych zdań

- 1 I wish we hadn't had to leave
- 2 I wish she had been able to see me now
- 3 I wish I had had more time to spare

- 4 I wish I had been able to play piano
- 5 I wish I had known

IF ONLY wyraża życzenie *oby tylko!* Zasady użycia i rozumienia odpowiednich czasów identyczna jak przy czasowniku WISH omawianym dotąd Dla utrwalenia użycia WISH oraz IF ONLY proponujemy klasyczny dryl dialogowy. Tylko pierwsze zdanie podamy z polskim odpowiednikiem mając nadzieję, że zaawansowani Czytelnicy dadzą sobie radę z następnymi

- 1 A If only the weather would change!
(Oby tylko pogoda się zmieniła!)
B I wish the weather would change
(Chcę żeby pogoda się zmieniła)
- 2 A If only I would have more money!
B I wish you would have more money
- 3 A If only she could see me
B I wish she could see you
- 4 A If only I had had more time to spare
B I wish you had had more time to spare

SAMOKSZTAŁCENIE KIEROWANE - informacje uzyskasz w Toronto telefonując pod numer 630 - 6160 Mów po polsku Jeśli usłyszysz język angielski nie odkładaj słuchawki, bo to głos telefonicznej maszyny odpowiadającej - odczekaj na sygnał i podaj wyraźnie, powoli swój numer telefonu

UMIERAĆ

NIE ŻYĆ

HALINA BARANOWSKA

CPP

Pytania Czytelników skłoniły mnie do napisania jeszcze raz na temat Canada Pension Plan

W poprzednim artykule podałam ogólne wiadomości dotyczące CPP Tym razem chcę przedstawić więcej interesujących nas detali o warunkach jakie należy spełnić aby otrzymywać świadczenia z tytułu CPP, a więc

- 1 Emeryturę (obecne maximum \$521 52 plus renta starcza (Old Age Security \$ 297 37)
- 2 Rentę chorobową (max \$ 634 09 plus \$ 94 07 na każde dziecko pozostające na naszym utrzymaniu)
- 3 Rentę wdowią (wysokość której zależy od wieku pozostającego przy życiu małżonka/małżonki)
- 4 Rentę sierocą (\$94 79 na każde dziecko)
- 5 Ubezpieczenie na życie (life insurance (obecne maximum \$2 590)

Oczywiście zdajemy sobie sprawę, że w żadnym wypadku nie dostaniemy więcej niż określone w danym czasie maksimum Jaka będzie faktyczna wysokość otrzymywanych przez nas kwot z tytułu CPP zależy przede wszystkim od ilości i wysokości waszych składek, które z kolei są związane z wysokością naszych zarobków i ich relacją do dochodu podlegającego ubezpieczeniu (Pensionable Earnings)

Aby nasze wpłaty były prawidłowo i dokładnie zarejestrowane **nazwisko i Social Insurance Number (SIN)** muszą się zgadzać

Jeśli ktoś zmienił nazwisko po otrzymaniu SIN powinien powiadomić o tym Employment and Immigration Canada Oni z kolei powiadomią Income Security Programs w zakresie których wchodzi CPP

Począwszy od stycznia 1987 roku każdy z nas będzie otrzymywał co 3 lata wykaz zarobków wpłat na CPP Będziemy więc mieć okazję sprawdzić i skorygować, o ile zajdzie potrzeba, dotyczące nas informacje (Na żądanie możemy otrzymać taki wykaz raz na rok) W razie wykrycia pomyłki należy natychmiast skontaktować się z Client Service Centre najbliższego biura Income Security Programs

Np jeśli twoja składka w wysokości \$315, uiszczona przez pracodawcę w firmie ABC gdzie zarabiałeś \$20,000 rocznie w latach 1984-1985, jest pominięta w wykazie należy to sprostować dla własnego dobra

Ponadto musimy pamiętać, że **zadanie ze świadczeń CPP nie jest wypłacane automatycznie Aby otrzymywać jakiegokolwiek wypłaty z tytułu CPP należy złożyć podanie (application)**

Jeśli wpłacałeś tylko na Quebec Pension Plan lub jeśli wpłacałeś na CPP i QPP i obecnie mieszkasz w Quebec po wypłatę świadczeń skontaktuj się z La Regie des Rentes du Quebec P C Box 5200, Quebec, Quebec G1K 7S9

We wszystkich innych wypadkach skontaktuj się z Income Security Programs) Jeśli pracowałeś poza Kanadą w kraju, który ma program podobny do CPP i odpowiednią umowę z Kanadą, Client Service Centre of Income Security Programs pomoże Ci uzyskać informacje na temat należnych Ci świadczeń z tego tytułu

Wracając do poszczególnych świadczeń zaczniemy od emerytury

Aby otrzymywać emeryturę należy złożyć odpowiednie podanie na pół roku (a nawet rok) przed zamierzonym terminem przejścia na emeryturę wraz z dowodem wpłat składek na CPP przynajmniej przez rok (Może to nam dać zaledwie \$2% na miesiąc, a jednak będzie to emerytura)

Przeciętny wiek emerytalny to w dalszym ciągu 65 lat, jednakże możemy zdecydować o przejściu na emeryturę między 60-tym a 70-tym rokiem życia

Osoby, które zechcą przejść na emeryturę między 60-tym a 64-tym rokiem życia muszą udowodnić, że przestały pracować całkowicie lub pracują tylko kilka godzin tygodniowo

Wczesniejsza emerytura jest obniżona o 0 5% za każdy miesiąc przed 65-tym rokiem życia maksimum o 30% Osoby podejmujące decyzję wczesniejszego przejścia na emeryturę powinny wziąć pod uwagę, że redukcja nie ulega wyrównaniu w 65-tym roku życia Będzie im w

dalszym ciągu przysługiwał dodatek z tytułu wzrostu kosztów utrzymania w oparciu o Consumers Price Index, jednakże podstawowa emerytura będzie już zawsze zmniejszona

Decyzja o wczesniejszej emeryturze nie jest nieodwracalna Można ją zmienić w ciągu 6-ciu miesięcy **na piśmie**, zwrócić wypłacone świadczenia oraz zapłacić bieżące składki

Osoby pracujące po 65-tym roku życia mają szansę zwiększyć swoją emeryturę o maksimum 30% - 0 5% za każdy miesiąc przepracowany między 65-tym a 70-tym rokiem życia

Ci, którzy składają podanie o emeryturę z tytułu CPP po 70-tym roku życia mogą otrzymać wypłaty wsteczne do miesiąca w którym ukończyli 70 lat Nie należy jednak czekać z tym zbyt długo **Wypłaty wsteczne ograniczone są do 12 miesięcy!** Łącznie z miesiącem w którym złożyło się podanie

Np jeśli ktoś czeka ze złożeniem podania do 75-tego roku życia dostanie wypłatę wsteczną tylko za 12 miesięcy!

Przed podjęciem decyzji przejścia na emeryturę, zwłaszcza tę wczesniejszą możemy dowiedzieć się dokładnie ile nam przysługuje i może to mieć niemały wpływ na naszą decyzję

Obliczanie wysokości emerytury oparte jest o formułę, która bierze pod uwagę wysokość zarobków w stosunku do średniej krajowej, która np w roku 1966 wynosiła \$5000, a obecnie wynosi \$25,900

czyli jeśli w 1966 osoba zarabiała 5000 rocznie, a obecnie zarabia 25 900 to kwalifikuje się na pełną emeryturę po odpowiednich poprawkach, co wynosi ok 25% średniej zarobków czyli obecnie \$6,258,24 rocznie (Maksimum) Kiedy się już zakwalifikowaliśmy na otrzymywanie emerytury, **wypłacana jest ona w kanadyjskich dolarach we wszystkich krajach świata do końca naszego życia**

Jeszcze raz chciałabym przypomnieć o konieczności składania podania, bowiem jedynym przypadkiem gdzie emeryturę otrzymuje się automatycznie jest zastąpienie nią zasiłku chorobowego CPP z chwilą ukończenia 65 roku życia przez pobierającego ten zasiłek

Wobec możliwości wczesniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrastającej długowieczności możemy spędzić na emeryturze ponad 1/3 naszego życia Od naszego przygotowania zależy czy będą to lata zasłużonego wypoczynku, podróży, radości czy też lata niedostatku, ograniczeń, czekania na śmierć Odpowiednie planowanie naszych finansów już teraz może nam zapewnić, że czas będzie w tym wypadku pracował dla nas, a nie przeciwko nam

Patrz dział ogłoszeń str 21 Halina Baranowska

O FATIMIE PO POLSKU

Po publikacji w 6 językach, na czterech kontynentach, w ilości ponad 700 000 egzemplarzy, ta znana książka ukazała się w języku polskim

Objawienia i orędzie Matki Boskiej w Fatimie, wg Pamiętników S Łucji 96 stron, liczne ilustracje
Cena \$3 00 +75c za przesyłkę

Czeki prosimy wystawiać na konto "Fatima"
Książkę można zamawiać pisząc do
Polish-Canadian Women's Federation
5361 Coolbrook, Montreal H3X 2L3

Redaguje lek med
JADWIGA GORNICKA
specjalistka chorób wewnętrznych
Tel 532 - 9054

apteka natury

CEBULA

CEBULA (*Allium cepa* L.) ze względu na właściwości lecznicze jest ceniona od czasów starożytnych. Znane są jej zalety wzmacniające i dezynfekujące, a także geriatryczne (przedłużające życie). Tam, gdzie jada się dużo cebuli, np. w Gruzji i Bułgarii - ludzie słyną z długowieczności. Przemysł farmaceutyczny wielu krajów stosuje cebulę do produkcji preparatów bakteriobójczych i przeciwskorbutowych.

WŁAŚCIWOŚCI CEBULI I WSKAZANIA LECZNICZE

Cebula, stosowana wewnętrznie, jest środkiem antyinfekcyjnym, przeciwreumatycznym, antyseptycznym, przeciwsklerotycznym, przeciwskorbutowym i przeciwkrzepowym, leczy skórę i jej owłosienie, wzmacnia i upiększa paznokcie, leczy gruźlicę węzłów chłonnych, jest środkiem lekko nasennym, obniża poziom cukru we krwi, osłabia napięcie jelit, pobudza popęd płciowy, wzmacnia czynności nerek, jelit, wątroby, układu nerwowego, jest środkiem moczopędnym, rozpuszcza i eliminuje mocznik i chlorki, działa przeciwczwerniowo, wykrztusnie i wydzielniczo, ułatwia trawienie produktów mącznych, utrzymuje w równowadze pracę gruczołów wydzielania wewnętrznego. Daje dobre skutki w leczeniu następujących chorób i dolegliwości: angina, astma, awitaminoza, biegunka, cukrzyca, dolegliwości w oddychaniu, grypa, infekcje moczopłciowe, katar, kamica żółciowa, krzywica, nadfermentacja jelitowa, nadmiar chlorków we krwi, niedomogi prostaty, niemoc płciowa, niezyt nosa i pogrypowy, obecność mocznika, ogólne osłabienie fizyczne i umysłowe, obrzęki, otyłość, pasożyty jelitowe, przeziębienie, przerost układu chłonnego (stan limfatyczny), puchlina brzuszna i wodna, skąpomocz, stwardnienie tętnic, wadliwa przemiana materii, zakłócenia wzrostu włosów, zapalenie krtań, opłucnej, osierdza, oskrzeli i węzłów chłonnych, skrzepy, leczy zwężenia naczyń krwionośnych, hamuje krzepnięcie krwi rozpuszczając włókienki czyli fibryny, tj. nierozpuszczalne białko będące podstawą skrzepów.

Stosowana zewnętrznie leczy brodawki, brzęczenie w uszach, czyraki, głuchotę, migrenę, nerwoból zębowy, od-

mrozy, oparzenia, zapalenia opon mózgowych, wzmacnia porost włosów, leczy rany, ropień, wrzody, zastrzał, ukąszenia osy, usmierza bole, odstrasza komary.

POSTACI LEKU I SPOSOBY ICH UŻYCIA

Na użytek wewnętrzny

Cebula surowa Dodawac do sałatek, zakąsek i zup. Można również stosować cebulę macerowaną w oliwie z oliwek przez kilka godzin.

Cebula cienko siekana Dodawac do mleka lub do rosołu, smarować kanapki z masłem lub olejem. Pacjent chory od 18 lat na góściec stawowy wyleczył się w ten sposób.

Cebula siekana Macerować przez kilka godzin w ciepłej wodzie. Popijać rano na czczo z dodatkiem kilku kropli cytryny.

Nalewka Macerować przez 10 dni świeże cebule w alkoholu 90-proc., w stosunku 1:1. Popijać 3-5 łyżeczek dziennie (1 łyżeczka zawiera 3 g cebuli) na zaparcia i kamice moczową.

Nalewka słabsza Macerować cebulę jak wyżej w alkoholu 30-proc. Stosować 5-10 g dwa razy dziennie z dodatkiem wody osłodzonej przy posiłkach.

W numerze świątecznym, z powodu pomyłki drukarskiej pominieliśmy nazwisko dr Jadwigi Gornickiej w tekście "Chrzan" na str 24 w części II oraz w tekście "20 przykazań na święta, str 17, sekcja II. Artykuły te należą do działu Apteka Natury. Autorce i Czytelnikom serdecznie przepraszamy.

Książki z serii Apteka Natury do nabycia pod telefonem 532 - 9054

Tempo zmian mody współczesnej powoduje, że okresowo wysycha inwencja projektantów. Wówczas uwagę swoją koncentrują na bogactwie deseni stworzonych przez matkę naturę. Były i są modne skóry wężowe, jaszczurki, skóra drukowana w "krokodyl" fakturę, motyle i papuzie wzory. Piękne umaszczenie wielkich drapieżników z rodziny kotów w oryginale i w przesmiewczych kiczowych wersjach miało szerokie zastosowanie szczególnie przy dodatkach.

W tym sezonie zebra, okapy i biało czarny pseudo leopardy wzór mają zdecydowany prymat. Szczególnie modne są czarne buty z zebrzym (lub cętkowanym) wierzchem.

Halka Siermęga

1967 - Zginął Władimir Komarow, pierwsza śmiertelna ofiara wypraw kosmicznych

25 kwietnia - sobota

Wschód Słońca 5 21 Zachód Słońca 18 56
Wschód Księżyca 4 10 Zachód Księżyca 16 46
Imieniny obchodzą Jarosław i Marek
1595 - Zmarł Torquato Tasso, włoski poeta późnego Renesansu (ur. w 1544 r.)
1895 - Urodził się Stefan Rowecki (pseud. Grot), generał, komendant główny AK (zm. w 1944 r.)

26 kwietnia - niedziela

Wschód Słońca 6 10 Zachód Słońca 19 57
Wschód Księżyca 5 34 Zachód Księżyca 18 52
Imieniny obchodzą Maria, Marzena, Ryszard
1910 - Urodził się Bjornsterne Bjornson, pisarz norweski, jeden z twórców teatru narodowego, laureat Nagrody Nobla w 1903 r. (ur. w 1832 r.)

27 kwietnia - poniedziałek

Wschód Słońca 6 18 Zachód Słońca 19 58
Wschód Księżyca 6 00 Zachód Księżyca 19 57
Imieniny obchodzą Zyta i Teofil

1521 - Zmarł Magellan

1820 - Urodził się Herbert Spencer, angielski filozof i socjolog, współtwórca organicyzmu (zm. w 1903)
1915 - Zmarł Aleksander Skriabin, kompozytor rosyjski (ur. w 1872 r.)

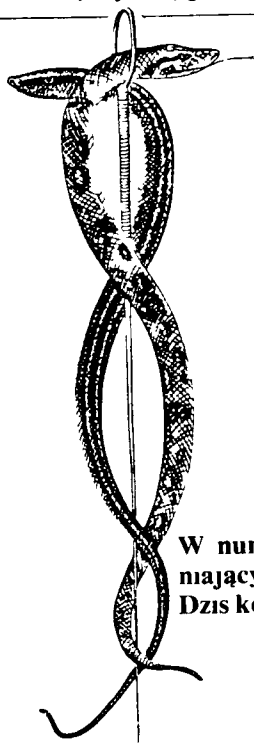
28 kwietnia - wtorek

Wschód Słońca 6 16 Zachód Słońca 19 59
Wschód Księżyca 6 28 Zachód Księżyca 21 03

Imieniny obchodzą Waleria, Ludwik i Piotr

29 kwietnia - środa

Wschód Słońca 6 15 Zachód Słońca 20 00
Wschód Księżyca 7 00 Zachód Księżyca 22 07
Imieniny obchodzą Hugon i Robert
1863 - Urodził się William Randolph Hearst, amerykański pisarz i publicysta, założyciel koncernu prasowego, właściciel koncernu radiowego i telegraficznego (zm. w 1951 r.)

AKUPUNKTURA medycyna przyszłości

WOJCIECH FILIPOWICZ
Member Acupuncture Foundation
of Canada

W numerze świątecznym pisaliśmy o teoriach, wyjaśniających działanie akupunktury.
Dzisiaj kolejna teoria.

TEORIA PRZECIWKAWYCH SIŁ YANG — YIN

Rozpatruje człowieka jako mały wszechświat, który podlega tym samym prawom, które rządzą przyrodą. Kanony medycyny chińskiej mówią, że są dwa elementy (siły), które znajdują się w stałym ruchu przypominającym koło (Taj-Czi). Jest to prawo dwóch przeciwieństw, tzw. prawo TAO Koło, a w nim bezustannie krążące dwa delfiny biały i czarny. Jest to tzw. chińska monada. Symbol akupunktury.

Te dwie energie walczą ze sobą i współdziałają. Biały kolor oznacza energię Yin, czarny Yang. Energia Yang - siła męska, pierwiastek pozytywny, słońce, złoto, dzień. Energia Yin - siła słaba, żeńska, pierwiastek negatywny, srebro, księżyc, noc. Każdy ustrój posiada te dwie siły, które współdziałają ze sobą i zwalczają się. Siła Yang oznacza układ nerwowy współczulny, Yin - układ nerwowy przywspółczulny. Jeżeli te dwie siły są w równowadze to ustrój znajduje się w stanie zdrowia, a jeżeli równowaga jest zachwiana to jeden z układów przeważa to ustrój znajduje się w stanie choroby. Są narządy, które są pod wpływem energii Yang (żołądek,

j. cienkie, j. grube, pęcherz moczowy, pęcherzyk żółciowy) i takie które są pod wpływem energii Yin (płuca, wątroba, serce, śledziona, nerki). Narządy połączone są wg filozofii chińskiej parami. Połączenia te stanowią tzw. punkty Lo, które działają jak słuzki przepustowe. Dzięki nakłuwaniom uzyskujemy otwarcie tych słuz.

Teorie chińskie są trudne do zrozumienia dla lekarza, który zdobył wykształcenie w zakresie medycyny zachodniej, a co dopiero ma powiedzieć człowiek, który spotyka się chwilowo albo po raz pierwszy w życiu z nimi.

Chińska monada demonstrująca wzajemne stosunki między Yang (jasne pole) i Yin (ciemne pole)

Kalendarz Echa Tygodnia

Gdy na Wojciecha deszcz rano pada
do połowy lata susze zapowiada

23 kwietnia - czwartek

Wschód Słońca 5 23 Zachód Słońca 18 54
Wschód Księżyca 3 19 Zachód Księżyca 14 33
Imieniny obchodzą Ilona, Idzi, Wojciech, Jerzy

1564 - Urodził się William Shakespeare

1899 - Urodził się Włodzisław Nabokov, powieściopisarz amerykański

24 kwietnia - piątek

Wschód Słońca 5 22 Zachód Słońca 18 55
Wschód Księżyca 3 45 Zachód Księżyca 15 41
Imieniny obchodzą Aleksy, Feliks, Grzegorz
1775 - Urodził się Jakub Falkowski, filantrop i pedagog, pijar, założyciel i rektor pierwszego w Polsce Instytutu Głuchych (zm. w 1848 r.)

1845 - Urodził się Carl Spittler, szwajcarski poeta, laureat Nagrody Nobla w 1919 r. (zm. w 1924 r.)

23 - 29 kwietnia

BARAN
Niby spokojnie, w dobrej atmosferze, ale monotonnie i bez ciekawszych przeżyć. Tak się zanosi. Jeśli zorientujesz się na czas w czekającej Cię sytuacji, spróbuj nadać inny ton tym dniom! Twoja inicjatywa i inwencja mogą wiele zdziałać! Znak miły Waga unikaj Koziorożca. Twój dzień sroda liczbą - 6

BYK
Mozesz liczyć na powodzenie w sprawach, które za mierzysz podjąć w tych dniach. Twoja dobra passa ma szansę trwać dłużej, staraj się ją utrzymać w miarę możliwości. Dobrze byłoby postępować spokojnie, unikając sytuacji nerwowych, czy też wroczących na pięć. W sporze z kims, bliskim nie bierz zbyt poważnie usłyszanych zarzutów! Burza szybko minie. Znak sprzyjający Lew unikaj Ryb. Twój dzień sroda liczbą 8.

BLIZNIĘTA
Dobry tydzień! Kilka udanych pociągów i trafnych decyzji. To sprawi, że spędzisz te dni w dobrym nastroju. Nie zrobisz na Tobie wrażenia jakiegoś niepoważnego wyskoku czy uwagi kogoś, kto zechce Twój dobry nastrój naruszyć. W bliskim gronie przyjaciół spędzone godziny okażą się imprezą bardzo udaną. Znak miły Bliznięta unikaj Raka. Twój dzień czwartek liczbą 9.

RAK
Duzo słów, wiele spraw. Nie każda sprawi Ci satysfakcję. W kontaktach z ludźmi możesz spotkać się z zachowaniami, które nie wzbudzą Twego zachwytu. Trudno Ci będzie znaleźć właściwe wyjście z sytuacji. Nie działaj bez przemyślenia! Ważne będzie to, co postanowisz, a więc pochopne decyzje nie są wskazane. Ktoś nowy w otoczeniu okaże się miłym epizodem tego tygodnia. Twój znak Raka unikaj Lwa. Twój dzień sroda liczbą - 4.

LEW
Staraj się znaleźć czas dla tych, którzy będą szukać Twego towarzystwa. Nie odrzucaj uczuć przyjacieli ani życzliwości. Takie właśnie postępowanie znajdzie uznanie w oczach otoczenia. Satysfakcja, którą wkrótce przeżyjesz, będzie większa niż oczekujesz. Znak Ci sprzyjający Koziorożec, unikaj Blizniąt. Twój dzień piątek liczbą 5.

PANNA
Co krok to jakas przeszkoda! Nie wszystkie poważne, ale wszystkie uciążliwe. Nie trac spokoju, bo szansa duża. Nieoczekiwana pomoc ze strony z której mało się tego spodziewasz pomoże rozładować kłopoty. Mimo tylu różnych spraw staraj się znaleźć czas na napisanie listu do kogoś, kto bradzo czeka. Znak popierający Strzelec unikaj Byka. Twój dzień niedziela liczbą 8.

WAGA
Po bardzo napiętej pierwszej połowie tygodnia następnymi dniami o wiele spokojniejsze. Znajdziesz czas na sprawy, wprawdzie liczne, ale już nie tak ważne. Chwilami już relaksowo. Ktos bliski zechce zająć Cię sprawami, które nie wzbudzą Twego zainteresowania. Ale dla świętego spokoju może nie okazać zywac tego po sobie? Znak ciepły Skorpion unikaj Wodnika. Twój dzień sroda liczbą 3.

SKORPION
Z powodzeniem i bez większych trudności uda się spędzić najbliższe dni. Spokojna, ciepła atmosfera będą najwazniejsze. Rozmowa z kims za przyjaznym, którą zechcesz teraz przeprowadzić, nie da spodziewanych efektów. Chyba moment został nie właściwie dobrany. Kto ma w tym tygodniu czas na ważne rozmowy w duchu przyjaźni? Znak miły Ryb unikaj Wagi. Twój dzień wtorek liczbą 7.

STRZELEC
Wszystko przebiegnie gładko, o ile nie zechcesz przekroczyć własnych możliwości. Plan interesujący, ale daleko zawyżony, nie wypała. Szkoda narażać siebie i bliskich na zawód. Wez

to pod uwagę przy zamierzeniach na najbliższe dni. Trochę czasu i spokoju dla siebie też trzeba wygospodarować. To bardzo istotne! Znak miły Byk, unikaj Lwa. Twój dzień sroda, liczbą 6.

KOZIOROŻEC
W zamieszaniu, które teraz najpewniej wywinie, staraj się nie tracić głowy. Spokojne działanie pomoże Ci rozwiąć nawet trudną sytuację. Nie zawadzi sięgnąć nawet po radę kogoś, kogo darzysz zaufaniem. Sprawy finansowe przyjmą najpewniej zupełnie niezły obrót. To może się też okazać pomocą w sytuacji, która w tych dniach wywinie. Znak miły Panna unikaj Ryb. Twój dzień piątek liczbą 6.

WODNIK
Miła atmosfera, ruch koło Twojej osoby, sporo zasłużonych komplemętów. Przy takich widokach zbledną, choć na chwilę, kłopoty, o których często myślisz, a może jeśli przestaniesz o nich myśleć, same znikną? Spotkanie, jedno bardzo ważne, dojdzie do skutku w zupełnie nieoczekiwanym terminie. Znak popierający Bliznięta unikaj Koziorożca. Twój dzień czwartek liczbą 2.

RYBY
Kilka dobrych okazji do spotkań. Do jednego będziesz się przygotowywać szczególnie starannie. Chyba jednak nie będzie to odpowiednio docenione. Doznany za wód odczujesz jak bolesną zadurę. Postaraj się o wszystkim szybko zapomnieć! Plany wyjazdowe, jeśli nawet będzie można zrealizować, pociągają za sobą sporo wydatków. Warto może o tym pamiętać, nim wyruszysz w drogę. Twój znak Waga unikaj Lwa. Twój dzień sobota liczbą 9.

NOWY PUNKT SPRZEDAŻY ECHA TYGODNIA POLSKA APTEKA PHARMAKON PHARMACY
313 Roncesvalles Ave
Lekarstwa do Polski, zioła, leki na receptę

PODHALE MEAT & DELI
Nowy sklep delikatesowy w południowym Toronto
2775 Lakeshore Blvd W
Sprzedaje znakomitą podhalanską kiełbasę wędlinę mięsą i polskie gazety

M-C DAIRY Co Ltd PRODUCTS
Dostarczamy wszystkie rodzaje produktów mlecznych do każdego sklepu w Toronto. Wyrabiamy kisielniki, smietane, jogurt, huszankę, ser, budyń i topione.
ZADAJCIE NASZYCH WYROBÓW W SWOICH SKLEPACH
Codziny otwarcia: 7:00 do 4:00
2,2 Maycty St. Tel: 766-6711

ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD
783 Queen St W. Tel: 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535-4648
Wszystkie rodzaje mięs, kiełbasy, wędliny, wyroby z mięsa, wyroby z kurczaka, wyroby z drobiu, wyroby z cielęciny, wyroby z wieprzowiny, wyroby z koniny, wyroby z kozłowej, wyroby z jagnięcej, wyroby z owczej, wyroby z kozłowej, wyroby z jagnięcej, wyroby z owczej.

ROCKWOOD DELICATESSEN
4141 Dixie Rd.,
TEL 624-1244
Nowo otwarty sklep delikatesowy w Mississauga na Rockwood Mall pomiędzy Beaver Lumber & beer store. Posiadamy wysmienite polskie i europejskie wędliny i wyroby delikatesowe oraz polskie gazety.

Kursy po polsku MIEDZYNARODOWY TANIEC TOWARZYSKI
walcę, tango, foxtrotę, rumba, samba, swing, polka i inne
17:00-19:00 lub 19:00-22:00
Młodzież i dorośli
TEL (416) 782-9776

Nowo otwarty lokal **"PAULINA'S RESTAURANT"** POLECA
Duży wybór polskich dan Jedyna na Bloorze pełna licencja alkoholowa!
Zapewniamy miłą i szybką obsługę
2209 Bloor St West, przy Runnymede
godz 10:00-23:00
SERDECZNIE ZAPRASZAMY

COPERNICUS MEAT PRODUCTS
79 Roncesvalles Ave
TEL 536-4054
Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie. Szynki, boczki, bilerony, kiełbasy, na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów, ogórki kiszane, kapusie z boczki, śledzie, pierogi.
T S PAKULSKI

EWA I ZENON SOWA ZAPRASZAJĄ
do nowo otwartej cukierni
3655 St. Clair Ave E
Scarborough róg Midland
Polecamy duży wybór ciast, ciastek, po najniższych cenach. Wszystkie wyroby produkowane według polskich receptur.
Przyjmujemy zamówienia na ciasta i torty na wszelkie okazje.
CAKE'S DELIGHT
TEL 264-2729

Superior Sausage Co
1004 DUNDAS ST W
TEL 531-8422
KONKURENCYJNE CENY!
WĘDZONE NA MIEJSCU
SŁYNNE NACIĄT TORONTO
ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY
szynki, kabanosy, wędliny, mięsa, różne delikatesy

KARL'S BUTCHER & GROCERY
Właściciel Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa wędliny własnego wyrobu, smaczne i świeże oraz importowane - Polskie i Europejskie artykuły spożywcze.
105 Roncesvalles Ave
Toronto TEL 531-1622

Nowy punkt sprzedaży Echa Tygodnia Podhale Meat and Delicatessen
27-75 Lakeshore, przy 2nd Street
Sklep czynny we wtorki, srody do godz 18:00, czwartki - piątki do 21:00

ONTARIO BREAD Co Ltd
178 Ossington Ave Toronto
TEL 532-4929
NAJPOPULARNIJSZY PYSZNY SWIŻY CHLEB DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH W TORONTO I W ONTARIO
Nowy punkt sprzedaży
Edenbridge i Edinbaker
EDEN BRIDGE PLAZA 25 Fontenay Cr

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE SWIŻY CHLEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto Ont
TEL 368-4235

KINGSWAY MEAT PRODUCTS AND DELICATESSEN Ltd
HUBERT WESIERSKI IVAN GRGIC
2342 Bloor St West Toronto
TEL 762-5365
ZAWIADAMIĄ JĄ
całą Polonię o wznowieniu najwyższej jakości produkcji wędlin oraz mięsa, wykrojonego na życzenie klienta.
Posiadamy również wysokiej jakości wyroby garmazeryjne oraz delikatesy
CENY KONKURENCYJNE

WHITE EAGLE VIDEO RECORDING SERVICE OFFANY
VIDEOTAPING UNTIL JUNE 30
● Television Commercial Videotaping
● Weddings ● Christenings Birthdays ● Any special occasions
Taping done within 100 km radius of K/W
50%
1-519-748-2093

"ZESTY'S GOURMET DELI
Polskie delikatesy w Mississauga (Clarkson)
Wyszukane, smaczne i najwyższej jakości potrawy. Urządzamy chrzciny, komunie, przyjęcia weselne, itp.
Zapewniamy sprawną, szybką obsługę wykwalifikowanego personelu.
Właściciele: Jadwiga i Gabriel MENCFELD
TEL 823-1167
1900 Lakeshore Rd W MISSISSAUGA East of Southdown Rd
INVERHOUSE PLAZA
Pon - środa 9-6, 30, czwartek, piątek 7, sobota 9-6

Wojtek Grabowski
"TEN AUTO BODY"
oferuje naprawy pokolizyjne, lakierowanie i spawanie
ora/
specjalizuje się w naprawie "traków".
ZAPRASZAMY!
Tel.: (416) 259-2391
144-16th Street, Toronto, Ont M8V 3K1

The SAUSAGE BOUTIQUE
from CZECHOWSKI
MAKERS OF FINE SAUSAGES
for the finest meat sausages, cheeses and pastries
650 The Queensway, Etobicoke
4 blocks east of Royal York
252 4567
See our Manager for take-out V.I.P. order special reception and food formulation - distrib. but on

FACHOWE EKSPERTYZY ASTROLOGICZNE
Po szczegółowe informacje pisz P O Box 366 St "D", Toronto M6P 3T9,
(416) 241-4331

CZARTERY DO POLSKI I DO EUROPY
ZAPROSZENIA I UBI ZPIECZNI NA DLA OSOB ODWILDZAJACYCH KANADĘ - ZAPŁATWICIE PAŃSTWO NAJKORZYŚNI NIEJ
Po bliższe informacje proszę dzwonić **532-3042**
SAVE-O-WAY OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2M8
Szybko i sprawnie wysyłamy do Polski i na cały świat lekarstwa, paczki morskie i lotnicze oraz pieniądze i artykuły domowe - tanie przeloty do Polski czarterami LOT

POLSKI KOMITET IŁC ZNOSCI
PRZY WYDZIALE OSWIATY m TORONTO
ZAPRASZA NA

**POLSKI
FESTIWAL FILMOWY
TEATR TELEWIZJI**

Reżyserja Tadeusz Lis

West Park Secondary School 1515 Bloor St W
(skrzyżowanie Bloor i Dundas St W stacja metra Dundas W)

KINO • TEATR •

DOZORCA wg H Pintera - piątek 1 maj 19"
Jerzy Binczycki Tadeusz Huk
JUBILEUSZ wg D Storeya - sobota 2 maj 19"
Jerzy Stur Jerzy Binczycki

Wstęp wolny

KOMUNIKAT

Po wielkim sukcesie w Anglii i w Chicago "REFREN" (Feliks Konarski) ZAPRASZA przyjaciół i sympatyków na swój wieczór autorski pełen sentymentu, ale i humoru pt

ROZMOWA Z NINĄ

w dwóch częściach, z 40 piosenkami, który odbędzie się w sali SPK, 206 Beverley St w Toronto, we czwartek 7 MAJA, o godz 8 wieczor Akompaniuje Henryk Wawrzyczek Bilet wstępu - \$6 Podwieczorek ciastka, herbata i kawa
Dzięki współpracy Federacji Polek w Kanadzie i SPK

POLKA, wdowa lat 52 kulturalna pozna samotnego sympatyka w celu towarzysko matrymonialnym
DC

WDOWA 57 lat pozna samotnego Pana w odpowiednim wieku cel poważny listy kierowac do gazety
Z CH

PANI w wieku 56 lat samotna, zaradna, pracowita spokojna - pozna pana w wieku 60-70 lat, kulturalnego
OLGA

SAMOTNY, lat 34 rozwiedziony (tylko slob cywilny) bez dzietny, 178 cm wzrostu Polak Kanadyjczyk ustawiony pozna pania do lat 30 Box 644 Victoria Station Westmount (Montreal) H3Z 2Y7 Tel (514) 484-8095

**UWAG PACJENCI
MGR URBANSKIEJ**

Osoby ktore chcialyby sie skon taktowac z panią Urbanską specjalistką chorob skory i wlosow proszone sa o szybki telefon do Montrealu (514) 683 7441 P Urbanska bedzie przejazdem w Kanadzie w maju

MŁODA sluczna brunetka po chodzenia polsko szkockiego pielgniarka z zawodu, obywa telka brytyjska ucieszy sie z poznania samotnego lekarza Polaka Jest o tym przekonana ciocia z Kanady ktora zamieszcza to ogłoszenie Oferty prosze kierowac na adres Redakcji na haslo BRYTYJKA

TY jestes moje przeznaczenie! Pol zycia przezylam czeka jac na Ciebie! Upraszczam Ci drogę Napisz na adres Echo Tygodnia
OLA

POSIADAMY ponad 100 ofert pięknych pan zamieszkalych w Polsce, czesciowo w Kanadzie, Europie
Wydajemy foto-albumy i dane co 3-miesiace
EWA PAL, Box 306 Post Coguitlam, B C V3C 4K6

KLARA MAGILL
113 Roncesvalles Ave
TORONTO Ont M6R 2K9
Bus tel 537 6450
BIURO
MIĘDZYNARODOWE
SAMOTNYCH

Samotnosc jest przykra. Poz wolicie Panie i Panowie abysmy mogli byc wasza pomocą w odnalezieniu tego Szczęścia

MATRYMONIALNE

POLAK wdowiec lat 52 bez nilygow kulturalny pozna samotna sympatyke w celu towarzysko matrymonialnym
ECHO TYGODNIA 25 KWIETNIA 1987
WARTOSCOWA bez zobowiazan pani po 40 ste pozna rownorzednego partnera cel matrymonialny
Oferty z numerem telefonu kierowac na adres Echo Tygodnia
Dyskrecja zapewniona

DANUTA
POLKA lat 52 kulturalna i pracowita pozna samotnego sympatyka w celu towarzysko matrymonialnym
Oferty z numerem telefonu kierowac na adres Echo Tygodnia
Dyskrecja zapewniona

POLONIA SOLIDARNA
1 • DOLAR • 1

FUNDUSZ PRZEZNACZONY JEST NA WSPOMAGANIE NIEZALEZNEJ DZIAŁALNOSCI W POLSCE

Popierając wspomaganie niezaleznej dzialalnosci w Polsce proszę o przyslanie biletow "Polonia Solidarna" na adres
Imię i nazwisko
N° domu, ulica Apt
Miejscowosc Prov Kod pocz
Jednocześnie załączam cheque (lub) Money Order na sumę \$

Zamowienie prosimy wyciac i wyslac na adres "Echo Tygodnia"

SŁONECZNA DZIEWCZYNA

Firma Sunshine specjalizująca się w usługach matrymonialnych przygotowała katalog w którym zamieszcza zdjecia pan i panow z Kanady i z Polski pragnących wstapic w związki małznskie W ramach reklamy zgodzila sie udostepnic nam te zdjecia do publikacji Będziemy więc co tydzien zamieszczac podobizne pięknej Polki Moze przez Echo znajdzie ja szczęśliwy wybraniec losu? Obok zdjecia zamieszczac będziemy krotką notatkę i numer katalogowy
Pytania i zgloszenia w tej sprawie prosimy kierowac wlycznie na firme SUNSHINE

Ewa, 28 lat, 165/59
oczy niebieskie, blondynka, wykształcenie wyższe

Międzynarodowe Biuro Matrymonialne
SUNSHINE
PANIE I PANOWIE!
Posiadamy ponad 300 ofert pan i panow glownie z Polski rowniez z Kanady USA i Euro py
Piszcie do nas po najnowszy Fotokatalog 1987 oraz informator załączając \$5
P O Box 11 Station D
Scarborough Ontario Canada
MIR 4Y7

**POLSKIE STACJE
RADIOWE I TELEWIZYJNE**

"PANI JADWIGA" - POLSKI PROGRAM RADIOWY
Nadawany w kazda sobote od godz 1 00 do 2.00 pp ze stacji CHWO 1250 w Oakville
Program muzyki i piosenki i slowa polskiego z uwzględnieniem Kobieta w ognisku domowym Telefon 691 8789

ECHO OJCZYZNY TV
wyswietlany kazdej soboty o 11 rano na City TV (kanal 57, kabel 7)
Producent KAROLINA KĘSIK

PROGRAM RADIOWY "POLONIA" w EDMONTON
Na stacji CJSR FM STEREO 88.5 Wiadomosci tygodniowe kronika religijna pogadanka medyczna zgadula muzyczna z nagrodami w niedziele od godz 17 30 do 19
Adres 10858 97 St Edmonton T5H 2M5

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER
Niedziele od godz 2 30 do 3 30 CJBV fala 1470 Wiadomosci z Polski Kanady i swiata komentarze wywiady ogłoszenia i komunikaty polonijne, koncert zyczen oraz ogłoszenia handlowe Jerzy Kusnider P O Box 58262 Stan "L" Vancouver B C V2P 6E3 Tel (604) 327 6892

PROGRAM TELEWIZYJNY "POLONIA REVIEW"
Srody - 8 30 pm, czwartki - 9 30 pm, soboty - 2 00 pm
W dzielnicy Parkdale srody 7 wiec, piatki 9 30 i soboty 3 30
Jest programem telewizyjnym Polonii przedstawiającym wiadomosci z Polski ciekawych ludzi informacje o waznych, dotyczacych Polonii sprawach

PROGRAM RADIOWY "ECHO OJCZYZNY"
Od poniedzialku do piatku na fali CHIN FM 100 w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi KAROLINA KĘSIK
W programie koncert zyczen, wiadomosci polonijne i z Polski interesujace wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich 637 College St., Toronto, Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

Program telewizyjny TELE-POLONICA w MONTREALU i okolicy kanal 24
CF CABLE TV niedziela 18:00 sroda 11:00 sobota 21:30
VIDEOTRON niedziela 17:30 wtorek 10:30 i 24:00 sroda 18:30

Korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY
Niedziela od godz 6 do 7 wiec z CKWF fala FM 90.7 Kitchener koncert zyczen polskie piosenki i produkcja ss Kuchnera Jan Zuk Kitchener (519) 579 7615

POLSKA FAŁA
Soboty od 2 4 po pol CFMB Radio Montreal 35 York St Westmount Montreal Que H3Z 2Z5 Tel (514) 483 225

KOMBI

Jedna z najlepszych i najpopularniejszych polskich grup bieżącego dziesięciolecia

JUZ WKROTCE W KANADZIE
wraz z wielkimi gwiazdami polskiej estrady kabaretowej
Janem Tadeuszem STANISLAWSKIM i Stefanem FRIEDMANNEM
W PROGRAMIE PT
"SŁODKIEGO MIŁEGO ZYCIA"

BILETY DO NABYCIA

- TORONTO**
- Solarski Pharmacy - Roncesvalles Ave
 - Glos Polski - 390 Roncesvalles Ave
 - Anna's Delicatessen - Bloor St W
 - Kingsway Meat Market - Bloor St W
 - Quality Sausage - 78 6-Point Rd
 - Czechowski Polish Sausage - Rockwood Mall 4141 Dixie Rd
 - Alana's Flowers - West Mall Plaza
 - AK Scarboro Meat - Midland/St Clair
 - Quality Sausage - 131 Roncesvalles Av
 - Cepelia - 139 Roncesvalles Ave
 - Pharmakon Pharmacy - 313 Roncesvalles Ave
 - Humberview Insurance - Roncesvalles Ave
- HAMILTON**
- Europe Meat Packers
 - Barton Meat Products
 - Beach Road Meat Market

- KALENDARZYK WYSTĘPÓW**
- 2 05 - sobota, godz 8 00, TORONTO, Central High School of Commerce Aud, 570 Shaw Str
 - 3 05 - niedziela, godz 2 30 pm, TORONTO, Central High School of Commerce Aud, 570 Shaw Str
 - 3 05 - niedziela, godz 8 00 pm, HAMILTON, Scatt Park School Aud 1055 King St East
 - 5 05 - wtorek, godz 8 00 pm, OSHAWA, Sala Weteranow, 1551 Stevenson North
 - 6 05 - sroda, godz 8 00 pm, ST CATHERINES, Royal Canadian Legion Vine Str
 - 7 05 - czwartek, godz 8 00 pm, KITCHENER, Polish Legion, 60 Wellington North
 - 8 05 - piątek, godz 8 00 pm, LONDON, Sala Parafii Matki Boskiej Czestochowskiej, 419 Hill Str

Telefoniczna rezerwacja biletow
(416) 447 - 1434
lub
(416) 236 - 3205

INFORMACJA O KOMBI, STANISLAWSKIM I FRIEDMANNIE
W CZESCI II-giej ECHA TYGODNIA

ARTEX INTERNATIONAL
prezentuje
zespoł gwiazd estrady polskiej
w programie

"WIOSENNY COCTAIL"

Udział biorą

- ☆ **ZDZISŁAWA SOSNICKA**
- najpopularniejsza polska piosenkar
ka zdobywczyni nagrod na festiwalach
piosenki w Japonii, Wenezueli, Grecji,
Francji, Turcji i Polsce
- ☆ **JANUSZ GAJOS**
- znakomity aktor filmowy i kabare-
towy filar kabaretu "Pod Egidą"
- ☆ **KRZYSZTOF JAROSZYNSKI**
- niezrównany autor i wykonawca tek-
stów kabaretowych
- ☆ **ZBIGNIEW WODECKI**
- gwiazda nr 1 wśród piosenkarzy pol-
skich
- ☆ **PAWEŁ PERLIŃSKI**
pianista, kompozytor

TERMINY WYSTĘPÓW

THUNDER BAY - czwartek 7 maja - godz 7 wiecz
SALA ZWIĄZKU POLAKÓW W KANADZIE
MONTREAL - piątek 8 maja - godz. 8 wiecz.
430 St. Catherine St West
WESTMOUNT HIGH SCHOOL AUDITORIUM
Przedsprzedaż
TATRA TRAVEL 3628 St. Laurent Blvd - 849 3451
METRO TRAVEL 5921 Laurendu St - 761 5878
POLKA DELI 3561 Belair - 727 2311
Inf. zamówienia Z Żurawska - 766-9747
TORONTO - sobota 9 maja - 8 wiecz
niedziela 10 maja 2.30 po poł i 6.00 wiecz
AUDITORIUM WEST TORONTO
SECONDARY SCHOOL
330 Lansdowne Ave. (na pń od College)
Przedsprzedaż
SOLARSKI PHARMACY 149 Roncesvalles Ave
Informacje i zamówienia - 833-0640 (po 6 wiecz)

Sobota, 2 maja - Edmonton
Niedziela, 3 maja - Vancouver
Wtorek, 5 maja - Calgary
Środa, 6 maja - Winnipeg

KOMUNIKAT

Folklorystyczny zespół piosenki i tańca
"POLSKA" przy parafii św. Maksymilia-
niana Kolbe w Mississauga ogłasza zapisy
dla młodzieży w wieku szkoły średniej
Blizsze informacje
L Tomaszewski 622 - 4269
A Wichert 622 - 3387
Z Stasiuk 276 - 0219

**SZYBKO, SPRAWNIE, TANIO
PRZESYŁAMY ZLECENIA DO POLSKI**

PACZKI
SPOŻYWCZE, CYTRUSOWE,
KOSMETYCZNE, KONFEKCYJNE
ZABAWKI, ZEGARKI
TELEWIZORY, RADIA,
MASZYNY ROLNICZE
ART GOSPODARSTWA DOMOWEGO,
MEBLE, SPRZĘT SPORTOWY,
SAMOCHOBY BENZYNOWE,
DIESEL, DOSTAWCZE

TRADING CO
(CANADA) LTD
532 ANNETTE ST
TORONTO ONT
M6S 2C2
TEL (416) 767-4928

PRZEKAZY PIENIĘŻNE NA
OPROCENTOWANE KONTA
WALUTOWE "A" I "C"

GOTÓWKA - DOLARY
KANADYJSKIE I U S
BONY TOWAROWE
KUPONY ORBISU
OPLATY SĄDOWE
PRENUMERATY PISM,
DONACJE

WOLNE OD OPŁAT CELNYCH I PODATKOWYCH

KOMUNIKAT

**Dnia 26 KWIECZNIA
o 5 po poł. odbędzie
się Msza Św. za
Ojczyznę i za ofiary
mordu katyńskiego.**

**Manifestacja
NIGDY WIĘCEJ
CZARNOBYLA**

W rocznicę wybuchu nukle-
arnego w Czarnobylu Kongres
Ukraiński organizuje manifesta-
cję która odbędzie się przed
Queen's Park w sobotę
25 KWIECZNIA o godz 19-tej
Prosimy o delegacje organizacji
z polskimi flagami
**POLSKA ZOSTAŁA
ROWNIEŻ TRAGICZNIE
DOKNIĘTA SKUTKAMI
RADIACJI"**

Kongres Polonii
Kanadyjskiej
Okręg Toronto

**Posłuchajmy
GAZETY
DŹWIĘKOWEJ
STEFANA
BRATKOWSKIEGO
"Czarnobyl
i po Czarnobylu"**

W związku z rocznicą wy-
buchu nuklearnego w ZSSR od-
będzie się przesłuchanie taśmy
nagranej w Polsce przez znanego
polskiego publicystę Stefana
Bratkowskiego na temat mało
znanych skutków czarnobyl-
skiej katastrofy

Spotkanie odbędzie się we
wtorek w Credit Union przy
220 Roncesvalles Ave 28 KWIE-
CZNIA o godz 19 30

Prosimy o wolne datki na
prasę podziemną w Polsce
PCAG

**OBCHODY
ŚWIĘTA 3 MAJA
W TORONTO**

KPK Okręg Toronto za-
wiadamia, że dnia 3 maja (nie-
działa) o godz 11 30 zostanie
odprawiona połowa Mszą Świę-
ta na parking Credit Union
przy 220 Roncesvalles Ave
W przypadku złej pogody - w
kościółce św. Kazimierza
Po Mszy Św przemarsz i

KASETY Z PODZIEMIA

Duży wybór kaset z podziemia Pro-
senki między innymi Kaczmarski, Kelus,
Kleyff, Sikora
Satyra Fedorowicz, Zaorski, Stanisław-
ski
Publicystyka J Gall, L Tyrmand, M
Hlasko
Teatr "Wzlot" - Teatr Osmego Dnia
Cena 8 dol plus 1 \$ na wysyłkę
Informacje i sprzedaż
M Przykorski, 4760 Cote des Neiges #314
Montreal, H3V 1G3, tel (514) 735-5974
**CAŁKOWITY DOCHÓD NA POMOC
"SOLIDARNOSCI" W KRAJU**

**INCOME TAX
BEZ KŁOPOTÓW**

OSZCZĘDZISZ PIENIĄDZE I CZAS
KORZYSTAJĄC Z FACHOWEJ
POMOCY PRZY WYPEŁNIANIU
ZEZNAŃ PODATKOWYCH
ANNA DUBISKA

- Autorka licznych artykułów na temat
Income Tax w prasie polonijnej
- Wieloletni pracownik firmy H&R Block
**ZAWIADAMIA O OTWARCIU
WŁASNEGO BIURA**

- Udziela porad i na poczekaniu wypełnia
zeznania podatkowe
- Bezpłatne porady w zakresie planowania
finansowego dla stałych klientów

CENY PRZYSTĘPNE - OD \$ 10 WZWYŻ
ZGŁOSZENIA TELEFONICZNE
925 - 8128
Adres 588 SPADINA AVE

**FILMY VIDEO NA RÓŻNE
OKAZJE**

- Sluby • Chrzt • Przyjęcia
• Reklamy • Inne
- Profesjonalnej jakości,
z montażem i efektami specjalnymi
WYKONUJE
JANUSZ PIETRUS
TEL 743 - 8142
BEZPŁATNA DEMONSTRACJA

W numerze świątecznym, o dwóch
ogłoszeniach firmy PEKAO znalazły się
procz życzeń świątecznych, życzenia
szczęśliwego Nowego Roku
Wprawdzie firma PEKAO ogłasza się u-
nas na święta po raz pierwszy nie znaczy
to, że odrabia w ten sposób kilkumie-
siężne zaległości. Życzenia noworoczne
były wynikiem błędu korektorskiego
Serdecznie przepraszamy

Czy jesteś już
członkiem
Credit Union
sw. Stanisława
i sw. Kazimierza
instytucji która
służy Polonii od
ponad 40 lat

Dysponujemy
szeregiem usług,
które mieszczą w
sobie kompletny
serwis bankowy,

- Personalne Konta Czekowe
- Konta Dienne
- Krótkoterminowe
Certyfikaty
- Fundusz Emerytalny
- Pożyczki Personalne
- Pożyczki Hipoteczne
- Ciągłe Kredyty
- Płacenie Świadczeń
- Skrytki Bankowe
a także szereg innych

Pręć biur o dogodnej dla Polonii
lokalizacji czeka na Ciebie
Dogodne godziny urzędowania
Ponad sto milionów wkładów

Skorzystaj z dorobku Polonii
Zapisz się do

**Credit Union
św. Stanisława
i św. Kazimierza**

220 Roncesvalles Ave
tel 537-2181
12 Denison Ave
tel 863-0996
2987 Bloor St W
tel 236-1225
4260 Cawthra Rd
tel 848-4303

Order Form Zamówienie

TOWARY DO POLSKI

Mozna dowolnie zestawiać skład paczki
Dostawa do domu odbiorcy ± 14 DNI
Odbiorca nie ponosi żadnych opłat
Nadawca otrzymuje potwierdzenie
Dostawa z Europy Zachodniej
Ceny ważne do 30 kwietnia 1987
Zamówienie minimum 4kg maximum 10kg

Ilość	Nazwa towaru	CenaC\$	Razem
x 1kg	POMARANCZE	2 60 =	
x 1kg	CYTRYNY	2 80 =	
x 1kg	GREJFRUTY	2 80 =	
x 1kg	BANANY	3 20 =	
x 100g	CZEKOLADA mleczna	1 20 =	
x 100g	CZEKOLADA z orzechami	1 20 =	
x 100g	CZEKOLADA z bakaliami	1 20 =	
x 900g	CHALWA	8 80 =	
x 800g	KAKAO	5 40 =	
x 250g	KAWA ziarnista	3 80 =	
x 200g	KAWA INSTANT Nescaffe	6 80 =	
x 500g	HERBATA sypka	4 60 =	
x 100t	HERBATA w torebkach	4 20 =	
x 1kg	KABANOSY (vac pac)	12 60 =	
x 1kg	POLEDWICA (vac pac)	12 60 =	
x 1kg	SZYNKA gotowana (vp)	8 80 =	
x 1kg	SZYNKA wędzona (vp)	11 60 =	
x 450g	SZYNKA w puszcze	5 20 =	
x 200g	SZYNKA mielona	2 20 =	
x 500g	MASLO holenderskie	4 90 =	
x 500g	MARGARYNA belgijska	2 00 =	
x 500g	RODZYNKI	3 20 =	
x 200g	WIORKI kokosowe	2 20 =	
x 500g	PIEPRZ ziarnisty	7 80 =	
x 1para	RAJSTOPY S M L	1 20 =	
x 24szt	KOMPLET flamastrów	3 40 =	
	Transport dostawa ubezpieczenie	C\$	5 00
Zalaczam	Cheque Money Order Total	C\$	
NADAWCA			

ODBIORCA

Please send to
EUROPAK INTERNATIONAL 1339 Baseline Rd Box 5554
Ottawa Ontario K2C 3M1 CANADA tel (613) 728 4446

do POLSKI w 14 DNI

<p>HUMBERVIEW INSURANCE 337 Roncesvalles Ave Toronto TEL 531-4647 Ubezpieczenia chorobowe dla odwiedzających Kanadę</p>	<p>Adwokat Specjalista w sprawach kryminalnych KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI 99 Charles St East TORONTO, Ont M4Y 1V2 TEL 964-1717 Res 537-8842</p>	<p>LESŁAW SOSNOWSKI Mgr Prawa (University of Ottawa) Bachelor of Law (University of Ottawa) ADWOKAT - NOTARIUSZ Firma adwokacka pod nazwą SOSNOWSKI, McNUTT 1445 Woodroffe Ave NEPEAN (Ottawa) TEL (613) 727-5662 Porady prawne i korespondencja po polsku i po angielsku</p>	<p>Dr BOGDAN PIETRASZEK rozpoznał praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny FAMILY DOCTOR w gabinecie przy 190 FERN AVENUE nieopłacone Credit Union TEL 532 4317 Przyjmuje od poniedziałku do piątku od 10 do 18 sobota 10-13 ODBYWA TEL WIZYTY DOMOWE</p>	<p>Dr Krystyna SALACH-MARKIEWICZ Family physician uprzejmie zawiadamia o otwarciu praktyki lekarskiej Porady ginekologiczne i pediatryczne i ogólne od poniedziałku do piątku 10-18 soboty 10-13 2333 Dundas St W Suite 410 TEL 588 5929</p>
<p>NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY FINANCIAL PLANNING - UBEZPIECZENIA Life Insurance - na życie • Disability - chorobowe • Mortgage - hipoteczne • Business - handlowe • RRSP, Annuity - emerytury SOLIDNIE, TANIO I SZYBKO Po bliższe informacje proszę dzwonić Andrzej Krysiak TEL Biuro 226-6515, dom 247-8326</p>	<p>LECH W PRUSIŃSKI Immigration Consultant Porady w sprawach emigracyjnych Bezpłatnie tylko we wtorek godz 12-7 Prosimy o telefoniczne uzgadnianie wizyt Biuro 192 Garden Ave TEL 588-1659</p>	<p>BIURO POMOCY SPOŁECZNEJ 30 Marmaduke St (budynki szkoły HOWARD PARK) TEL 533 9471 Czynne poniedziałki wtorki czwartki i piątki godz 10 00-4 00 POMOC I PORADY WE WSZYSTKICH SPRAWACH Legalizacja dokumentów i uwiarytelnianie podpisów</p>	<p>WOJCILCH FILIPOWICZ długoletnia praktyka w zakresie akupunktury chińskiej u dzieci i dorosłych oraz doświadczeniem zdobytym w AKADEMII MEDYCYNY TRADYCYJNEJ W PEKINIE ma przyjemność zawiadomić o otwarciu ACUPUNCTURE CLINIC MISSISSAUGA 3460 Cawthra Rd L5A 2X7 TEL 766 0257</p>	<p>DR WALDEMAR KOZERAWSKI ma przyjemność ogłosić otwarcie swojego gabinetu lekarskiego w Toronto przy 2299 DUNDAS ST W suite 102, TEL 532 6837 oraz 45 Overlea Boulevard suite B-9 TEL 425 4114 (przy Ontario Science Centre) Poprzednio pracował w Sick Children Hospital</p>
<p>INCOME TAX SERVICE, FINANCIAL PLANNING MBA ZOFIA ADAMCZYK TEL 822-6826 Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych biznesów, według najnowszych przepisów finansowych Bezpłatne konsultacje i porady</p>	<p>DIVORCE AID ROZWOD BEZ ADWOKATÓW 290 dol. dla małżeństwa bezdzietnego 390 dol. z dziećmi Informacje 226-0335 KAROL BELDOWSKI</p>	<p>TIUMACZYNIA Umowa hipoteczna Akty notarialne Zaproszenia i innych dokumentów na polski i angielski Listy urzędowe i prywatne po polsku i angielski Zwroty i weryfikacje Formularze o prace (application) Humaczenia z polskiego i francuskiego niemieckiego i hiszpańskiego na angielski i odwrotnie HABDANK COMMUNICATIONS TEL 588 0667</p>	<p>Dr Elżbieta SZULC FAMILY PHYSICIAN zawiadamia o otwarciu gabinetu lekarskiego 9780 BRAMALEA RD North Suite 308 BRAMPTON BRAMALEA TEL 792 2906</p>	<p>Dr JANINA DUTKIEWICZ Family physician zawiadamia o otwarciu gabinetu lekarskiego 3095 Glen Erin Dr., suite MISSISSAUGA TEL 828 0038</p>
<p>CHESTER'S INCOME TAX SERVICE CZESŁAW KEPA. Tel 238-0447 Income Tax Konsultant, Członek Kanadyjskiej Federacji Income Tax Konsultantów, wykonuje rozliczenia podatkowe w Twoim domu</p>	<p>JULIA KORPAŁA I M Adwokat z Polskiej długoletnia praktyka TEL (416) 255-5954 I dziela poradę i pomoc w wszelkich sprawach na terenie i w kraju i zagranicą małżeństwa przez pełnomocnika rozwodu w Polsce wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski notarialne sprzedaze kupna i darowizny domow gruntow spadki i inne sprawy majątkowe w Polsce oraz pisma do polskich sądow i urzędow Przyjęcia po telefonicznym zgłoszeniu 3290 Lakeshore Blvd W Toronto, Ont M8V 1M4</p>	<p>MIRROR IMAGE TRANSLATIONS Jan Weinsberg TIUMACZ PRZYŚIĘGLY 309 Crichton Street OTTAWA K1M 1W3 Tel (613) 741 8680</p>	<p>DENTYSTYCZNE PROFIZY GRYTWINSKI 11111 Dundas Street 404 A Roncesvalles Ave TORONTO (biblioteka Revue) TEL 531 8545</p>	<p>SOLARSKI PHARMACY Ltd (naprzeciwko szkoły w Karim rzut) 149 Roncesvalles Ave TEL 536 5452 Własność J SOLARSKI'S SAI APATEK Szybka i tania opieka lekarska w domu • Agencja Pekao • Wysłuki paczek i pieniędzy do Polski • Polskie kartki i czasopisma • Złota zakonnica • Urząd Pocztowy • Sprzedaż bileton</p>
<p>ELŻBIETA KOROLEW reprezentująca MUTUAL OF OMAHA oferuje Państwu ubezpieczenia na życie, zarobków, w razie choroby lub wypadku oraz bardzo atrakcyjny fundusz emerytalny Tel biuro 461-3833, dom 261-2056</p>	<p>Campanale REAL ESTATE LTD Realtor KUPNO I SPRZEDAŻ wszelkiego rodzaju nieruchomości na terenie Ottawy i okolic Z JAN CHMIŁA 1169 Bank St OTTAWA ONT TEL 236-5854, d 232 2501</p>	<p>HOMETARIO REAL ESTATE LTD & INSURANCE BROKERS Ltd • KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU • UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY - OD OGNI - KRADEŻY I INNE 171 Roncesvalles Ave Toronto TEL 531 3506</p>	<p>DENTURE THERAPY CLINIC JAN M WISNIEWSKI D Pierwsza Polska Proctownia Dentytyczna 2337 Dundas St W Toronto (Bloor Dundas Square Bldg) TEL (416) 533 8811 M6R 1X6</p>	<p>Dr. V.T. BLOK GŁOWCZYŃSKA MA, OD OPTOMETRYSTKA 2391 A Bloor St W (Jane Subway) TEL 766-5580</p>
<p>FIRMA PRZEWOZOWA JANOSIK Poleca swoje usługi w zakresie przewozu osób na linii TORONTO - MIRABEL - TORONTO jak również na Stefana Batorego Telefon Toronto - 247-0817 UMIARKOWANE CENY, SPECJALNA ZNIŻKA DLA RODZIN</p>	<p>POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA POSIADA słowniki francuskie, angielskie techniczne i inne książki do nauki języków, kulnarne młodzieżowe bajki religijne, karty świąteczne MONTREAL P O P Box 647 N D G H4A 3R1 Canada TEL (514) 489-0396</p>	<p>PRZEWODZKI BLISKIE I DAŁKIE oraz wszelkie przewozy towarów Umiearkowane ceny Solidna i szybka obsługa TORONTO, Tel 691-3161 JANUSZ</p>	<p>IZABELA SZULC-WIĘCKOWSKA Ph D Psychologist Praktyka w Psychologii Klinicznej i Wychowawczej Badania psychologiczne dzieci młodzieży i młodych dorosłych wraz z poradnictwem w zakresie trudności w nauce i zachowaniu problemów emocjonalnych i adaptacyjnych kwalifikacja i wyboru zawodu PRZYJMUJE W SOBOTY TEL (519) 673 6116 1435 Hastings Dr London Ont N6A 2C2 (w uzgodnieniu z emman)</p>	<p>ZIOŁA ŻYCIA HERB LIFE Doskonałe preparaty zdrowia oddechowego i na przeziębienie i gryżkę sólwki zestawu wzmacniającego organizm i regulujące przemianę materii Również środki zmniejszające ryzyko zawału serca i wylewu krwi do mózgu poprzez redukcję cholesterolu i triglicerydów HERB LIFE INDEPENDENT DISTRIBUTOR FOR DRAHA BOHACOVA TEL (312) 217 0943 P O Box 348158 Chicago IL 60634-8158 USA</p>
<p>RENOVAL Construction and Renovation Instalacje elektryczne i instalacje łazienek kuchni w kładzinach kafelki wskazanie planów Bezpłatna wycena TEL 249 5212 lub 742 1302</p>	<p>UWAGA Polonia w Toronto i okolicy POLISH ALLIANCE TORONTO CREDIT UNION LTD 2150 BLOOR ST W (Wejście od wschodniej części budynku) TEL 762-9523 CODZIENNIE od 12 do 2 30 po poł. i od 7 30 do 9 wiecz. WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł. oraz SOBOTY od 10 do 12 30</p>		<p>DENTYSTYCZNE PROTEZY URSULA BAUMAN D D 4 Wall Ave TORONTO (Hwy 401 i WESTON Rd) przyjmuje codziennie w soboty WIZYTY DOMOWE TEL (416) 245-7168</p>	<p>COMPUTERIZED ACCOUNTING, BOOKKEEPING, AND INCOME TAX SERVICES ANDRZEJ SZCZERBA Tel (416) 762-5891 Fachowo i solidnie księgowosc i rachunkowosc dla małych przedsiębiorstw wypełnianie formularzy do Income Tax</p>
<p>SYRENA TRAVEL LIMITED 1684 Queen Street West TORONTO ONTARIO CANADA M6R 1B3 tel 1-416-533-9486 • SYRENA w służbie Polonii od 1957 roku Oferujemy 1987 loty do Polski, szybko, tanio Chcesz odwiedzić rodzinę - korzystaj z naszych usług - Polecamy ubezpieczenia dla odwiedzających Kanadę - Załatwiamy deklaracje dla osób potrzebujących wizę kanadyjską</p>	<p>Konta depozytowe 4 1/2% rocznie Specjalne konta depozytowe 4 rocznie (minimalny depozyt \$5,000 oprocentowany na każdy dzień depozytu) 3-miesięczne certyfikaty 6% rocznie 6-miesięczne certyfikaty 6 1/4% rocznie 1-letnie certyfikaty 7% rocznie 3-letnie certyfikaty 8% rocznie (non-redeemable) RRSP 8% rocznie Pozyczki personalne 13% rocznie Pozyczki hipoteczne 11% rocznie (\$50 000 pożyczki ubezpieczone na życie) Line of credit 13 1/2% rocznie BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union</p>		<p>A & G ENGINEERING RYSUNKI TECHNICZNE Solidnie i terminowo TEL 261-9056</p>	<p>SAVE-O-WAY BIURO PODROZY I PACZKI DO POLSKI Porady i informacje o lotach dzwonić (416) 532-3042 532-3794 OVERSEAS SERVICES 331 Roncesvalles Ave Toronto</p>
<p>Uwaga! TRANS CANADA CREDIT JEWELLER Właściciel STANISŁAW STEFANOWSKI Najnowsze modele zegarkow Bulova 30% zniżki Wyroby ze złota już od \$ 20 za gram 25 - 50% zniżka cen na wyroby ze złota WSZELKIE REPERACJE ZEGARKOW I BIZUTERII Uprzejma i sprawna obsługa 1554 Bloor St W, Toronto, Ontario TEL (416) 535-7802</p>	<p>ACCOUNTING AND INCOME TAX SERVICES ANDRZEJ SIKORSKI Tanie i dokładne wypełnianie zeznań podatkowych, również w Twoim domu Bezpłatne porady Prowadzenie ksiąg rachunkowych dla małych firm TEL 298-4757</p>		<p>ACCOUNTING AND INCOME TAX SERVICES ANDRZEJ SIKORSKI Tanie i dokładne wypełnianie zeznań podatkowych, również w Twoim domu Bezpłatne porady Prowadzenie ksiąg rachunkowych dla małych firm TEL 298-4757</p>	<p>ACCOUNTING AND INCOME TAX SERVICES ANDRZEJ SIKORSKI Tanie i dokładne wypełnianie zeznań podatkowych, również w Twoim domu Bezpłatne porady Prowadzenie ksiąg rachunkowych dla małych firm TEL 298-4757</p>

DARRELL KENT REAL ESTATE LTD.

Edenbridge/Scarlet - Luksusowa rezydencja, 12 pokoi, 4 łazienki, podwójny garaż, piękny ogród z widokiem na centrum miasta - \$ 450,000

104 Garden Ave - unikalna rezydencja z b. dużym ogrodem, prywatny zajazd, tuż przy Roncesvalles - \$272,000

6 King St Cr przy Weston Rd - 10 pokoi, prywatny zajazd, w bardzo dobrym stanie, cicha ulica - \$ 319,000

56 Seaforth Ave - wolno stojący, 3 sypialnie, prywatny zajazd, osobny apartament w wysokiej piwnicy - tylko \$ 179,000

1263 St James Ave - Dixie/Lakeshore - 20-letni bungalow z apartamentem w piwnicy, tuż po remoncie, podwójny garaż - OKAZJA - \$ 175,000

100 Coe Hill Dr - jednosypialniowy apartament bez lokatora - \$79,900

ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ
Office Car Res
766-4088 460-5464 769-9494

JOHN WOLWOWICZ
BIURO - 236 - 2666
DOM - 251 - 8161

CHOLHAN

JAN WOLWOWICZ
- 15 LAT DOSWIADCZENIA W "REAL ESTATE"

Etobicoke - 6-plex Dochód roczny brutto \$46,000 Budynek solidnej konstrukcji, duża parcela, prywatny zajazd. Pospiesz się jutro może już być sprzedany. Tylko \$ 499,000

Zachodnia Mississauga - Backsplit - 4-sypialniowy, pokój rodzinny z ceglany kominkiem, duża kuchnia ze "skylight", 3 łazienki, "rec-room" z barem, dużo owocowych drzewek w ogrodzie. Tylko \$ 239,000

RE/MAX
west realty inc. realtor
an independent member broker

IRENA STOCKI
Biuro 745-2300
Dom 793-5902

przedstawicielka firmy RE/MAX West Realty Inc.
ZAPEWNIAM

- sprzedaż każdej nieruchomości w najkrótszym czasie za najlepszą cenę,
- kupno odpowiedniej nieruchomości zgodnie z życzeniami klienta

FACHOWI I SOLIDNIE!

POLECA

- Willowdale duży 4-sypialniowy townhouse, piękne parkiety wykończona piwnica, doskonały kompleks w pobliżu Fairview Mall
- Brampton samodzielny, 3 sypialniowy dom z garażem i dużą działką

Jeśli myślisz o sprzedaży lub kupnie domu w przyszłym roku zadzwoń już teraz po potrzebne informacje!

Century 21 MARQUIS
2820 Markham Road, Scarborough, Ontario M1S 2B2
Bus (416) 298-3113

ANDREW MARCZAK
Res 266-9365

UDZIĘLI WSZĘDZIEJ POMOCY PRZY KUPNIE-SPRZEDAŻY DOMU W Wschodniej części miasta

ADVANCE REAL ESTATE LTD

KRZYSZTOF KRUCZEK

udzieli fachowej pomocy w sprawach kupna i sprzedaży nieruchomości

Po bliższe informacje proszę dzwonić
KRZYSZTOF KRUCZEK
TEL. biuro 534-9246 dom 748-8767

TOWER
METRO TORONTO

DOSWIADCZONY PRACOWNIK REAL ESTATE
udzieli fachowej i zyczliwej pomocy w sprawach kupna i sprzedaży wszelkich nieruchomości

Chciałbys kupić Twój pierwszy dom?
Chcesz znać wartość Twojej posiadłości?
Stoisz przed problemem załatwienia formalności prawnych i finansowych?

ZWROC SIĘ O POMOC DO WYKWALIFIKOWANEGO AGENTA, KTÓRY UDZIELI CI FACHOWYCH PORAD

KAMIL KOWALCZYK
Biuro 536-5000 Dom 690-4182
24-godzinny serwis

HMT EAGLE
REAL ESTATE LTD.

Sprzedaz i kupno nieruchomości na dogodnych warunkach

komputerowa wycena domów
załatwianie formalności finansowych
fachowa i solidna obsługa

ALEKSANDER OKOŁO-KUŁAK
Biuro 259-9231
dom 621-3457

ADVANCE REAL ESTATE LTD.
1055 Bloor St W

DANUTA KOTAPKA

UDZIĘLI FACHOWEJ I ZYCZLIWEJ POMOCY W SPRAWACH KUPNA I SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI

Biuro 534-9246 Dom 769-5394

HIGH PARK
Real Estate Ltd
217 RONCESVALLES AVE
TORONTO ONT M6R 2L6

1000 sprzedanych domów
Istniejąca od 1972 r. firma 40 agentów poleca Państwu wszelkiego rodzaju domy i interesy, 3-dniowe, komputerowe wyprzedzenie w informacji gwarantuje najlepsze okazje

Proszę dzwonić całą dobę
532-4441

Century 21

PETER POBOJEWSKI
Tel. biuro 743-7722,
dom 890-2145

- Royal York/Mimico wolno stojący murowany 2½ piętrowy 8 pomieszczeń 2 łazienki apartament w basemencie garaż. Cena wywoławcza \$ 190 500
- Północne Etobicoke dwa townhousy 3 sypialniowe wykończone basementy garaże prywatne ogrodzone parcele z wyjściem na park. Ceny wywoławcze \$ 133 900
- Eglinton/Scarlett Rd ładny duży 3 sypialniowy apartament z garażem w polskim budynku od południowo-zachodniej strony. Cena wywoławcza \$ 135 900 (wolny)
- Blisko polskiego kościoła M. Kolbe w Mississauga ładny 3 sypialniowy townhouse z kominkiem i garażem. Cena wywoławcza \$ 139 900
- Północne Etobicoke przepiękny wolno stojący 2 piętrowy dom (4 pomieszczeń) 8 pomieszczeń wykończony basemant 2 kominki garaż prywatny zajazd. Cena wywoławcza \$ 249 900

K SEE REAL ESTATE INC
REAL ESTATE MORTGAGE & INVESTMENT CONSULTING
TEL (416) 977-0578 TEL FAX 06-217622 KSEE@COURCOM.TOR

500 University Ave # 618 Toronto, M5G 1V7

Na całym obszarze Metropolii Torontońskiej pośrednictwo w handlu nieruchomościami. Domy mieszkalne obiekty handlowe i przemysłowe. Skomputeryzowana obsługa 24 godziny na dobę. Bezpłatne oszacowanie wartości obiektów. Szybko załatwiamy tanie hipoteki mortgage (do 90%) po uzyskaniu aprobaty.

- Hotel i Tawerna dochód roczny netto 350 tys + niska wpłata. Cena 2 miliony
- Ekstraluksusowe kondominium One Park Lane (St. Patrick & Subway) 1 2 sypialnie \$ 189 900 297 500
- Re-auracja 3 sypialniowy apartament \$ 175 tys
- Dom 4 sypialnie Cawthra i Burnhathorpe \$ 269 900
- 246 akrow k. Oshawy \$ 199 500
- Parcela budowlana 1 akr. Queen blisko Yonge St.

ANTHONY SAMOTUS A.C.M.A.
TEL biuro 977-0578, dom 926-9877
SIEGNIĘ PO SŁUCHAWKĘ NIE ZWIEKAJ!

ADVANCE REAL ESTATE LTD
1055 Bloor St W
TEL 534-9246

LECH (Les) ZEMBRZUSKI
TEL biuro 534-9246,
dom 255-6793

Proszę kontaktować się z Lechem po przyjazną i fachową obsługę

- Centrum Mississauga piętrowy dom na dużej ogrodzonej działce trzy sypialnie den'' garaż z podjazdem, duży drewniany taras częściowo wykończony "basement" dogodna lokalizacja dobra cena
- North York duży czterosypialniowy szeregowiec "family room" pralnia garaż ogrodzony ogródek dobra lokalizacja w pobliżu autostrady 400. Sheppard

BARBARA SAWALA
udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington Hamilton i okolicach
Prosimy dzwonić

Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639-8004 - czynny całą dobę

TEL domowy (416) 332-8119

Kupno czy sprzedaż domu nie musi być wielkim problemem.
Unikniesz niepewności i ryzyka korzystając z usług

Morningstar Real Estate Ltd.

Chris Todorow
w każdej chwili służy radą i pomocą
Dzwoń do biura 231-8100 lub do domu 897-0946
5468 Dundas Str W, Suite 233, Etobicoke, Ont M9B 6E3

UNIVERSAL HARDWOOD FLORING
cyklinowanie nowych i starych podłóg drewnianych, jak również malowanie oraz instalowanie wszelkiego rodzaju podłóg
Najlepsze ceny oraz pierwszej klasy obsługa
287 Scarlett Rd Apt 3 Toronto
ONTARIO, M6N 4L1
TEL 763-2270
ANDRZEJ ZAREMBA

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

NAJLEPSZA GWARANCJA NA ŚWIECIE

Gwarancja 6-letnia lub na 100 tysięcy kilometrów (power train)

Gwarancja 6-letnia lub na 160 tysięcy kilometrów

- Wielki wybór samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu
- Szeroki wybór nowych i używanych samochodów
- Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów - załatwia na poczekaniu sprzedaż pożyczkę. Polecam tanie ubezpieczenia uwzględniające zagraniczne prawo jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków - a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym - trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako SENIOR MASTER SALESMAN. Czy jeszcze ktoś może to za oferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu sprawdźcie u PENKA.

Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964 3211 lub do domu o każdej porze 731 0757 podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont (przy College Str.)

ELŻBIETA (ELIZABETH) KORZYCKA

PRZEDSTAWICIEL COOKSVILLE DODGE CHRYSLER

290 DUNDAS ST E Miss (pomiędzy Cawthra i # 10) TFL bus (416) 279-3031 Res 625 1961

ZNIŻKA PIENIĘŻNA do \$ 3000

na wybranych modelach. Odbierzmy wybór PICKUP TRUCKS i VANOW

- Model 1987 - rodzinny samochód Shadow
- Nowe samochody mają gwarancję 3-5 lat lub 80 tys km

ROWLAND MERCURY FORD

POZYCZKA 9.9%

KLIMATYZACJA BEZPŁATNA

w niektórych modelach samochodów. Dalsze informacje

TERESA BEDNARSKA Toronto, 1800 O Connor Dr TEL 759 4422

CARCARE Co Gasoline Service Station

Fachowa pomoc we wszelkich sprawach związanych z problemami samochodowymi 560 Evans Ave (przy Bay St) TFL 255 3245

CANADA'S LARGEST FORD CAR DEALER

TOTAL FORD

- Duży wybór używanych samochodów
- Degradacja przyciski
- Samochody do tawczy i mikro bus
- Otwarte w kabinie, obrotowe drzwi
- Specjalne gwarantowane Toronto Star DZIAŁ INFORMACJI ROMAN GORSKI TEL (416) 781 5531 2401 DUFFERIN STREET (100m od Bay St) TEL 244-2725

Century 21 LEO SENCZUK

PARKLAND Ltd

z ponad 15-letnim doświadczeniem udziela fachowej i zyczliwej pomocy w sprawach kupna i sprzedaży nieruchomości

- używa podręczny komputer z bezpośrednim połączeniem do Toronto Real Estate Board w celu podania Klientom najaktualniejszych informacji o nieruchomościach na sprzedaż i niedawno sprzedanych w porządku okolicy

TEL.. Biuro 465 - 2415 Dom 439 - 6130 431 - 7585

379 - 5417 - czynny całą dobę (pager)

Century 21 CAMDEC REAL ESTATE LTD

Tel. 298 - 2800

Member Broker 4072 Sheppard Avenue East

Pragniesz kupić dom? Masz rację! STAĆ CIĘ NA WIĘCEJ NIZ MYŚLISZ! Chcesz się upewnić? - Zadzwoń dziś!

PAWEŁ ZIOMECKI Dom 445-6810

GABRIELA MIROWSKA Dom 445-0317

TADEUSZ HUBERT Dom 443-9825

Scarborough • Markham • Ajax • Pickering

EURO-AMERICAN ELECTRICIAN Inc.

Instalacje elektryczne Residential, Commercial Industrial TEL (514) 334 - 2966

198

THORNHILL SUZUKI

POSZUKUJE POWAŻNYCH NABYWCÓW DO KUPNA

1. SUZUKI FORSA
 - Najbardziej ekonomiczny samochód na rynku
 2. SUZUKI SAMURAJ
 - Najlepszy 4WD Jeep w Kanadzie
- Po dalsze informacje proszę dzwonić KRIS KRZEMINSKI 733-1717 7756 Yonge Street Thornhill

SAFETY AUTO REPAIRS

WIESŁAW SOKOŁOWSKI 3005 Bloor St W Etobicoke TEL 231 6996

Szef i właściciel mechaniki samochodowej i elektryki w Etobicoke. WIELKI ZŁOTNIK

SZYBKO I Solidnie

COMPUTER DISTRIBUTING

Konsultacje i sprzedaż Markowe komputery po cenach No Name - 2 letnia gwarancja Unikalny system sprzedaży Mówimy po polsku Tel (416) 531-8786

POLSKI ZŁOTNIK

zawiadamy o otwarciu nowego sklepu złotniczego przy 87 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2K6 TEL (416) 532 6439

WYKONUJEMY USŁUGI ZŁOTNICZE JAK

- grawerowanie
- naprawa i biurowe złotych rebrnych
- wykonanie wyrobów z powierzonego materiału według zleceń Klienta
- naprawa zegarków 214 26

T & R HOUSE RENOVATION

40 High Park Ave # 2001 TEL (416) 769 - 3896

Renowacje malowanie tapetowanie reperacje i modernizacja piwnic i strychów oraz inne prace renowacyjne Proszę TOM KOWALSKI i ROMAN MIRSKI

RE/MAX M Sc. Mech Eng Sales representative
Bohdan (Bob) SZEWCZYK
res. 247 - 4437 4195 dundas street west toronto ontario M8X 1Y4 bus 231 0600

- Mam do sprzedania
- High Park - 2-sypialniowy apartament, pięknie urządzone z kompletnym wyposażeniem Cena \$ 105,000
 - Etobicoke - wolno stojący, 2-sypialniowy parterowy dom (Bungalow) na dużej (38'x140') działce Cena \$149,000

E & M AUTOMOTIVE MACHINE SHOP
Quality Engine Rebuilding 763-4106
Edward Kanas Marek Sitarz
3581 DUNDAS ST WEST TORONTO

- kapitalne remonty silników wszystkich typów (import oraz krajowe)
- podwyższamy moc silnika
- borowanie bloków
- szlifowanie kół zamachowych, głowic i wałów
- sprzedaż części zamiennych 10% zniżki

LAV-O-DANIELA

2465 Centre St Montreal TEL (514) 932 - 1075
Usługi pralnicze, czyszczenie chemiczne, odbiór z domu klienta, transport, przeprowadzki, paczki własne klienta i na zamówienie do Polski i nie tylko, oraz sprzedaż, dostawa i wysyłka upominków na różne okazje

MONTREAL ALEXANDER transport, przeprowadzki także do Toronto i z Toronto Tania, sprawnie TEL (514) 932 - 1075 (514) 931 2240

EAGLE REAL ESTATE LTD JULIA KORPAŁA

Rasbrn East Mall - Townhouse, 3 sypialnie, 2 łazienki, pięknie wykonany basement, doskonale położone blisko sklepów i komunikacji Cena \$ 134 500

biuro 259-9231 dom 255-5954

Century 21 ALPACA REALTY LTD

2649 Islington Ave., Rexdale, Ont
ALICJA (Alice) CZEREPOK

udziela fachowej i zyczliwej pomocy przy sprzedaży - kupnie domu w dzielnicy Rexdale, Weston, Malton, Woodbridge, Brampton
Biuro 743 - 7722 Dom 745 - 3360

RENOVATION HOUSE

Wskazanie basmentów renowacja kuchni łazienek instalacje elektrycznych malowa nie kafelki szanki działowe renovation TEL 438 3943 284-6719

EUREKA

Szafki kuchenne importowane z Polski drzwi i szuflady z litego drewna sosnowego 11 roznych szafek ok 30 stop cena \$ 1147 Toronto 5178 Dundas W TEL 111 233 9211

- zaproszenia dla krewnych z POLSKI
- oficjalny przedstawiciel PKO
- przeloty czarterowe i indywidualne do wszystkich krajow swiata
- formalnosci paszportowe, wizowe, legalizacje
- ubezpieczenia dla przybywajacych z wizyta - 3 miesiace \$ 95 00
- tłumaczenia i akty notarialne
- Income tax

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd.

185 Roncesvalles Ave., TORONTO, ONT M6R 2L5 (naprzeciw Credit Union) TFI 536 - 3554

